

Zator

Przeciszów

Spytkowice

Brzeźnica

Osiek

Polanka Wielka

Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania
Inicjatyw Gospodarczych

Kraków – Cieszyn 2006

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach SPO Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego i Rozwój Obszarów Wiejskich

**SEKTOROWY
PROGRAM
OPERACYJNY**
Restrukturyzacja i modernizacja
sektora żywnościowego
oraz rozwój obszarów wiejskich,
2004 - 2006

Spis treści

<i>Wprowadzenie</i>	4
<i>I. Charakterystyka LGD jako jednostki odpowiedzialnej za realizację strategii</i>	5
I. 1. Informacje podstawowe	5
I.2. Sposoby rozszerzania składu Stowarzyszenia Dolina Karpia	7
I.3. Potencjał administracyjny i organizacyjny Stowarzyszenia Dolina Karpia	8
I.3.1. Zarząd Stowarzyszenia Dolina Karpia	9
I.3.2. Potencjał podmiotów delegujących	16
<i>II. Diagnoza obszaru objętego ZSROW</i>	26
II.1 Charakterystyka obszaru	26
II.1.1 Zasięg terytorialny i uwarunkowania geograficzne	26
II.1.2. Uwarunkowania przyrodnicze i środowiskowe	30
II.1.2.1. Uwarunkowania środowiskowe – klimat, gleby i lesistość	30
II.1.2.2. Bogactwa naturalne i budowa geologiczna	32
II.1.2.3. Zasoby wodne	34
II.1.2.4. Fauna i flora	36
II.1.2.5. Obszary chronione	40
II.1.2.6. Zanieczyszczenie środowiska	42
II.1.3. Uwarunkowania kulturowe	43
II.1.3.1. Dziedzictwo kultury materialnej i duchowej	43
II.1.3.2. Tradycyjne rzemiosło i działalność artystyczna	51
II.1.3.3. Produkt lokalny	55
II.1.4 Uwarunkowania historyczne	57
II.2. Potencjał demograficzny i gospodarczy	60
II.2.1 Charakterystyka ludności zamieszkującej obszar objęty ZSROW	60
II.2.1.1. Stan, struktura i ruch naturalny ludności Doliny Karpia	60
II.2.1.2 Charakterystyka lokalnego rynku pracy	67
II.2.1.3. Charakterystyka poziomu przedsiębiorczości i branż lokalnej gospodarki	74
II.2.1.4 Rolnictwo i rybactwo	80
II.2.2. Stan rozwoju infrastruktury wiejskiej	83
II.2.2.1 Infrastruktura społeczna	83
II.2.2.2 Infrastruktura techniczna	88

II.3 Uzasadnienie spójności obszaru ZSROW	92
II.3.1 Informacje specyficzne dla obszaru	92
II.3.2 Uzasadnienie spójności Doliny Karpia	99
III. Aktualnie wdrażane inicjatywy/projekty na obszarze ZSROW	102
IV. Analiza SWOT obszaru objętego ZSROW	106
V. ZSROW – cele i planowany budżet	115
V.1 Tematy wiodące i cele strategiczne ZSROW	115
V.1.1. Misja i wizja Doliny Karpia.	115
V.1.2. Tematy wiodące Strategii Rozwoju dla Doliny Karpia	116
V.1.3. Cele strategiczne Doliny Karpia.	118
V.1.3.1. Część wdrożeniowa – plany operacyjne:	123
V.2 Uzasadnienie wyboru tematu wiodącego i celów strategicznych oraz partnerstwo	134
V.3 Sposób finansowania ZSROW	139
V.5.1. Finansowanie ZSROW z drugiego schematu LEADER +	139
V.5.2. Możliwe źródła finansowania zadań ujętych w Strategii w okresie do 2008 roku.	141
V.5.3. Możliwe źródła finansowania zadań ujętych w Strategii w okresie 2007 - 2013.	147
VI. Wpływ realizacji ZSROW na rozwój regionu	156
VI.1. Spójność celów ZSROW z celami zawartymi w lokalnych i regionalnych strategiach rozwoju	156
VI.2. Efekty realizacji ZSROW	159
VII. Powiązanie ZSROW ze strategią NPR (na lata 2004-2006)	164
VIII. Promocja i informowanie o projekcie i ZSROW	169
IX. Informacje o załącznikach	175
Spis tabel	176
Spis wykresów i rysunków	177

Wprowadzenie

Niniejsza Zintegrowana Strategia Obszarów Rozwoju Obszarów Wiejskich powstała w wyniku realizacji projektu „Dolina Karpia - spójny rozwój cywilizacyjny 6 Gmin, dzięki opracowaniu ZSROW i utworzeniu LGD”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Pilotażowego Programu Leader+.

W realizacji projektu udział wzięli przedstawiciele samorządów, organizacje pozarządowych i przedsiębiorców reprezentujący Zator, Przeciszów, Spytkowice, Brzeźnicę, Osiek i Polankę Wielką. Do realizacji projektu zaangażowano Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER z Cieszyna, które zapewniło obsługę ekspercką działań w ramach przedsięwzięcia. Realizacja projektu trwała od stycznia do marca 2006.

Metodologia pracy nad dokumentem Strategii miała charakter zgodny z założeniami Programu Leader+ - kluczowe było tu podejście „oddolne”. W związku z tym zorganizowano szereg spotkań informacyjnych i szkoleń, w których wzięło udział ponad 500 mieszkańców Doliny Karpia. Przeprowadzono badania, gdzie uzyskano informacje z 872 ankiet. Wskazówki i informację pochodzące bezpośrednio od mieszkańców miały kluczowe znaczenie dla kształtu Strategii.

W ramach realizacji projektu powstało również Stowarzyszenie Dolina Karpia, które jako Lokalna Grupa Działania będzie odpowiedzialna za osiągnięcie celów zawartych w Strategii. Osoby, które zaangażowały się w działalność Stowarzyszenia dysponują wystarczającym potencjałem i doświadczeniem, by efektywnie wdrażać projekty, które zostały zapisane w niniejszym dokumencie strategicznym.

Zespół SWIG DELTA PARTNER pragnie podziękować za zaangażowanie i współpracę oraz aktywny udział w realizacji projektu wszystkim mieszkańcom Doliny Karpia, w szczególności przedstawicielom władz lokalnych i samorządów, organizacji i przedsiębiorstw, a także młodzieży. Jesteśmy przekonani, że Strategia, będąca owocem wspólnej pracy, będzie stanowiła doskonałe narzędzie dla promocji i rozwoju Doliny Karpia.

I. Charakterystyka LGD jako jednostki odpowiedzialnej za realizację strategii

I. 1. Informacje podstawowe

Lokalna Grupa Działania obejmująca swoim zasięgiem terytorialnym obszar Zatora, Preciszowa, Spytkowic, Brzeźnicy, Osieka i Polanki Wielkiej powstała w dniu 21.03.2006 jako Stowarzyszenie Dolina Karpią. Na zebraniu założycielskim w Osieku, w którym wzięło udział 46 osób – przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i samorządowców powołano stowarzyszenie, którego nadrzędnym celem jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju Doliny Karpią. Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w kwietniu 2006 roku.

Zgodnie z przyjętym statutem Stowarzyszenie Dolina Karpią jako Lokalna Grupa Działania będzie działać na rzecz osiągnięcia następujących celów:

- Opracowania Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich dla gmin Zator, Brzeźnica, Osiek, Polanka Wielka, Preciszów, Spytkowice,
- Wspierać realizację ZSRW dla obszaru Doliny Karpią,
- Promować obszar Doliny Karpią,
- Mobilizować ludność do aktywnego udziału w procesie rozwoju Doliny Karpią,
- Upowszechniania i promocji wymiany informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności na obszarze Doliny Karpią,
- Wspierać zastosowanie nowych informacji i nowych technologii w celu podniesienia konkurencyjności produktów i usług,
- Działać na rzecz poprawy jakości życia w Dolinie Karpią,
- Podejmować działania rzecz podnoszenie wartości lokalnych produktów zwłaszcza przez integrowanie małych jednostek produkcyjnych,
- Promować wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych, w tym potencjału obszaru należącego do sieci Natura 2000,
- Działać na rzecz rozwoju turystyki, rybactwa, wędkarstwa i ornitologii.

Ponadto Stowarzyszenie Dolina Karwia przyjęło następujące zasady działania dla pełnego i skutecznego realizowania celów statutowych:

- Organizowanie, finansowanie i realizowanie:
 - Przedsięwzięć o charakterze informacyjnym lub szkoleniowym, w tym seminariów, szkoleń, konferencji i konkursów,
 - Imprez kulturalnych i sportowych, takich jak festiwale, targi, jarmarki, pokazy i wystawy, służących zwłaszcza promocji regionu i jego tożsamości kulturowej,
 - Działalności promocyjnej, informacyjnej i poligraficznej, w tym:
 - Opracowywanie i druk broszur, folderów, plakatów, książek i innych publikacji
 - Opracowywanie i rozpowszechnianie materiałów audiowizualnych,
 - Tworzenie stron internetowych,
 - Przygotowywanie i rozpowszechnianie innych materiałów o charakterze reklamowym lub promocyjnym,
- Prowadzenie doradztwa w zakresie przygotowywania projektów inwestycyjnych oraz projektów społecznych związanych z realizacją ZSRROW oraz innych działań,
- Współpracę i wymianę doświadczeń z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorstwami działającymi w zakresie objętym celami Stowarzyszenia na poziomie krajowym i międzynarodowym,
- Wspieranie rozwoju gospodarczego poprzez działania skierowane do przedsiębiorców oraz rolników,
- Prowadzenie innych działań przewidzianych dla LGD w przepisach SPO oraz innych programów w ramach Funduszy Strukturalnych i Inicjatyw Unii Europejskiej, oraz innych środków.

I.2. Sposoby rozszerzania składu Stowarzyszenia Dolina Karwia

Podstawowym zadaniem, jakie stoi przed Stowarzyszeniem Dolina Karwia działającym jako Lokalna Grupa Działania jest aktywizacja mieszkańców obszaru objętego niniejszą strategią w celu ich angażowania w realizację poszczególnych, konkretnych przedsięwzięć mających na celu rozwój lokalny. Aby skutecznie wywiązywać się z tego zadania, konieczne jest stałe powiększanie grupy osób, które współpracują przy realizacji projektów poprzez włączanie ich do stowarzyszenia jako członków. Konieczne jest również angażowanie instytucji jako podmiotów wspierających – w charakterze członków wspierających. Z punktu widzenia rozwoju oraz potencjału organizacji (w tym w szczególności w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację przedsięwzięć) jest nadawanie tytułu członka honorowego Stowarzyszenia osobom szeroko znanym, które poszczycić się mogą znacznym dorobkiem w działalności na rzecz rozwoju Doliny Karwia jak i Małopolski. Poniżej zaprezentowano procedury towarzyszące poszerzaniu składu Stowarzyszenia Dolina Karwia:

Sposób rozszerzanie składu LGD został określony w statucie stowarzyszenia (rozdział III).

Status przewiduje trzy kategorie członków:

- Członek zwyczajny,
- Członek wspierający,
- Członek honorowy.

Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może być pełnoletnia osoba fizyczna, która:

- Spełnia warunki określone w ustawie Prawo o stowarzyszeniach,
- Działa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i miejsko-wiejskich i przedstawi rekomendację (wskazanie) zawierającą w szczególności pozytywną opinię w tym zakresie udzieloną przez działających na obszarze, dla którego ma być opracowany ZSRW lub którego dotyczy ZSRW:
 - Partnera społecznego i gospodarczego w rozumieniu przepisów o Narodowym Planie Rozwoju lub
 - Gminę wiejską, lub
 - Gminę miejsko-wiejską, lub
 - Związek międzygminny, lub
 - Inną osobę prawną, której działalność obejmuje realizację celu Stowarzyszenia,

- Złoży deklarację członkowską.

Członkiem wspierającym mogą być osoby prawne. Nadanie statusu członka wspierającego następuje po złożeniu wniosku do Zarządu Stowarzyszenia i pisemnym ustaleniu z Zarządem zasad wspierania Stowarzyszenia.

Członkiem honorowym Stowarzyszenia może być:

- Osoba spełniająca kryteria określone w ustawie Prawo o stowarzyszeniach,
- Osoba wyróżniająca się swoją aktywnością dla promocji, rozwoju i szerzenia dobrego imienia gmin Zator, Brzeźnica, Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów, Spytkowice.

Nabycie członkostwa honorowego następuje poprzez:

- Zgłoszenie przez 10 członków Stowarzyszenia do Zarządu Stowarzyszenia wniosku o przyjęcie członka honorowego,
- Podjęcie przez Walne Zebranie Członków uchwały zwykłą większością głosów.

I.3. Potencjał administracyjny i organizacyjny Stowarzyszenia Dolina Karpia

O sile Stowarzyszenia Dolina Karpia jako nowopowstałej organizacji świadczą w pierwszej kolejności doświadczenie, zaangażowanie oraz umiejętności jego członków. Fakt, że zebraniu założycielskim stowarzyszenia wzięło udział 46 osób – aktywnych działaczy na rzecz rozwoju lokalnego reprezentujących wszystkie gminy objęte niniejszą strategią – świadczy o ogromnym potencjale, którego wykorzystanie skutkować może dynamicznym rozwojem Doliny Karpia. Obecnie Stowarzyszenie posiada siedzibę w Zatorze w pomieszczeniu udostępnionym przez Ośrodek Kultury (Zator, Rynek 2). Pomieszczenie jest wyposażone w podstawową infrastrukturę, w tym meble, media, szerokopasmowy dostęp do internetu.

Poniżej zaprezentowano potencjał Zarządu Stowarzyszenia oraz instytucji delegujących członków Zarządu. Przy wyborze informacji skupiono się na wskazaniu kwalifikacji i doświadczenia związanego z rolnictwem, obszarem wiejskim, funduszami zewnętrznymi, działalnością na rzecz społeczności lokalnych.

I.3.1. Zarząd Stowarzyszenia Dolina Karpia

W skład Zarządu Stowarzyszenia Dolina Karpia wchodzi:

Franciszek Sałaciak, Prezes Zarządu

Podmiot delegujący: Zatorskie Towarzystwo Wędkarskie

Kontakt: Zator, Księcia Kazimierza 6

Zakres odpowiedzialności w stowarzyszeniu: Kierowanie działalnością stowarzyszenia, składanie oświadczeń woli stowarzyszenia, podejmowanie decyzji w ramach realizowanych projektach stowarzyszenia, w tym w szczególności delegowanie odpowiedzialności za poszczególne projekty na innych członków zarządu lub członków stowarzyszenia. Przedstawianie na Walnym Zebraniu Członków dorocznego sprawozdania z działalności organizacji.

Doświadczenie: Jako członek zarządu Z.T.W dał się poznać jako dobry fachowiec i organizator imprez, pomocny kolega i skuteczny koordynator działań na rzecz Towarzystwa. Kierowała nim zawsze bezinteresowna chęć pracy, która owocowała wspaniałymi efektami na rzecz Towarzystwa i Gminy Zator. Franciszek Sałaciak posiada łatwość nawiązywania kontaktów z innymi ludźmi i osiągnięcia z nimi niezbędnych kompromisów negocjacyjnych. Wśród członków Zatorskiego Towarzystwa Wędkarskiego cieszy się ogromnym autorytetem i sympatią jako człowiek i głowa rodziny. Obecnie będąc Prezesem ZTW poświęcił cały wolny czas na promocję walorów turystyczno-wędkarskich Gminy Zator. Zarządzał projektami zagospodarowania zbiorników wodnych w Zatorze (Małopolska Gościńska – dofinansowanie 5 000 zł oraz Promocji Karpia Zatorskiego w ramach programu AGROSMAK 2 (dofinansowanie 6 800 zł).

Kwalifikacje: Wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu działalności gospodarczej (2 sklepy wędkarsko-zoologiczne) a także w działalności społecznej, wykształcenie średnie, szkolenie w zakresie idei partnerstwa i celów programu LEADER+, warsztaty na temat metod pracy i zarządzania w grupie, warsztaty na temat negocjacji konfliktów, warsztaty na temat monitoringu i ewaluacji projektów.

Robert Dziuba, Wiceprezes Zarządu.

Podmiot delegujący: Urząd Gminy Spytkowice

Kontakt: 34-116 Spytkowice, ul. Kwiatowa 6

Zakres odpowiedzialności w stowarzyszeniu: Koordynacja projektów realizowanych przez stowarzyszenie, odpowiedzialny za współpracę z partnerami, składanie oświadczeń woli.

Doświadczenie: Zastępca Wójta gminy Spytkowice, zaangażowany w działalność na rzecz społeczności lokalnej w gminie Spytkowice, jak i całej Dolinie Karpia. Aktywny organizator Dni Gminy Spytkowice, Turnieju Doliny Karpia.

Kwalifikacje: Absolwent Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie (Wydział Górnictwa i Geoinżynierii, Marketing i Zarządzanie), Programu Szkoleniowego dla Samorządowców realizowanego w ramach Komponentu B-3 Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich, szkolenia w ramach schematu I Pilotażowego Programu Leader+ (Szkolenie o idei partnerstwa i celach programu LEADER+, warsztaty na temat metod pracy i zarządzania w grupie, warsztaty na temat negocjacji konfliktów, warsztaty na temat monitoringu i ewaluacji projektów).

Urszula Kądziola, Wiceprezes Zarządu

Podmiot delegujący: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi „ŁĄCZANY XXI”

Kontakt: Łączany 299, 34-115 Ryczów

Zakres odpowiedzialności w stowarzyszeniu: Koordynacja projektów realizowanych przez stowarzyszenie, odpowiedzialny za współpracę z partnerami, składanie oświadczeń woli.

Doświadczenie: Wieloletnia działalność w Stowarzyszeniu na Rzecz Rozwoju Wsi „ŁĄCZANY XXI” – obecnie skarbnik organizacji. W ramach obowiązków zawodowych sporządza i nadzoruje wdrażanie projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej oraz instytucji krajowych (budowa sali gimnastycznej przy szkole podstawowej w Paszkówce (900 tys zł) termomodernizacja wraz z orynnowaniem sali gimnastycznej przy szkole podstawowej w Brzeźnicy (500 tys. zł), dokończenie budowy Sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Łączanach (310 tys. zł) oraz wymiana w tej placówce centralnego ogrzewania i stolarki okiennej (200 tys zł).

Kwalifikacje: Wykształcenie wyższe – Wyższa Szkoła Administracji w Krakowie, ukończone szkolenie w zakresie doradztwa podatkowego, ukończone szkolenia w zakresie kosztorysowania, ukończone szkolenia w ramach schematu I Pilotażowego Programu Leader+ (Szkolenie o idei partnerstwa i celach programu LEADER+, warsztaty na temat

metod pracy i zarządzania w grupie, warsztaty na temat negocjacji konfliktów, warsztaty na temat monitoringu i ewaluacji projektów).

Maria Kwiatek, Skarbnik

Podmiot delegujący: Powiatowa Rada Spółdzielczości Uczniowskiej w Wadowicach

Kontakt: 34-114, Brzeźnica 53

Zakres odpowiedzialności w stowarzyszeniu: Nadzór nad całością spraw finansowych stowarzyszenia, delegowanie obowiązków i współpraca z księgowością organizacji, przedstawianie Walnemu Zebraniu Członków rocznego sprawozdania finansowego z działalności stowarzyszenia.

Doświadczenie: Ponad 40 letnia działalność w Związku Nauczycielstwa Polskiego. W tym czasie zrealizowała szereg projektów na rzecz młodzieży, nauczycieli i społeczności lokalnej. Obecnie jest również Prezesem Sekcji Nauczycieli Emerytów w Brzeźnicy. Przewodnicząca Rady Spółdzielczości Uczniowskiej w Wadowicach (status organizacji pożytku publicznego) i w ramach funkcji pełnionej społecznie nadzoruje i organizuje całość działań Rady – w tym organizuje spotkania, pogadanki, przedsięwzięcia, w które zaangażowana jest młodzież.

Kwalifikacje: Wykształcenie Wyższe – absolwentka Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie, udział w szkoleniach i kursach z zakresu spółdzielczości uczniowskiej, uczestniczka szkoleń w ramach schematu I Pilotażowego Programu Leader+ (Szkolenie o idei partnerstwa i celach programu LEADER+, warsztaty na temat metod pracy i zarządzania w grupie, warsztaty na temat negocjacji konfliktów, warsztaty na temat monitoringu i ewaluacji projektów).

Krzysztof Wiertel, Sekretarz

Podmiot delegujący: Restauracja Łowisko w Zatorze

Adres zamieszkania, telefon, e-mail: 32-600 Oświęcim, ul. Jagiełły 18/3,

k.wiertel@neostrada.pl, 506 126 858.

Zakres odpowiedzialności w stowarzyszeniu: Organizacja prac zarządu stowarzyszenia, organizacja zebrań, walnych zebrań członków, archiwizacja dokumentacji stowarzyszenia, koordynacja składania wniosków o dofinansowanie (przygotowywanie załączników).

Doświadczenie: Prowadzenie działalności gospodarczej w gminie Zator – od 5 lat zarządza restauracją. W tym okresie przeprowadził gruntowną modernizację przedsiębiorstwa, co zaowocowało wzrostem zatrudnienia.

Kwalifikacje: Wykształcenie wyższe.

Urszula Babińska, Członek Zarządu

Podmiot delegujący: Towarzystwo Miłośników Osieka

Kontakt: Głębowice 301, 34-122 Wieprz

Zakres odpowiedzialności w stowarzyszeniu: Organizacja i kierowanie przedsięwzięciami realizowanymi przez stowarzyszenie.

Doświadczenie:

Opracowanie i wdrażanie następujących projektów:

- „Aktywizacja Obszarów Wiejskich, podkomponent B-2 – edukacja” (realizacja projektu);
- „Szkoła marzeń”;
- „Proste kręgosłupy” – opracowanie, wdrożenie i realizacja projektu;

Bogate doświadczenie w zakresie organizacji imprez środowiskowych dla mieszkańców wsi, gminy i powiatu: festyny promujące region, współpraca z organizacjami rządowymi w zakresie organizacji imprez.

Kwalifikacje:

Wyższe Studia magisterskie – UŚ – filologia polska

Studia podyplomowe:

- Zarządzanie szkołami i placówkami oświatowymi,
- Wychowanie fizyczne,
- Uczestniczka licznych zawodowych kursów doskonalących.

Uczestniczka szkoleń w ramach schematu I Pilotażowego Programu Leader+ (szkolenie o idei partnerstwa i celach programu LEADER+, warsztaty na temat metod pracy i zarządzania w grupie, warsztaty na temat negocjacji konfliktów, warsztaty na temat monitoringu i ewaluacji projektów).

Tomasz Guguła, Członek Zarządu

Podmiot delegujący: Urząd Gminy w Przeciszowie

Kontakt: Przeciszów 33 841 42 10

Zakres odpowiedzialności w stowarzyszeniu: Organizacja i kierowanie przedsięwzięciami realizowanymi przez stowarzyszenie.

Doświadczenie:

Praktyki zawodowe w biurze geodezyjnym oraz w biurze Rady Miasta Oświęcimia.

Kwalifikacje:

Wykształcenie średnie techniczne-budowlane, student – Finanse i Bankowość, specjalizacja Gospodarka Turystyki, absolwent kursów komputerowych, uczestnik szkoleń w ramach schematu I Pilotażowego Programu Leader+ (szkolenie o idei partnerstwa i celach programu LEADER+, warsztaty na temat metod pracy i zarządzania w grupie, warsztaty na temat negocjacji konfliktów, warsztaty na temat monitoringu i ewaluacji projektów).

Radosław Koziół, Członek Zarządu

Podmiot delegujący: Firma RADKO

Kontakt: ul. Krakowska 16 32-641 Przeciszów tel: 33 841 45 71

Zakres odpowiedzialności w stowarzyszeniu: Organizacja i kierowanie przedsięwzięciami realizowanymi przez stowarzyszenie.

Doświadczenie:

Prowadzi działalność gospodarczą związaną z zagospodarowaniem terenu zieleni, architekturą krajobrazu, centrum ogrodnicze, które wpływa na wygląd gmin oraz poprawia ich atrakcyjność turystyczną. Sponsoruje drużynę piłkarską znajdującą się obecnie w piątej lidze.

Kwalifikacje:

Wykształcenie średnie techniczne

Stanisław Orlanka, Członek Zarządu

Podmiot delegujący: Urząd Gminy w Polance Wielkiej

Kontakt: 32-607 Polanka Wielka, ul. Miodowa 34, tel. 33 845 85 32

Zakres odpowiedzialności w stowarzyszeniu: Organizacja i kierowanie przedsięwzięciami realizowanymi przez stowarzyszenie.

Doświadczenie:

- Radny przez dwie kadencje w Gminie Osiek, Członek Zarządu Gminy Osiek,
- Radny przez dwie kadencje w Gminie Polanka Wielka,
- Przewodniczący Komisji Budżetu i Rolnictwa w Polance Wielkiej,
- Prezes PSL,
- Członek komitetu budowy szkoły, przewodniczący komitetu gazowego.

Kwalifikacje:

Wykształcenie zawodowe – elektromechanik. Absolwent kursów rolniczych.

Józefa Sendera, Członek Zarządu

Podmiot delegujący: Piekarnia Senderów

Kontakt: 34-116 Spytkowice, ul. Czarnowiejska 69a, 0 33 879 15 48

Zakres odpowiedzialności w stowarzyszeniu: Organizacja i kierowanie przedsięwzięciami realizowanymi przez stowarzyszenie.

Doświadczenie:

Budowa zakładu pracy „Piekarnia” oraz:

- Zatrudnianie pracowników – rozwój firmy połączony jest z tworzeniem nowych miejsc pracy,
- Szkolenie uczniów – jako wsparcie procesu edukacji młodzieży Doliny Karpia,
- Poszukiwanie rynku zbytu – działalność marketingowa,
- Aktywna działalność na rzecz rozwoju gminy Spytkowice oraz Doliny Karpia poprzez sponsorowanie wielu imprez środowiskowych i wystawowych.

Kwalifikacje:

Wykształcenie średnie techniczne, mistrz w zakresie piekarstwa. Dodatkowo posiada kwalifikacje nadzoru Urzęd. Doz. Techn. oraz kwalifikacje z zakresu szkolenia uczniów oraz ukończył kursy pedagogiczne.

Andrzej Sobecki, Członek Zarządu

Podmiot delegujący: Urząd Gminy w Osieku

Kontakt: 32-608 Osiek, ul. Starowiejska 390

Zakres odpowiedzialności w stowarzyszeniu: Organizacja i kierowanie przedsięwzięciami realizowanymi przez stowarzyszenie.

Doświadczenie:

Pracownik Urzędu Gminy w Osieku.

Zajmuje się podatkami i opłatami lokalnymi oraz ewidencją działalności gospodarczej, a także zezwoleniami i koncesjami. Członek i wolontariusz nowopowstałego Stowarzyszenia Inicjatyw Społecznych w Osieku.

Kwalifikacje:

Wykształcenie wyższe administracyjne. Ukończył kurs specjalistyczny ds. podatków, w trakcie przygotowania do egzaminu na audytora wewnętrznego.

Wiesława Zajas, Członek Zarządu

Podmiot delegujący: Gminne Centrum Kultury w Polance Wielkiej

Kontakt: 32-607 Polanka Wielka, ul. Ogrodowa 56

Zakres odpowiedzialności w stowarzyszeniu: Organizacja i kierowanie przedsięwzięciami realizowanymi przez stowarzyszenie.

Doświadczenie:

Działalność na rzecz społeczeństwa lokalnego, organizacja imprez o zasięgu ponadlokalnym, opieka nad zespołami artystycznymi działającymi przy GOK, współpraca z organizacjami działającymi na terenie gminy.

Kwalifikacje:

Wykształcenie średnie- bibliotekarskie, ukończyła 2-letnie bibliotekarskie studium pomaturalne w Krakowie, roczny kurs bibliotekarski w Katowicach.

I.3.2. Potencjał podmiotów delegujących

Z punktu widzenia realizacji Zintegrowanej strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Doliny Karpia ważny jest nie tylko potencjał jej członków ale i organizacji, które ich desygnowały. Wymienić tu można:

Potencjał wybranych podmiotów delegujących:			
Lp.	Nazwa	Siedziba	Doświadczenie
1.	Zatorskie Towarzystwo Wędkarskie	32-640 Zator, Parkowa 5	Głównym przedmiotem działalności Towarzystwa jest organizowanie wędkarstwa jako racjonalnej formy wypoczynku i rekreacji, stwarzanie członkom Towarzystwa dogodnych warunków wędkowania, ochrona rodzimej przyrody, kształtowanie właściwej etyki wędkarskiej wśród członków Towarzystwa. ZTW realizowała następujące projekty finansowane ze środków zewnętrznych: Opracowanie specyfikacji Produktu Tradycyjnego "Karpia Zatorskiego" oraz wydanie Kulinarnych Przepisów Doliny Karpia – dotacja w wysokości 6 800 zł w ramach I edycji konkursu Programu Agro-Smak 2. Projekt zagospodarowania zbiorników wodnych w Zatorze (dotacja w ramach programu Małopolska Gościinna – dofinansowanie 5 000 zł).

2.	UG w Spytkowicach	34-116 Spytkowice ul. Zamkowa 12 tel. /0-33/ 879 18 76	Modernizacja dróg na terenie Gminy Spytkowice – projekt uzyskał dofinansowanie w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Wcześniej Gmina realizowała projekt budowy kanalizacji sanitarnej współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu SAPARD. Należy podkreślić, że gmina posiada uchwalony Plan Zagospodarowania Przestrzennego, co stanowi wyraz długofalowej troski o wspieranie rozwoju lokalnego poprzez upraszczanie mechanizmów dla realizacji projektów inwestycyjnych.
3.	UG w Brzeźnicy	34 - 114 Brzeźnica 57 tel. 033/ 879 - 20 - 29	Kluczową aktywnością projektową gminy Brzeźnica jest działalność inwestycyjna mająca na celu modernizację obiektów komunalnych. W roku 2005 zrealizowano następujące projekty termomodernizacyjne: SP w Marcyporębie, SP w Chrząstowicach, SP w Tłuczani, SP w Wyźrale, SP w Sosnowcach, Przedszkole w Łączanach, budynek UG w Brzeźnicy, Dom Strażaka w Buczynie, Wiejski Dom Kultury w Wyźrale, Dom Kultury w Nowych Dworach, Dom Kultury w Marcyporębie, Dom Strażaka w Sosnowicach, Dom Kultury

			<p>w Chrząstowicach. Wszystkie projekty przyniosły zamierzone efekty w postaci oszczędności energii, poprawy stanu technicznego budynków, a co za tym idzie podniesienia walorów estetycznych naszej gminy. Oprócz projektów termomodernizacyjnych gmina wykonała remont nawierzchni dróg (żwirowanie, asfaltowanie), remonty dróg związane usuwaniem szkód powodziowych, remonty dróg rolniczych, remonty mostów i przepustów. Na remonty dróg lokalnych wykorzystano środki finansowe pochodzące z trzech źródeł: budżetu gminy, budżetu państwa, budżetu Urzędu Marszałkowskiego.</p> <p>W 2005 r. rozpoczęto też budowę sali gimnastycznej w Łączanach. Inwestycja ta jest końcowym etapem rozbudowy SP i Gimnazjum. Zadanie to jest finansowane ze środków własnych, z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu państwa w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. W roku 2006 i w latach następnych władze gminy zamierzają realizować następny zakres zadań, wśród których najważniejsze to dokończenie budowy sali w Łączanach, termomodernizacja wraz</p>
--	--	--	---

			<p>z elewacją sali gimnastycznej w Brzeźnicy, wymiana stolarki okiennej w SP w Brzeźnicy, uzyskanie pozwolenia i rozpoczęcie budowy sal gimnastycznych w Paszkówce, Marcyporebie i Tłuczani, termomodernizacja budynku Urzędu Gminy. Należy także wskazać aktywną działalność Gminnego Ośrodka Kultury, będącego jednostką budżetową UG. W 2005 roku GOK przygotował 35 imprez turystyczno-sportowo- rekreacyjnych, 8 spotkań z ciekawymi ludźmi, 12 wycieczek, 23 konkursy, 7 wystaw i 2 dyskoteki. Łącznie zorganizowano 87 imprez, w których wzięło udział 6392 osoby.</p>
4.	<p>Powiatowa Rada Spółdzielczości Uczniowskiej w Wadowicach</p>	<p>34-100 Wadowice, ul Mickiewicza</p>	<p>Celem działania Rady jest wspieranie rozwoju ruchu spółdzielczego, wspieranie idei samopomocy, solidaryzmu społecznego, podnoszenie jakości życia całej społeczności regionu małopolskiego poprzez bezpośrednie wykorzystywanie potencjału osobowego i kwalifikacji osób zamieszkujących ten teren i pomoc w rozpoczynaniu, rozwijaniu działalności gospodarczej i przedsiębiorczości lokalnej, co w dalszej perspektywie przyczyniać się ma do tworzenia nowych miejsc pracy i walki z narastającym bezrobociem.</p>

5.	Restauracja Łowisko w Zatorze	32-640 Zator Ul. Rynek 11	Firma prowadzi skuteczną działalność w branży gastronomicznej, zlokalizowana nad stawem oferuje dania z ryb, w tym szczególnie polecane specjały z Karpia. Inwestycje i rozbudowa zakładu owocuje stałym wzrostem przychodów, wzrostem zatrudnienia, a także możliwością włączania się imprezy organizowane na terenie gminy Zator w charakterze sponsora.
6.	UG w Osieku	32-608 Osiek, ul. Główna 125 Tel. (033) 845 82 23	Najważniejszym projektem infrastrukturalnym zrealizowanym w gminie Osiek w ostatnich latach jest oddana do użytku w 2004 roku oczyszczalnia ścieków. Z działań bezpośrednio związanych z tematyką ZSROW należy wskazać prowadzony przez Gminną Bibliotekę Publiczną Ośrodek Informacji Europejskiej w ramach sieci Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej. Trzeba też podkreślić aktywną politykę gminy w zakresie bezpośrednich działań związanych z poprawą jakości życia na obszarach wiejskich. Wymienić tu należy: Dni Osieka, Święto Kultury, Majówki Rodzinne, Jasełka i Koncerty Kolęd.
7.	UG w Przeciszowie	32-641 Przeciszów, ul. Podlesie 1 Tel. (0*33) 841 32 94	W gminie Przeciszów niedawno zakończyła się realizacja dwóch projektów: remontu szkoły w Piotrowicach, dofinansowanego

			ze środków Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich oraz budowy podjazdu dla osób niepełnosprawnych do ośrodka zdrowia w Przeciszowie, dofinansowanego ze środków PFRON i Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej; oba projekty mają swoją podstawę w Strategii Rozwoju Gminy Przeciszów;
8.	P.H.U. Radko z Przeciszowa	32-641 Przeciszów Ul. Krakowska 16 Tel 33 841 45 71 e-mail: radko@radko.com.pl01.	Firma zajmuje się głównie planowaniem i projektowaniem krajobrazowym związanym z sadzeniem roślin i drzew, zakładaniem i utrzymywaniem trawników i ogrodów. Innym przedmiotem działalności firmy jest uprawa materiałów szkółkarskich lub dla celów dekoracyjnych, roślin sadowniczych i ozdobnych (np.: produkcja podkładek, drzewek, krzewów owocowych i ozdobnych). Firma skutecznie startuje w przetargach oraz dynamicznie się rozwija, co pozwala jej również włączać się w projekty społeczne w charakterze mecenasa.
9.	UG w Polance Wielkiej	32-607 Polanka Wielka, ul. Długa 61 Tel. (0*33) 848 80 08	Najważniejsze projekty zrealizowane w ostatnich latach przez gminę Polankę Wielką to w 1992 r. Zakończenie rozbudowy Szkoły Podstawowej Nr 2 - obecnie gimnazjum. Okazały budynek posiada pełne zaplecze z salą gimnastyczną

			włącznie oraz w roku 2000 Budowa nowego amfiteatru w centrum Polanki, atrakcyjnie zlokalizowanego w starym parku wśród kilkusetletnich dębów. Polanka Wielka posiada znaczący potencjał dla realizacji projektów miękkich – głównie kulturalno-rozrywkowych. Już teraz organizowane są cyklicznie: Dzień Kultury (ostatnia niedziela kwietnia), Majowy Festiwal Muzyczny (pierwszy weekend majowy), Dni Polanki Wielkiej. Gmina gościła u siebie w ostatnich latach m.in. Powiatowy Przegląd Ludowych Zespołów Artystycznych i Wojewódzki Przegląd Orkiestr Dętych.
10.	Piekarnia Senderów w Spytkowicach	34-116 Spytkowice ul. Czarnowiejska 69a, Tel.0 33 879 15 48	Wieloletnia, skuteczna działalność gospodarcza – firma posiada uznaną w Małopolsce markę, działa między innymi na rynku krakowskim. Projekty modernizacyjne i rozwojowe pozwalają stale zwiększać zatrudnienie i poszerzać rynki zbytu. Rozwój firmy pozwala angażować się w roli sponsora w przedsięwzięcia i projekty społeczne.
11.	Gminne Centrum Kultury w Polance Wielkiej	32-607 Polanka Wielka, ul. Długa 61	Organizatorem życia kulturalnego Polanki Wielkiej jest Gminne Centrum Kultury działające pod kierownictwem Wiesławy Zajas. Prowadzi ono działalność kulturalną organizując różnego rodzaju imprezy

			<p>okolicznościowe i stałe, które odbywają się co roku: Obchody Dnia Kultury (ostatnia niedziela kwietnia), Majowy Festiwal Muzyczny, Święto Ludowe, Wojewódzki Przegląd Orkiestr Dętych, Dni Polanki Wielkiej połączone z Międzynarodowym Dziecięcym Festiwałem Folklorystycznym, Dożynki. Przy GCK działają: Chór "Polana", orkiestra dęta, Zespół Pieśni i Tańca "Polancza", cheerleaders "Sine", orkiestra dęta działa przy Gminnym Centrum Kultury pod patronatem Ochotniczej Straży Pożarnej. Zespół Pieśni i Tańca "Polancza" powstały w marcu 2004 roku. Gminne Centrum Kultury wydaje kwartalnik "Polanin", w którym zamieszczane są publikacje dotyczące gminy Polanka Wielka. Zainteresowani mieszkańcy stają się współredagującymi to czasopismo, prezentując informacje z życia wsi oraz dostarczając głównie stare fotografie. Przy GCK funkcjonuje dobrze wyposażona biblioteka, do której co roku zapisuje się coraz więcej czytelników. Jeżeli jeszcze ktoś z państwa nie wie, to wypożyczenie książek jest bezpłatne. Można również skorzystać z Internetu w ramach akcji "Ikonka". Przy GCK funkcjonuje również klub, do którego zapraszamy</p>
--	--	--	---

			zarówno młodzież, jak i dorosłych na herbatę, kawę, smacznego hamburgera, zapiekankę, pizzę. Można tam również obejrzeć filmy w kinie domowym, skorzystać z Internetu, zagrać w szachy, czy karty.
12.	UM w Zatorze	32-640 Zator, ul. Rynek 10 Tel. (33) 841 22 15	<p>Miasto Zator działa aktywnie w zakresie realizacji różnorodnych przedsięwzięć tematycznie powiązanych z niniejszą Strategią. Wszystkie działania podejmowane przez tą jednostkę mają na celu poprawę jakości życia na obszarze miasta. Jako główne przedsięwzięcia wymienić tu należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przebudowę Placu Wolności (Inwestycja współfinansowana jest ze środków strukturalnych Unii Europejskiej w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”, Działanie 2.3 - Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej - prace modernizacyjne mające na celu ułatwienie w poruszaniu się osób niepełnosprawnych w budynku Ośrodka Zdrowia w Zatorze - Gmina złożyła wniosek do PFRON i otrzymała dofinansowanie w/w

			<p>inwestycji. Kwota uzyskanej dotacji wynosi: 35.537,10 zł</p> <p>- Przebudowa potoku Łowiczanka - Inwestycja finansowana jest przez Małopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie – Inspektorat w Oświęcimiu w uzgodnieniu z Gminą Zator.</p> <p>Skuteczna implementacja powyższych zadań pozwala jednoznacznie stwierdzić, że Miasto Zator jako pomiot delegujący członków Stowarzyszenia Dolina Karpia posiada znaczny potencjał organizacyjny dla realizacji projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych.</p>
--	--	--	--

II. Diagnoza obszaru objętego ZSRÓW

II.1 Charakterystyka obszaru

II.1.1 Zasięg terytorialny i uwarunkowania geograficzne

Dolinę Karpią tworzy sześć gmin położonych w zachodniej części województwa małopolskiego. Są to: gmina miejsko-wiejska Zator oraz gminy wiejskie: Brzeźnica, Osiek Polanka Wielka, Przeciszów i Spytkowice. Gminy te sąsiadują ze sobą – część z nich należy do powiatu oświęcimskiego, a część do powiatu wadowickiego.

Do powiatu oświęcimskiego należą gminy:

- Zator: miasto Zator i 9 sołectw: Graboszyce, Grodzisko, Laskowa, Łowiczki, Palczowice, Podolsze, Rudze, Smolice, Trzebieńczyce;
- Osiek: sołectwa Osiek i Głębowice;
- Polanka Wielka;
- Przeciszów: sołectwa Przeciszów, Las, Piotrowice.

Na terenie powiatu wadowickiego leżą gminy:

- Brzeźnica: sołectwa Bęczyn, Brzezinka, Brzeźnica, Chrzastowice, Kopytówka, Kossowa, Łączany, Marcyporeba, Bachorowice, Nowe Dwory, Paszkówka, Półwieś, Sosnowice, Tłuczań, Wyźrał;
- Spytkowice: sołectwa Spytkowice, Bachowice, Ryczów, Lipowa, Miejsce.

Uwaga: większość danych pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego obrazuje stan na dzień 31.12.2004.

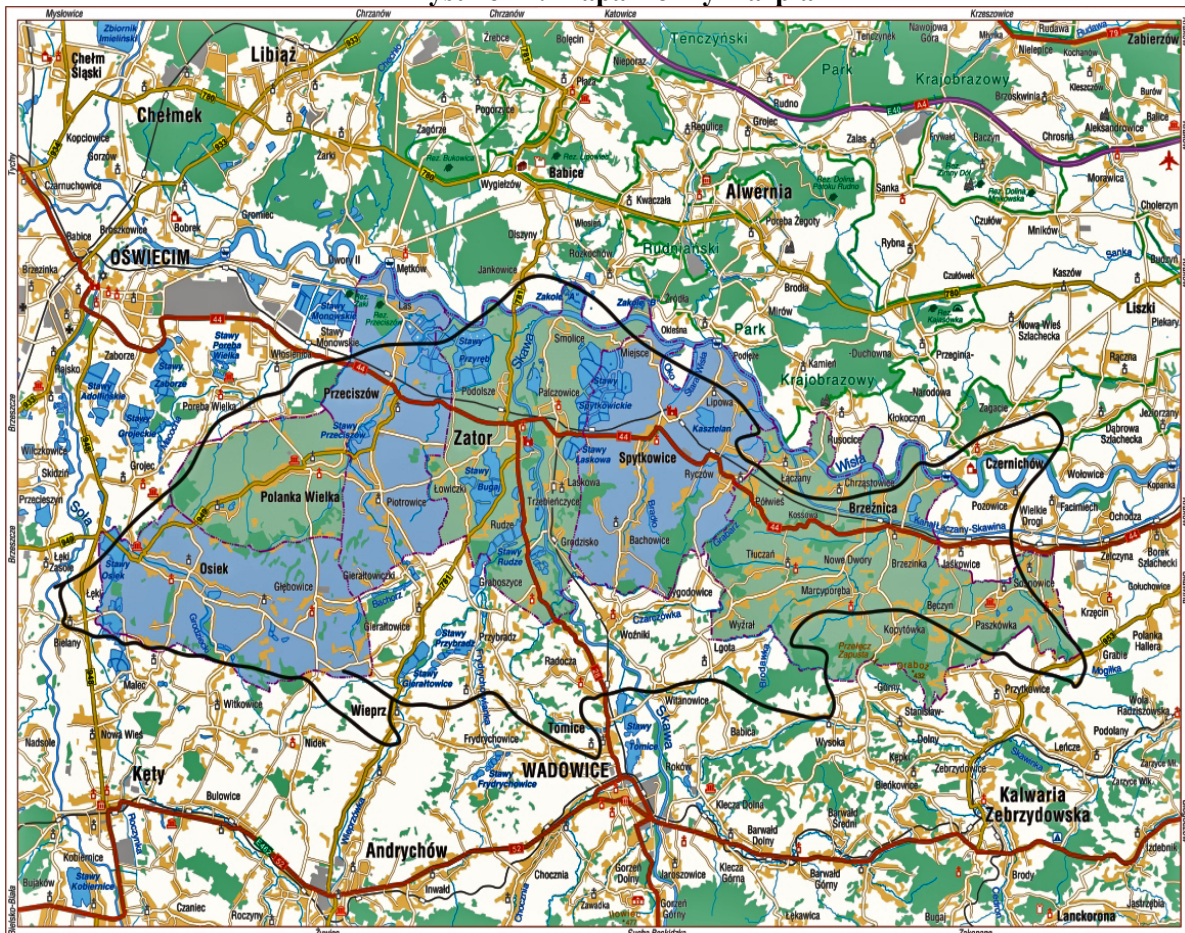
Tabela 1. Identyfikatory jednostek podziału terytorialnego Doliny Karpią

Gmina	Identyfikator jednostki podziału terytorialnego kraju
Zator	121309 3
Zator - miasto	121309 4
Zator – obszar wiejski	121309 5
Brzeźnica	121802 2
Osiek	121305 2
Polanka Wielka	121307 2
Przeciszów	121308 2
Spytkowice	121806 2

Źródło: GUS

Tereny Doliny Karpią sąsiadują z gminami należącymi do powiatów: oświęcimskiego (Kęty, Brzeszcze, gmina wiejska Oświęcim), wadowickiego (Kalwaria Zebrzydowska, Wadowice, Tomice, Wieprz) i chrzanowskiego (Alwernia, Babice). Powiaty: oświęcimski i chrzanowski należą do najbardziej uprzemysłowionych i zurbanizowanych terenów województwa małopolskiego; na ich terenie zlokalizowane są zakłady przemysłu wydobywczego, chemicznego, metalowego i lekkiego, m.in. Zakłady Chemiczne Alwernia S.A., Rafineria Trezbinia S.A, Zakłady Górnicze „Trzebieńka”, Kopalnia Dolomitu Libiąż, Firma Chemiczna Dwory S.A.. Z kolei powiat wadowicki posiada bardziej rolniczy charakter i dogodne tereny do rozwoju turystyki pieszej. Poniższa mapka obrazuje granice administracyjne LGD Doliny Karpią. Gminy tworzące Dolinę (obwiedzione różową linią) tworzą półkolisty pas, który został częściowo wpisany w schematyczny kontur karpią – symbolu tego regionu:

Rysunek 1. Mapa Doliny Karpią

Źródło: SWIG DELTA PARTNER

Powierzchnia Doliny Karpią wynosi 269 km², w tym powierzchnia gminy Zator - 52 km², gminy Brzeźnica – 70 km², gminy Osiek - 41 km², gminy Polanka Wielka - 24 km², gminy Przeciszów – 35 km², gminy Spytkowice – 47 km².

Tabela 2. Powierzchnia gmin tworzących Dolinę Karpią (stan na 31.12.2004)

Obszar	Powierzchnia w km²
Zator-miasto	12
Zator – obszar wiejski	40
Brzeźnica	70
Osiek	41
Polanka Wielka	24
Przeciszów	35
Spytkowice	47
Dolina Karpią ogółem	269

Źródło: GUS

Dla gmin tworzących Dolinę Karpią charakterystyczne jest zróżnicowane, malownicze ukształtowanie terenu – część terenów, zwłaszcza położonych w dolinie Wisły i Skawy to niziny, a część to tereny pagórkowate i wyżynne (stanowiące część Pogórza Wielickiego rozpoczynającego pasmo Zewnętrznych Karpat Zachodnich). Ponadto charakterystyczną cechą Wisły i Skawy w Dolinie Karpią jest kręty bieg tych rzek, występowanie tarasów rzecznych i licznych starorzeczy. To dalekie od monotonii ukształtowanie terenu sprawia, że Dolina Karpią może stanowić bardzo atrakcyjne miejsce wypoczynku dla turystów. Poniżej szczegółowo omówiono ukształtowanie terenu w poszczególnych gminach Doliny Karpią.

Gmina Zator położona jest w dolinie Wisły, dolinie Skawy oraz na obszarach Pogórza Śląskiego i Pogórza Wielickiego. Różnice wysokości terenu gminy wahają się pomiędzy 215 a 295 m.n.p.m. (największe w miejscowościach Graboszyce, Grodzisko i Laskowa), a obszar gminy obniża się w kierunku północnym.

Gmina Brzeźnica położona jest w granicach dwóch bardzo różnych jednostek fizyczno-geograficznych: północnej równinnej, będącej częścią Kotliny Oświęcimsko – Raciborskiej, której dnem płynie Wisła oraz południowej wyżynnej, stanowiącej obręb Pogórza Wielickiego. Pasma Draboża (435 m n.p.m.) zwane także Pasmem Niedźwiedzim rozdzielone jest przełęczą Zapusta. W zachodniej części wyodrębnia się m.in. szczyt Trawnej Góry (421 m n.p.m.), Niedźwiedziej (427 m n.p.m.) i Jurczakowej (414 m n.p.m.). We wschodniej części pasma znajduje się najwyższy szczyt - Draboża (435 m n.p.m.).

Zasadnicza część gminy Osiek położona jest w obszarze Podgórze Wilamowickiego; część nizinna – szeroka dolina rzeki Soły – zajmuje niewielki teren w zachodniej części gminy.

Krajobraz Osieka kształtują charakterystyczne wzgórza morenowe oraz liczne sztucznie zbudowane stawy rybne. Cechą krajobrazu Podgórze jest wysoczyzna lessowa o wysokości ok. 270 - 300 m n.p.m., rozcięta szeroką doliną rzeki Osieczanki na część północną i południową. Rzeźba terenu obu części jest dość urozmaicona: poprzecinane są one szeregiem wąwozów i dolinek o płaskim, często podmokłym dnie i porośniętych roślinnością krawędziach o wysokości od 1 do 6 m. Wąwozy te mają na ogół przebieg południkowy, gdyż zostały utworzone przez stałe i okresowe potoki, dopływy Osieczanki.

Podobną rzeźbą terenu charakteryzuje się gmina Polanka Wielka, gdzie szerokie, spłaszczone garby – biegnące najczęściej z północnego wschodu na południowy zachód – rozcięte są płytkimi dolinami lokalnych strumieni i potoków. Wysokość garbów podnosi się w kierunku południowym, w miarę oddalania się od dna doliny Wisły. Najwyższy punkt Polanki Wielkiej osiąga 285 m n.p.m. w rejonie zbiorników wodnych.

W gminie Przeciszów także można wyróżnić dwie formy ukształtowania terenu: niziną w dolinie Wisły (w północnej części gminy) i wysoczyzną o falistej wierzchołku Pogórza Wilamowickiego. Najniższy punkt terenu gminy znajduje się na poziomie 219,7 m n.p.m.; najwyższy punkt terenu leży na wysokości 289,2 m n.p.m. w południowo – zachodniej części gminy.

Podobnie ukształtowane są tereny gminy Spytkowice: na granicy z rzeką Wisłą teren gminy jest płaski z licznymi wodami stojącymi, utworzonymi przez stare koryta rzeki Wisły i stawy hodowlane, zaś w kierunku południowym ukształtowanie terenu zmienia się w pagórkowate. Najwyższy położony punkt leży na wysokości 341 m n.p.m. w miejscowości Bachowice, a najniższy na wysokości 214 m. n.p.m. w Spytkowicach.

Z przedstawionych powyżej informacji wynika, że wszystkie gminy Doliny Karpia charakteryzuje podobne ukształtowanie powierzchni: na południu dominują pagórki poprzecinane licznymi wąwozami i jarami, zaś w kierunku północnym teren obniża się i przyjmuje postać szerokiej równiny w dolinie Wisły.

II.1.2. Uwarunkowania przyrodnicze i środowiskowe

II.1.2.1. Uwarunkowania środowiskowe – klimat, gleby i lesistość

Dolina Karwia leży w środkowoeuropejskiej strefie klimatycznej, w karpackim i podkarpackim regionie klimatycznym, na który wpływa zarówno klimat kontynentalny, jak i morski. Z tego względu region ten charakteryzuje się dużą zmiennością warunków pogodowych. Klimat Doliny Karwia współkształtowany jest ponadto poprzez bliskość obszarów górskich, która zasadniczo wpływa na zwiększenie ilości opadów. Szczegółowe dane dotyczące klimatu zostały zebrane na terenie gminy Zator:

- średnia temperatura w ciągu roku: 8°C;
- średnia prędkość wiatru: 2,5 do 3 m/s;
- wysokość opadów: poniżej 800 mm;
- obecność pokrywy śnieżnej: 69 dni w roku;
- okres wegetacji: 224 dni;
- okres bezprzymrozkowy: 172 dni.

Warunki klimatyczne na terenie Doliny Karwia można określić jako korzystne. Pewnym problemem na terenach położonych w dolinach rzek (które są najgęściej zabudowane), jest niska prędkość wiatru i duża liczba dni bezwietrznych, która przyczynia się do zalegania pyłów, dymów i mgieł. Na terenach położonych niżej występują także większe dobowe wahania temperatury i większa wilgotność powietrza.

Na terenie Doliny Karwia przeważają gleby klas bonitacyjnych IIIa, IIIb i IVa. Wskaźnik bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleb dla gminy Zator wynosi 62,1 (średnia dla województwa małopolskiego – 52,2). Szczegółową waloryzację gleb w oparciu o kryteria bonitacyjne przeprowadzono m.in. w gminie Przeciszów. Wykazała ona, że gleby dobre (klasa IIIa, IIIb) stanowią 51% ogólnej powierzchni użytków rolnych w gminie, zaś gleby średnie (klasa IVa i IVb) - 43% ogólnej powierzchni użytków rolnych. Pozostałe użytki rolne to gleby klas V i VI oraz gleby najlepsze klasy II. Jakość gleb na pozostałych terenach Doliny Karwia kształtuje się podobnie; generalnie można stwierdzić, że Dolina posiada korzystne warunki glebowe do uprawy zbóż. Na terenie tym przeważa uprawa pszenicy i mieszanek zbożowych przeznaczonych na paszę.

W poniższej tabeli podano powierzchnię lasów w poszczególnych gminach Doliny Karpia. Najwięcej lasów występuje w gminie Brzeźnica – 901,1 ha, najmniej w gminie Przeciszów – 142,5 ha. W gminie tej znajduje się jednak rezerwat leśny „Przeciszów” o powierzchni 85 ha.

Tabela 3. Powierzchnia lasów na terenie Doliny Karpia (stan na 31.12.2004)

Gmina	Powierzchnia lasów w ha
Zator	263,8
Brzeźnica	901,1
Osiek	355,1
Polanka Wielka	255,4
Przeciszów	142,5
Spytkowice	429,4
Dolina Karpia ogółem	2 347,3

Źródło: GUS

Poziom lesistości w Dolinie Karpia jest generalnie dość niski. Dominują lasy mieszane z przewagą dębu, modrzewiu, brzozy i sosny.

II.1.2.2. Bogactwa naturalne i budowa geologiczna

Najbardziej rozpowszechnionymi utworami geologicznymi w Dolinie Karpia są utwory młodszego plejstocenu. Na wysoczyznach występują one jako dyluwia, lessy lub utwory lessopodobne; w obszarze wyższych terasów akumulacyjnych dolin rzecznych są to piaski, żwiry i pyłowe utwory lessowate. Najniższe terasy dolin rzecznych zbudowane są z utworów holocenijskich takich jak żwiry i piaski, przykryte glinami, mułami i iłami serii powodziowej. Pod osadami czwartorzędowymi, na głębokości poniżej 300 metrów, w utworach karbońskich znajdują się znaczne pokłady węgla kamiennego.

Na terenie gminy Zator najliczniej występującym surowcem naturalnym jest kruszywo. Eksploatuje się kilka wyrobisk o łącznej powierzchni ponad 110 ha. Eksploatowana jest również glina czwartorzędowa (odkrywka „Zator” - 4,70 ha). Pomimo zlokalizowania pokładów węgla kamiennego, nie prowadzi się jego eksploatacji. Z budową geologiczną związany jest problem osuwisk występujący zwłaszcza w okresach nasilonych opadów deszczu - największe niebezpieczeństwo wiąże się z osuwiskami na terenie miasta, zagrażającymi budynkom mieszkalnym i obiektom zabytkowym.

Na terenie gminy Brzeźnica dominują utwory lessopodobne oraz występujące w dolinie Wisły utwory aluwialne. Obecnie trwa badanie złóż wód geotermalnych występujących na obszarze tej gminy. Ze wstępnego rozpoznania wynika, że odwierty w Brzeźnicy mogą charakteryzować się wysokimi parametrami; złoża te zostały umieszczone w „Atlasie zbiorników wód geotermalnych Małopolski”.

Utwory lessopodobne, a w dolinach rzek – żwiry i piaski, dominują także na terenie gminy Osiek. W dolinie Soły występują bogate złoża kruszywa naturalnego. W Osieku występowały także bogate zasoby surowców ilastych – iłów, glin oraz łożupków. Na bazie tych surowców od 1890 roku działała w Osieku cegielnia – eksploatacji zaniechano jednak na początku lat 90. ze względu na małą opłacalność tego przedsięwzięcia, wynikającą przede wszystkim ze słabej jakości wydobywanej gliny.

W podłożu terenów gminy Polanka Wielka na głębokości ok. 300 m w warstwie łożupków i piaskowców karbońskich występują dość bogate pokłady węgla kamiennego. Górne partie wysoczyzny to pyły i gliny lessowe, pokrywające zwartym płatem całą powierzchnię gminy. W dnach dolin zalegają często namuły organiczne, miejscami także torfy. Ze względu

na głębokość, na jakiej znajdują się pokłady węgla kamiennego, nie prowadzi się eksploatacji tego surowca.

W budowie geologicznej gminy Przeciszów wyróżnić można utwory karbońskie pokryte warstwą iłów mioceńskich oraz utworami czwartorzędowymi, zbudowanymi z osadów rzecznych. Teren położony na południe od traktacji kolejowej Oświęcim-Kraków pokrywają utwory lessowe, częściowo lessy spiaszczone. Do udokumentowanych na terenie gminy surowców naturalnych należą węgiel kamienny i surowce ilaste. Formacja węglonośna zalega głęboko – z tego względu nie przewiduje się rozwoju wydobywania w obrębie gminy Przeciszów. Złoże ilastych surowców ceramicznych – gliny plejstocieńskie i ły mioceńskie, wykorzystywane były do produkcji ceramiki budowlanej. Obecnie cegielnia produkująca cegłę uległa całkowitej likwidacji. Złóża innych surowców, w tym energii geotermalnej, nie zostały na terenie gminy Przeciszów rozpoznane.

Gmina Spytkowice położona jest na bogatych pokładach węgla kamiennego. Przed II wojną światową rozpoczęto budowę kopalni, jednak ze względu na trudne warunki eksploatacyjne budowy nie ukończono. Gmina posiada też udokumentowane pokłady gliny, która może być wykorzystywana do produkcji cegły i znaczne obszary z bogatymi pokładami kruszywa, które mogą mieć różnorodne zastosowanie w budownictwie.

Podsumowując powyższe uwagi można powiedzieć, że w wielu miejscach Doliny Karpia występują pokłady węgla kamiennego, jednak ze względu na głębokość, na jakiej zalegają i przypuszczalną wielkość złóż, ich eksploatacja nie byłaby opłacalna. Najbardziej charakterystyczną cechą budowy geologicznej Doliny Karpia jest jednak liczne występowanie surowców ilastych, które przyczyniło się do ukształtowania charakteru gospodarczego tego terenu – trudno przepuszczalne podłoże ułatwiło bowiem zakładanie i utrzymywanie stawów hodowlanych i prowadzenie gospodarki rybackiej.

II.1.2.3. Zasoby wodne

Charakterystyczną cechą Doliny Karpia jest bogata i ciekawa sieć hydrograficzna, a jej najważniejszym elementem są duże kompleksy stawów rybnych. Głównie z nich to Przeręb, Bugaj oraz kompleksy spytkowickie, zatorskie i rudzkie. Sprzyjające warunki geomorfologiczne oraz geologiczne (trudno przepuszczalne podłoże zbudowane z gruntów gliniastych) oraz łatwość doprowadzania i odprowadzania wody ze stawów sprawiły, że hodowla ryb na tym terenie prowadzona jest od XIV wieku.

W gminie Zator stawy i zalane wyrobiska po eksploatacji kruszywa zajmują aż 22% powierzchni gminy. Gminę przecina rzeka Skawa, wpadająca do Wisły w miejscowości Podolsze. Na terenie gminy Zator do Wisły wpada również potok Bachórz. Poziom wody w Skawie wykazuje tendencje spadkową, natomiast coraz częściej pojawiają się wezbrania - tendencja ta związana jest z budową wałów przeciwpowodziowych oraz regulacją części cieków. Sieć hydrograficzna na terenie gminy jest bardzo rozwinięta. Do Skawy uchodzą: Wieprzówka, Łowiczanka oraz Czarczówka, sieć rzek uzupełnia gęsta sieć rowów melioracyjnych oraz rowów doprowadzających wodę do poszczególnych stawów. Z tak bogatą siecią hydrograficzną związane jest duże zagrożenie powodziowe.

Obszar gminy Osiek odwadniają przede wszystkim rzeki i potoki należące do zlewni rzeki Soły (wśród nich Osieczanka i Macocha), a częściowo także dopływy rzek Włosienica i Bachórz, zaliczanych do zlewni Wisły. Wody powierzchniowe wykorzystywane są dla potrzeb stawów rybnych – na terenie gminy znajdują się 54 stawy o łącznej powierzchni 240,63 ha. Największe z nich to Bonar Wielki oraz Bonar Mały. Duże znaczenie ma kompleks stawów „Włosień” o pow. zalewu 73,41 ha zasilany wodami Młynówki Czarnieckiej Górnej i potoku Maleckiego. Podstawowym odbiornikiem wody ze stawów jest potok Macocha. Na terenie sołectwa Głębowice zlokalizowany jest niewielki kompleks stawów „Śmietanówka” o pow. całkowitej 1,96 ha. Właścicielami stawów w gminie Osiek są: Ośrodek Hodowli Zarodowej Osiek, Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna oraz w niewielkiej części właściciele prywatni.

Gmina Polanka Wielka leży w całości w zlewni Wisły. Teren ten jest odwadniany przez drobne lokalne ciek wodne. Jedynek ciek, który do dziś zachował częściowo swój naturalny charakter jest strumień Tyran. Pozostałe cieki zostały zamienione w rowy melioracyjne (rów Podymacz, Wilczak i Majcherowiec). Strumienie i potoki wypływające

z zalesionych pagórków zasilają w wodę stawy hodowlane. W Polance znajduje się 15 stawów rybnych, należących w większości do Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej Polanka Wielka. Nie ma w gminie zbiorników wodnych służących celom rekreacyjnym.

Również gmina Przeciszów cechuje się dużą ilością wód powierzchniowych. Cały obszar gminy znajduje się w dorzeczu górnej Wisły i odwadniany jest przez główne potoki: Bachórz, Łowiczankę i Włosiankę. Potok Bachórz wykazuje duże wahania przepływu wody; nawet niewielkie wezbrania wody podpiętrzone przeszkodami w nieuporządkowanym korycie, erodują uszkodzone już skarpy i występują z brzegów, podtapiając sąsiednie budynki i tereny. Charakterystycznym elementem sieci hydrograficznej gminy Przeciszów są dwa kompleksy stawów hodowlanych. Pierwszy z nich o pow. 37 ha położony jest w obniżeniu terenu przy potoku Bachórz w środkowo – zachodniej części gminy. Są to stawy hodowlane: Hocimów, Przedpolański i Bachórz, stanowiące własność Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej oraz częściowo prywatną. Drugi kompleks stawów, znacznie większy – o pow. ok. 156 ha, to zespół gospodarstwa rybnego, położony we wschodniej części gminy, administrowany przez Zarząd Rybackiego Zakładu Doświadczalnego w Zatorze. Są to stawy: Grabina, Przesadki I, Pastwisko, Kanonik, połowa Stawu nad Rzeką, Marynin Górny, Marynin Dolny, Górecznik Górny, Górecznik Dolny, Nowińczyk. Stawy Pastwisko oraz Przesadki I porośnięte są roślinnością trzcinową.

W północnej części gminy Spytkowice występują tereny po części dzikie, zajęte przez rzekę Wisłę, stare koryto tej rzeki („Wiślisko”) oraz kompleksy stawów rybnych z otuliną zieleni. Tereny te są szczególnie atrakcyjne dla wędkarzy, myśliwych i ornitologów.

Ogromne znaczenie dla zachowania potencjału przyrodniczego Doliny Karpia ma ochrona istniejących zbiorników wodnych i zrównoważona gospodarka hodowlana. Naturalny stan wód na terenie Doliny Karpia uległ daleko idącym przeobrażeniom, szczególnie na skutek przeprowadzonych prac melioracyjnych i drenarskich oraz regulacji cieków. Obecnie największe zagrożenie dla środowiska naturalnego niesie za sobą zanieczyszczenie wód powierzchniowych i płytko zalegających wód podziemnych spowodowane nieuporządkowaną gospodarką ściekową.

II.1.2.4. Fauna i flora

Dolina Karwia to teren o ogromnym znaczeniu przyrodniczym. Stanowi to poniekąd pewien paradoks, że wysokie wartości przyrodnicze obszar ten zawdzięcza w dużej mierze działalności człowieka – prowadzonej tu od czasów średniowiecza hodowli ryb i gospodarce stawowej. Właśnie ze stawami hodowlanymi związane są najcenniejsze i najbardziej zagrożone gatunki roślin i zwierząt. Większość stawów jest niewielka (30-40 ha) i niezbyt głęboka (do 2-3 metrów). Na kilku z nich występują zwarte szuwary trzcinowe, stanowiące dogodnie miejsce gniazdowania dla gatunków takich jak bąk, bączek i ptaki wróblowate. Cykl hodowli ryb powoduje, że woda ze stawów jest jesienią spuszczana i powstają wtedy bardzo dobre warunki żerowania dla ptaków siewkowatych i blaszkodziobych.

Stawy Doliny Karwia stanowią bardzo ważną – w skali Polski i Europy – ostoję ślepowrona i rybitwy białowąsej. W 2004 roku z 558 par ślepowrona gniazdujących w Polsce 447 znajdowało się na terenie powiatu oświęcimskiego. Stawy te są miejscem znacznej koncentracji ptaków wodnych w okresie przelotów, szczególnie jesienią, kiedy to w okolicach tych gromadzi się 20-30 tysięcy ptaków. Do zagrożonych i rzadkich gatunków ptaków, które występują w Dolinie Karwia, należą także: bąk, bączek rożeniec, hełmiatka, podgorzałka, zielonka, sieweczka obrożna, podróżniczek, wąsatka.

Wśród chronionych gatunków roślin występujących na terenie Doliny Karwia można wymienić: wawrzynek wilczełyko, kruszczyk szerokolistny, skrzyp olbrzymi, bluszcz pospolity, lilia złotogłów, pióropusznik strusi, grązel żółty, grzybieńczyk wodny, salwinia pływająca, kotewka orzech wodny (gatunek wpisany do polskiej czerwonej księgi jako „krytycznie zagrożony”; najliczniejsza populacja kotewki znajduje się na kompleksie stawów Przeręb w gminie Zator), barwinek pospolity, kopytnik pospolity, konwalia majowa, kruszyna pospolita, przytulia wonna, pierwiosnka wyniosła, kalina koralowa.

Do najcenniejszych przyrodniczo obszarów Doliny Karwia należy dolina Skawy na terenie gminy Zator (odcinek Graboszyce – ujście do Wisły). Koryto Skawy zachowało w znacznej mierze naturalny charakter podgórskiej rzeki zmieniającej rzeźbę koryta po każdym większym wezbraniu wody. W wielu miejscach nad Skawą zachowała się jeszcze naturalna dla teras zalewowych podgórskich rzek roślinność – łągi wierzbowo-topolowe i zarośla krzewiastych wierzb.

Wzdłuż prawego brzegu Skawy pomiędzy tzw. Krowim Mostem w Zatorze a jej ujściem do Wisły występują rozległe płaty wiklin nadrzecznych. W dolinie Skawy występują liczne stanowiska chronionego pióropusznika strusiego. Po wydobywaniu żwiru – często niekontrolowanym – pozostały wzdłuż Skawy charakterystyczne małe zbiorniki wodne, które obecnie stanowią środowisko życia różnych gatunków, m.in. bobrów. W korycie Skawy gniazdują takie gatunki ptaków jak: sieweczka rzeczna, brodziec piskliwy i brzegówki. Licznie lęgną się także słowik rdzawy, dziwonia oraz strumieniówka – gatunki uznane w Polsce za nieliczne bądź średnio liczne.

Inny cenny obszar przyrodniczy na terenie gminy Zator to żwirownia „Zakole A” w meandrze Wisły. Wyspy na terenie tej nieczynnej żwirowni są bardzo ważnym miejscem gniazdowania dla kilku gatunków ptaków kolonijnych. Na krzewach jednej z wysp od 1998 roku lęgnie się ślepowron. W 2004 roku naliczono tutaj 118 gniazd tego gatunku – jest to jedna z największych kolonii ślepowrona w Polsce. Na jednej z wysp gniazduje także mewa czarnogłowa i białogłowa. Ponadto lęgną się tutaj również inne gatunki ptaków wodno-błotnych takie jak: mieszka, rybitwa rzeczna, kokoszka wodna, perkoz dwuczuby, czernica oraz głowienka.

Najcenniejszy pod względem przyrodniczym obszar w gminie Brzeźnica to las Burzyński w miejscowości Tłuczań. Występują tu zróżnicowane zbiorowiska leśne: buczyna karpacka, grąd oraz – na dnach wąwozów nad potokami – łęg jesionowy. Stwierdzono także stanowiska szeregu roślin chronionych. Z tego względu zaproponowano objęcie południowej części lasu Burzyńskiego rezerwatem przyrody „Burzynek”. Inne obszary wymagające ochrony ze względu na wartości przyrodnicze to: zbiornik retencyjny wraz z przylegającymi trzcinowiskami w Łączanach (miejsce gniazdowania chronionych gatunków ptaków), pomnik florystyczny „Nad Grabarzem” – stanowisko skrzypu olbrzymiego oraz zespoły parkowe w Bęczynie, Kossowej i Paszkówce, w których występuje wiele drzew pomnikowych.

W gminie Osiek obiektami chronionymi na podstawie ustawy o ochronie przyrody (prócz bytujących gatunków flory i fauny objętych ochroną gatunkową) są pomniki przyrody, przede wszystkim dęby (w tym jeden w wieku ponad 300 lat) oraz rosnące w parku pałacowym tulipanowiec amerykański i platan klonolistny. W północnej części gminy znajduje się cenny przyrodniczo obszar, porośnięty w większości lasem wielogatunkowym, w którym można spotkać chroniony bluszcz pospolity i goryczkę. Na terenie tego kompleksu leśnego występują liczne głębokie i podmokłe jary – w wielu z nich rozwija się coraz rzadsza w kraju roślinność źródłiskowa, w miarę rozszerzania się jarów przechodząca w łęgową. W zbiorowiskach tych dominuje rzeżucha gorzka, knieć błotna a także miejscami chroniony

skrzyp olbrzymi. Wzdłuż potoków wypływających z jarów rozwijają się rzadkie w Polsce, wilgotne łąki ostrożeńiowe.

W gminie Polanka Wielka obszary cenne pod względem przyrodniczym to przede wszystkim dawny park dworski i tereny wokół starego kościoła. W zabytkowym parku rośnie jedenaście drzew uznanych za pomniki przyrody: 3 wiązy szypułkowe, 2 lipy i 6 dębów, zaś w otoczeniu drewnianego kościółka pod wezwaniem św. Mikołaja - lipa i skupisko wiązów.

Szata roślinna terenu gminy Przeciszów wykazuje wyraźne zróżnicowanie. Najcenniejsze pod względem przyrodniczym obszary występują w północnej części gminy, gdzie dominują zbiorowiska łąkowe o różnej wilgotności, w tym łąki zabagnione. W północno – wschodniej części tego rejonu gminy wytworzyły się specyficzne zespoły roślinności związane z kompleksem stawów Przeręb, wśród których przeważają zbiorowiska szuwarowe. Zbiorowiska leśne tej części obszaru gminy związane są z rezerwatem „Przeciszów”, gdzie dominuje las mieszany z udziałem: dębu, grabu, lipy, sosny. Różnorodność siedlisk stwarza dogodne warunki bytowania wielu gatunkom zwierząt. Na terenie rezerwatu występują myszołowy, sowy, puszczyki, bociana biały, kukułki i kilka gatunków dzięcioła - zielony, zielonosiwy i pstry duży. Największym walorem obszaru są jednak gatunki ptaków występujących w rejonie stawów rybnych. Ogółem odnotowano tu ponad 200 gatunków ptaków, z czego 124 to gatunki lęgowe, zaś 75 to gatunki przelotne. Większość ptaków należy do grupy gatunków rzadkich i chronionych. Ptaki te znajdują tutaj dogodne miejsca gniazdowania ze względu na występowanie wielu wysp gęsto porośniętych roślinnością. Występują tu m.in. perkoz rdzawoszyi, perkoz zausznik, bąk, bączek, łabędź niemy, błotniak stawowy, kropiatka, sieweczka obrożna, rycyk, rybitwa zwyczajna, rybitwa czarna, rokitniczka, trzcinniczek oraz trzciniak. Stwierdzono też nieregularne gnieźdzenie się ślepowrona i rybitwy białowąsej.

W gminie Przeciszów stwierdzono występowanie 9 gatunków roślin objętych ochroną ścisłą. Są to: barwinek pospolity, bluszcz pospolity, grzybieńczyk wodny, kruszczyk szerokolistny, kotewka orzech wodny, salwinia pływająca, skrzyp olbrzymi, storczyk szerokolistny i wawrzynek wilczelyko. Na terenie gminy występują także pomniki przyrody: pojedyncze drzewa oraz grupy drzew występujące w centralnej części gminy.

W gminie Spytkowice, w jej północnej części, występują tereny dzikie, na których znajduje się stare koryto rzeki Wisły (tzw „Wiślisko”) oraz kompleksy stawów rybnych z otuliną zieleni. Ze względu na bogato ukształtowaną, porośniętą krzewami linię brzegową Wiśliska oraz jego wypłycone, zarośnięte szuwarami krańce, obszar ten stanowi cenne siedlisko wodno-błotne i jest wylęgarnią rzadkich gatunków ptactwa.

Innym cennym obszarem przyrodniczym w Spytkowicach są Góry Bachowskie – porośnięte buczyną pagórki poprzecinane stromymi jarami, w których występują chronione gatunki kopytnika pospolitego i bluszcza pospolitego oraz skrzypu olbrzymiego. Wśród pomników przyrody w gminie Spytkowice można wymienić drzewa rosnące w parku pałacowym w Ryczowie: tulipanowiec amerykański, platan klonolistny, klon zwyczajny, jesion wyniosły, dąb szypułkowy i grupa 3 lip drobnolistnych a także grupę 8 dębów szypułkowych występujących na terenie OSP w Ryczowie.

Z przedstawionej powyżej krótkiej charakterystyki najcenniejszych pod względem przyrodniczym obszarów Doliny Karpia wynika, że teren ten jest wyjątkowo bogaty w rzadkie i cenne gatunki fauny i flory. Dolina Karpia przyciąga przede wszystkim ornitologów – kompleksy stawów hodowlanych stanowią wspaniałe środowisko życia dla ptaków wodno-błotnych. Niewiele innych obszarów w Polsce może poszczycić się tak cennymi zasobami przyrodniczymi. Ten olbrzymi potencjał Doliny Karpia z pewnością może zostać lepiej wykorzystany, aby przyciągnąć turystów, wędkarzy i ornitologów – amatorów. Trzeba jednak pamiętać o tym, że jednym z największych zagrożeń dla unikalnego charakteru Doliny Karpia i występujących tu gatunków byłaby zmiana charakteru zbiorników wodnych ze stawów hodowlanych na zbiorniki rekreacyjne, dlatego wszelkie działania promujące rozwój turystyki w Dolinie Karpia muszą być prowadzone z dbałością o ochronę środowiska życia występujących tu gatunków. Jak już wspomniano na wstępie, jest to swoistym paradoksem, że występowanie wielu gatunków chronionych związane jest z gospodarką hodowlaną prowadzoną przez człowieka i uzależnione od jej kontynuacji. Pod tym względem Dolina Karpia stanowi wspaniały przykład na to, iż działalność człowieka nie stoi w nieuchronnej sprzeczności z potrzebami środowiska naturalnego.

II.1.2.5. Obszary chronione

Na terenie Doliny Karpia znajduje się rezerwat przyrody „Przeciszów”, utworzony w 1996 roku. Rezerwat ten zajmuje powierzchnię 85 hektarów na terenie gminy Przeciszów (sołectwo Las), a utworzono go w celu ochrony naturalnego kompleksu leśnego, w którym wyróżniono trzy obszary:

- zespół kontynentalnego boru mieszanego z dominującym gatunkiem sosny i dębu szypułkowego,
- łąg jesionowo – olszowy z dominującą olszą czarną,
- zbiorowisko grądu subkontynentalnego.

Na terenie rezerwatu występują gatunki roślin i zwierząt prawnie chronione: rośliny objęte ochroną ścisłą - barwniczek pospolity, kruszczyk szerokolistny, skrzyp olbrzymi, storczyk szerokolistny i wawrzynek wilczelyko oraz rośliny objęte ochroną częściową - kalina koralowa, konwalia majowa i kruszyna pospolita. Wśród zwierząt objętych ochroną można wymienić: krzyżówkę, bązanta kolchidzkiego, myszołowa zwyczajnego, pustułkę i bekasa kszycy.

Tereny pod nazwą „Dolina Dolnej Skawy” na obszarze gminy Zator zostały wpisane na listę potencjalnych obszarów ochrony ptaków Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Natura 2000 to system obszarów chronionych, który ma zapewnić trwałą egzystencję europejskiej faunie i florze, zachowanie cennych, a przy tym zagrożonych siedlisk przyrodniczych oraz integrację ochrony przyrody z działalnością człowieka. Jej podstawowym celem jest realizacja idei zrównoważonego rozwoju w skali ponadkrajowej. Podstawę ochrony europejskiej flory, fauny i siedlisk stanowią dwa akty prawne: Dyrektywa 79/409/EWG o ochronie dziko żyjących ptaków, zwana Dyrektywą Ptasią oraz Dyrektywa 92/43/EWG o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory, zwana Dyrektywą Siedliskową. „Dolina Dolnej Skawy” ma zostać włączona do obszarów specjalnej ochrony ptaków (tzw. OSO), tworzonych w oparciu o listę gatunków ptaków wymierających lub zagrożonych na skutek niekorzystnych zmian typowych dla nich siedlisk. Podstawowym sposobem ochrony ptaków na obszarach OSO jest troska o zachowanie tych ostoi w stanie zgodnym z potrzebami życiowymi ptaków, co w praktyce oznacza zachowanie ich „w stanie nie gorszym niż w momencie ich ustanowienia”. Utworzenie sieci obszarów Natura 2000 nie jest równoznaczne z objęciem zadeklarowanych terenów ochroną ścisłą; w myśl zasad

zrównoważonego rozwoju, tam gdzie to tylko możliwe zakłada się łączenie funkcji ochronnych z gospodarowaniem człowiekiem. Na zbliżonej zasadzie funkcjonują polskie parki krajobrazowe.

Tworzenie obszarów Natura 2000 budzi często obawy społeczności lokalnych. Oczywiście należy liczyć się z pewnymi ograniczeniami w działalności inwestycyjnej, ale trzeba podkreślić, że wyznaczenie obszaru Natura 2000 może w znakomity sposób zostać wykorzystane do promocji danego regionu, którego znaczenie dla ochrony dziedzictwa przyrodniczego nabiera rangi europejskiej. Obecnie trwają prace nad ustaleniem granic ostoi ptaków „Dolina Dolnej Skawy”.

Oprócz omówionych powyżej terenów, do obszarów objętych ochroną należą liczne w Dolinie Karpią pomniki przyrody.

Tabela 4. Liczba pomników przyrody w Dolinie Karpią (stan na 31.12.2004)

Gmina	Liczba pomników przyrody
Zator	1
Brzeźnica	12
Osiek	12
Polanka Wielka	8
Przeciszów	4
Spytkowice	53

Źródło: GUS

Duża liczba pomników przyrody związana jest przede wszystkim z występującymi w niemal każdej gminie zabytkowymi założeniami parkowymi, okalającymi zamki i dawne rezydencje magnackie. Należy zauważyć, że w gminie Zator jako jeden pomnik przyrody zarejestrowano wspaniałą aleję lipową przy drodze Zator - Przeciszów, którą tworzy 381 drzew w wieku ponad 150 lat.

II.1.2.6. Zanieczyszczenie środowiska

Dolinę Karwia cechuje zasadniczo dobry stan środowiska naturalnego. Na terenie Doliny nie ma dużych zakładów przemysłowych, toteż główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza jest tzw. niska emisja zanieczyszczeń z lokalnych kotłowni i indywidualnych palenisk. Ze względu na bliskość uprzemysłowionych obszarów województwa śląskiego i aglomeracji krakowskiej, część zanieczyszczeń napływa na tereny Doliny Karwia z tamtych regionów.

Największym problemem związanym z ochroną środowiska naturalnego na terenie Doliny Karwia jest zanieczyszczenie płytko zalegających wód podziemnych przez ścieki odprowadzane bezpośrednio do warstwy powierzchniowej. Problem ten powstaje na skutek braku wystarczającej sieci kanalizacyjnej: gmina Zator jest obecnie skanalizowana w około 60%, jednak na terenie innych gmin do kanalizacji podłączonych jest co najwyżej 25% gospodarstw. Do zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych przyczynia się także rolniczy charakter Doliny, z którym wiąże się stosowanie dużej ilości środków ochrony roślin i nawozów sztucznych. Ponadto do zanieczyszczenia wód i gleby przyczyniają się także liczne dzikie wysypiska śmieci, które powinny zostać zlikwidowane.

W ubiegłych latach przeprowadzono analizę wód Skawy na terenie gminy Zator. Pod względem zawartości substancji biogennej i zawiesin wody te znajdowały się w III klasie czystości; pod względem zawartości substancji organicznych – w klasie II, pod względem zawartości substancji nieorganicznych – w klasie I, zaś pod względem zanieczyszczeń bakteriologicznych wody Skawy nie spełniały norm.

Należy podkreślić, że oprócz zanieczyszczenia wód największe niebezpieczeństwo dla środowiska naturalnego w Dolinie Karwia związane jest z degradacją krajobrazu i zmianą charakteru zbiorników wodnych. Z tego względu należy dołożyć starań, aby rozwój gospodarczy regionu odbywał się z uwzględnieniem potrzeb środowiska naturalnego i nie naruszał unikalnego charakteru przyrodniczego tego regionu.

II.1.3. Uwarunkowania kulturowe

II.1.3.1. Dziedzictwo kultury materialnej i duchowej

Dolina Karwia stanowi niezwykle interesujący region o bogatym dziedzictwie kulturowym, zwłaszcza w dziedzinie architektury świeckiej i sakralnej. Niemal w każdej gminie znajduje się zamek bądź ruiny zamku; ponadto wiele miejscowości może poszczycić się zabytkowymi świątyniami. Poniżej przedstawiono krótki opis najważniejszych zabytków Doliny Karwia w podziale na poszczególne gminy.

Zator

Na terenie gminy Zator znajduje się 10 obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Jednym z najcenniejszych zabytków w mieście Zator jest kościół parafialny pod wezwaniem świętych Wojciecha i Jerzego z 1393 r. Powstał on w miejscu pierwotnego kościółka romańskiego, wzmiankowanego już w 1292 r. i stanowi zabytek klasy I. Kościół został wmurowany z cegły w stylu gotyckim z elementami neogotyku. Zachowało się gotyckie prezbiterium z krzyżowo-żebrowym sklepieniem, zaś strop głównego korpusu, filary i chór są współczesne. Wewnątrz znajdują się liczne cenne obiekty, m.in.: spiżowa chrzcielnica z XV w., mozaika „Ecce Homo” z XVI w., zabytkowe dzwony z XV i XVI w., klasycystyczny fotel dla celebrysa z I połowy XIX w., konfesjonały z XIX w. oraz neogotycki ołtarz główny z piaskowca pińczowskiego z 1886 r.

Obok kościoła znajduje się grobowiec księżnej Apolonii Poniatowskiej - właścicielki dóbr zatorskich (XVIII/XIX w.). W krypcie pod kościołem spoczywają m.in.: Ludwika i Maurycy Potoccy oraz Anna z Tyszkiewiczów Potocka - Wąsowiczowa i jej mąż - generał Stanisław Wąsowicz, adiutant Napoleona I.

Kolejnym cennym zabytkiem jest pałac w Zatorze – pierwotnie zamek książęcy o cechach obronnych z 1445 r., później rezydencja magnacka. Zamek ten był siedzibą książąt zatorskich, starostów królewskich, a w późniejszym okresie prywatną własnością możnych rodów. Zamek został częściowo przebudowany przez Duninów (dobudowa II piętra), a w 1836 r. odrestaurowany przez Wąsowiczów i Potockich. Restauracja ta, obejmująca częściową przebudowę wnętrza, została dokonana według projektu Franciszka M. Lanciego (przy współpracy Parysa Filippiego) w stylu romantycznego neogotyku. Pałac stał się typową

rezydencją magnacką, w której gromadzono cenne pamiątki narodowe, galerie obrazów, bogatą bibliotekę. W latach poprzedzających II wojnę światową pałac stanowił własność rodu Potockich z linii krzeszowickiej. Został gruntownie odrestaurowany w latach 1964 – 73, na parterze mieszczą się udostępniane zwiedzającym sale - pompejańska, złota, paprociowa, bluszczowa z pięknymi malowidłami, sztukateriami i marmurowymi kominkami. Poniżej pałacu znajduje się dawny park krajobrazowy w stylu angielskim z zabytkowym drzewostanem, zniszczony przez wiatrolomy i osuwiska podczas powodzi w 2001 r.

Inne obiekty warte uwagi w gminie Zator to:

- Układ urbanistyczny miasta Zatora z XIV-XV wieku z zespołami zabudowy z XIX wieku;
- Cmentarz katolicki założony w 1784 r. oraz żydowski kirkut z połowy XIX w.;
- Aleja lipowa - pomnik przyrody o wybitnej roli krajobrazowej: ponad 350 lip w wieku ponad stu pięćdziesięciu lat;
- Relikty fortyfikacji miejskich, zachowane fragmenty średniowiecznych obwarowań miejskich w zachodniej części miasta;
- Gotycko – renesansowy dwór obronny z XVI w. w Graboszycach (obecnie remontowany), otoczony parkiem ze starym pomnikowym drzewostanem;
- Drewniany kościółek z XVI w. pod wezwaniem św. Andrzeja w stylu śląsko – małopolskim w Graboszycach;
- Drewniany kościółek z XIX w. w Palczowicach;
- Ślady grodziska wczesnośredniowiecznego w Grodzisku;
- Staropolski dwór barokowy z połowy XVIII w. w Rudzach (obecnie remontowany);
- Figury i krzyże przydrożne, m.in. figura św. Rocha, św. Jana Kantego, św. Jana Nepomucena z XIX w.

Brzeźnica

Najbardziej znanym zabytkiem na terenie gminy Brzeźnica jest pałac z II połowy XIX wieku w Paszkówce, wzniesiony przez Leonarda Wężyka i jego żonę Ludwikę z Żeleńskich na miejscu, gdzie wcześniej stał dwór. Wybudowany w latach 1865-70 neogotycki pałac zaprojektował znany krakowski architekt Feliks Książarski, autor m.in. budynku Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Według jego projektu powstał piętrowy budynek o bryle urozmaiconej od frontu ośmioboczną wieżą mieszczącą klatkę schodową, a od ogrodu trójbocznym ryzalitem. Zewnętrzne ściany pałacu zdobi znajdujący się pod oknami

pierwszego piętra dekoracyjny motyw ceramicznych głów ludzkich przedstawiających postacie bogów i bohaterów starożytnych. Nad drzwiami głównego wejścia znajduje się rzeźbiona tarcza herbowa ze znakami rodowymi właścicieli pałacu: wężem rodziny Wężyków i ciołkiem rodu Żeleńskich. Wejście do pałacu prowadzi przez reprezentacyjny hall, którego krzyżowo-żebrowe sklepienie wsparte jest na kamiennych filarach. Z hallu rozchodzą się wejścia do pomieszczeń, które miały niegdyś funkcje typowo gospodarcze: kuchnie, spiżarnie, pralnia, suszarnia oraz mieszkania służby. Szerokie schody prowadzą na piętro, które było właściwą kondygnacją mieszkalną z salonem, jadalnią i biblioteką. W 1971 r. podczas gruntownego remontu budynku połączonego z częściową przebudową podwyższono pałac o drugie piętro, co niestety wpłynęło niekorzystnie na jego wygląd. W trakcie ostatniej adaptacji pałacu na hotel i centrum konferencyjne odnowiono i wyeksponowano znajdujący się na piętrze neorenesansowy, ośmioboczny salon z zachowaną oryginalną dekoracją stropu i ścian, nazywany Salą Lustrzaną. Obecnie na piętrze i dobudowanej w latach 70. trzeciej kondygnacji będącej kiedyś strychem, mieszczą się pokoje i apartamenty hotelowe. Wokół pałacu rozciąga się zabytkowy park z pięknymi szpalerami grabowo-lipowymi i wspaniałymi dębami. Układ założenia parkowego jest starszy niż pałac, bowiem zawiera w sobie XVIII-wieczną geometryczną kompozycję barokową.

Ponadto na terenie gminy Brzeźnica warto zobaczyć:

- Murowany, parterowy dwór z facjatą z XVIII w. w Brzeźnicy, położony w ogrodzie krajobrazowym, w którym znajduje się piękny starodrzew;
- Drewniany kościółek Nawiedzenia NMP z 1664r. w miejscowości Tłuczań: kościół o konstrukcji zrębowej z wielobocznym prezbiterium i barokowymi ołtarzami;
- Zespół dworsko - parkowy w Kopytówce, pochodzący z drugiej poł. XIX w.;
- Zespół dworsko – parkowy w Bęczynie, założony w stylu włoskim, otoczony starodrzewem (lipy, dęby);
- Zespół dworsko – parkowy w Kossowej, obecny dwór pochodzący z 1908 roku;
- Zespół sakralny w Marcyporębie z kościołem p.w. św. Marcina z 1670 roku, wewnątrz kościoła w stylu rokoko z ciekawą ambona zdobioną płaskorzeźbą siewcy.

Osiek

Najbardziej znanym zabytkiem w gminie Osiek jest zespół pałacowo-parkowy pochodzący z II połowy XVIII w. Około 1850 r. został on gruntownie przebudowany na styl orientalny, według projektu F.M. Lanciego. Do szczególnych osobliwości należy sala „mauretańska” bogato zdobiona wschodnimi detalami. Pałac otacza obszerny ogród krajobrazowy z pierwszej połowy XIX w., w którym jest kilka klasycystycznych i neogotyckich zabudowań mieszkalnych i gospodarczych, między innymi klasycystyczna stajnia z czterokolumnowym portykiem i neogotycka oficyna z okrągłą basztą z 1843r., zwana kasztelem.

Ponadto warto w Osieku zwiedzić drewniany kościół pod wezwaniem św. Andrzeja, o którym pierwsze wzmianki pochodzą z końca XIII w. Obecny zabytkowy kościół wybudowany został w stylu późnogotyckim w 1558 r. i stanowi jeden z najcenniejszych drewnianych zabytków sakralnych na pograniczu śląsko-małopolskim. Jest to kościół o konstrukcji zrębowej, otoczony otwartymi sobotami (podcieniami). Wieża posiada nadwieszoną izbicę i pochyłe ściany, od dołu oszalowane deskami, a od góry podbite gontem. We wnętrzu znajduje się cenny wczesnobarokowy ołtarz oraz rokokowa ambona w kształcie łodzi. Budynek w latach 1598-1617 użytkowany był przez miejscowy zbór kalwiński. Obecnie świątynia otwierana jest tylko na prośbę zwiedzających.

Inną osobliwością w gminie Osiek jest kopiec „Grunwald” nieznanego pochodzenia. Na jego szczycie w 1820 roku wybudowano kapliczkę, otoczoną wieńcem starych lip. W dniu 15 lipca 1910 roku dla uczczenia 500-tnej rocznicy zwycięstwa Polaków nad Krzyżakami pod Grunwaldem, odbyła się wielka uroczystość. Wcześniej kapliczkę odnowiono i wmurowano w nią znalezioną w 1854 roku żelazną kulę. W dniu uroczystości dotychczasowa nazwa kopca „Piekło” została zmieniona na „Grunwald”. Inna legenda natomiast mówi o „Kopiecku”, w którym pochowany jest wódz wojska polskiego.

W Głębowicach znajduje się zabytkowy kościół parafialny pw. Matki Bożej Szkaplerznej z 1581 r., w którego wnętrzu zobaczyć można m.in.: późnorenesansowy ołtarz główny z herbami Jelita i Starykoń oraz barokowym obrazem Matki Bożej Szkaplerznej, kamienną chrzcielnicę z 1658 r. i płytę nagrobną z rzeźbionym wizerunkiem Jakuba Gierałtowskiego, sędziego oświęcimskiego, wmurowaną w filar ogrodzenia kościoła (najstarszy tego typu nagrobek w Małopolsce); barokowy obraz przedstawiający Koronację Matki Bożej przez Trójcę Świętą w niebie z dziewięcioma scenkami alegorycznymi, ilustrującymi przestrogi i sentencje dotyczące tajemnicy zbawienia. Ponadto w Głębowicach znajdują się ruiny

renesansowo-barokowego pałacu, wzniesionego w drugiej połowie XVI wieku oraz zabytkowa figura św. Jana Nepomucena z 1843 roku.

Polanka Wielka

Układ urbanistyczny Polanki Wielkiej wskazuje na to, iż może być on kontynuacją układu średniowiecznego. Świadczą o tym zarówno układ zabudowy - z centrum skupionym na skrzyżowaniu głównych szlaków komunikacyjnych i położonym w nim pałacem, kościołami oraz innymi ważnymi obiektami publicznymi, jak i układ pól w starszych częściach gminy, wywodzący się prawdopodobnie z układu łańcowego. Polanka Wielka posiada kilka zabytków architektury: najciekawszym z nich jest pochodzący z I połowy XVII w. (prawdopodobnie z 1769 r.) zespół pałacowy wraz z parkiem. Budowniczym pałacu był właściciel Polanki, Kacper Cieński, Łowczy Koronny. Pałac pierwotnie zbudowano w formie willi typu włoskiego, następnie rozbudowano o wolnostojące pawilony, połączone w 1850 r. z korpusem głównym, co nadało całości wygląd klasycystyczny. W 1909 r. kolejni właściciele Polanki, Wysoccy, dobudowali dwukondygnacyjne drewniane galerie podparte kolumnami, z witrażami wg projektu Karola Frycza przedstawiającymi herby Odrowąż, Pilawa i Jastrzębie ozdobione kwiatami. Pałac, doszczętnie zniszczony w wyniku działań wojennych, został w 1988 roku odbudowany dzięki staraniom Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. Tadeusza Kościuszki w Polance Wielkiej. Nie jest obecnie użytkowany w żaden sposób, choć docelowo ma pełnić funkcje hotelowo – restauracyjne.

Przy podjeździe do pałacu, po prawej i lewej stronie, zachowały się klasycystyczne oficyny z XVIII w. z łamanym dachem polskim. W pałacowym parku spotkać można liczne pomniki przyrody.

Kolejnym ciekawym obiektem zabytkowym Polanki Wielkiej jest datowany na przełom XIII/XIV w. (prawdopodobnie lata 1325-7), kościół rzymsko-katolicki p.w. Św. Mikołaja. Obecnie istniejący drewniany kościół pochodzi z 1550 r; w jego wnętrzu podziwiać można piękne ołtarze wykonane w stylu rokoko. W wieży zawieszony został dzwon z 1413 r. z ludwisarni Jana Freudenstata w Krakowie.

W gminie zachowały się liczne przydrożne kapliczki i krzyże, wśród nich wpisane do rejestru zabytków: kapliczka z barokowym posągami kamiennymi Św. Jana Nepomucena na murowanym słupie oraz kapliczka z kamiennymi posągami Matki Boskiej z Dzieciątkiem na postumencie, datowana na 1776 rok. Na terenie Polanki Wielkiej zachowały się ponadto liczne charakterystyczne dla minionych stuleci wiejskie drewniane domy mieszkalne; istnieją

też nieliczne przykłady budownictwa murowanego mieszkalnego z XIX w. i pierwszej połowy XX w.

Przeciszów

Wśród obiektów wartych zwiedzenia na terenie gminy Przeciszów można wymienić kościół pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela w Przeciszowie. Zbudowany został on w latach 1816 - 1818 na miejscu wcześniejszej drewnianej świątyni w stylu barokowo-klasycystycznym. Ciekawostką świątyni jest ambona w kształcie łodzi pochodząca z kościoła dominikanów w Oświęcimiu. We wsi Piotrowice znajduje się kościół pod wezwaniem Nawiedzenia N. P. Marii z cenną rzeźbą Piety z początku XV wieku i posągiem Chrystusa upadającego pod krzyżem (prawdopodobnie z II połowy XVIII wieku).

W Przeciszowie-Łowickach znajduje się zabytkowa zagroda z I połowy XIX wieku. Jest to drewniana chałupa szerokofrontowa o konstrukcji zrębowej, z murowaną piwnicą, drewnianym spichlerzem, stajnią i stodołą. Zagroda otoczona jest częściowo sztachetowym płotem. Bardzo dobrze zachowały się w niej cechy dziewiętnastowiecznych obiektów mieszkalnych i gospodarczych grupy etnograficznej Krakowiaków Zachodnich.

Wśród zabytkowych obiektów na terenie gminy Przeciszów można jeszcze wymienić:

- Liczne murowane kapliczki z I i II połowy XIX wieku;
- Murowane budynki w zespole podworskim pochodzące z II połowy XIX wieku: gorzelnia, obora, stodoła i spichlerz;
- Budynek dworca kolejowego z 1883 roku.

Spytkowice

Najciekawszym zabytkiem architektury w gminie Spytkowice jest zamek w stylu gotycko-renesansowym. Zbudowany on został przez kasztelana sądeckiego Wawrzyńca Myszkowskiego w I poł. XVI w, a następnie około 1630 roku powiększony i przekształcony w okazałą rezydencję wczesnobarokową (ok. 1630 r.) przez biskupa krakowskiego Marcina Szyszkowskiego. Wokół zamku rozciąga się zabytkowy zespół parkowy. Ze względu na to, iż obecnie w zamku znajduje się Oddział Archiwum Państwowego z Krakowa, dostęp do niego dla zwiedzających jest bardzo utrudniony. Innym istotnym obiektem zabytkowym jest wczesnobarokowy kościół pod wezwaniem św. Katarzyny w Spytkowicach wzniesiony w I połowie XVII wieku, otoczony starym drzewostanem.

W Ryczowie znajduje się zbudowany około 1870 roku dwór - przykład unikalnej architektury dworskiej XIX wieku. W sołectwie Bachowice warta uwagi jest XVII-wieczna kaplica

św. Bartłomieja, zbudowana na niewielkim wzniesieniu, w miejscu dawnego kościoła parafialnego. Podsumowaniem powyższych opisów może być tabela zawierająca listę najważniejszych obiektów z terenu Doliny Karpią, które zostały wpisane do rejestru zabytków w województwie małopolskim.

Tabela 5. Najważniejsze obiekty wpisane do rejestru zabytków z terenu Doliny Karpią (stan na 31.12.2005)

Lp.	Obiekt	Miejscowość
1	Kościół parafialny p.w. św. Wojciecha i Jerzego	Zator
2	Pałac późnogotycki wraz z parkiem i zabudowaniami	Zator
3	Układ urbanistyczny miasta Zatora z XIV-XV w., z zespołami zabudowy z XIX w. oraz ciągami komunikacyjnymi, a także stawami i ciągami wodnymi	Zator
4	Dwór wraz z parkiem	Rudze
5	Kościół p.w. św. Andrzeja z otoczeniem i drzewostanem	Graboszyce
6	Zespół dworsko-parkowy	Graboszyce
7	Grodzisko wczesnośredniowieczne (stanowisko archeologiczne nr 33)	Grodzisko
8	Kościół p.w. św. Andrzeja	Osiek
9	Pałac wraz z parkiem i zabudowaniami	Osiek
10	Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela	Przeciszów
11	Plebania	Przeciszów
12	Zagroda	Przeciszów
13	Kościół p.w. św. Mikołaja	Polanka W.
14	Pałac wraz z parkiem i zabudowaniami	Polanka W.
15	Kościół p.w. św. Jakuba Młodszego	Palczowice
16	Dwór z parkiem	Brzeźnica
17	Kościół p.w. św. Stanisława i dzwonnica	Brzeźnica
18	Dwór z parkiem i zabudowaniami	Kopytówka
19	Dwór z parkiem	Ryczów
20	Kościół p.w. Nawiedzenia NMP	Tłuczań
21	Kościół p.w. Przemienienia Pańskiego	Paszkówka
22	Pałac wraz z parkiem	Paszkówka
23	Kościół p.w. św. Katarzyny	Spytkowice
24	Zamek z parkiem i zabudowaniami	Spytkowice
25	Park dworski	Kossowa
26	Osada średniowieczna (stanowisko archeologiczne nr 34)	Trzebieńczyce

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego; Urząd Miejski w Zatorze

Oprócz zabytków kultury materialnej, charakterystyczne dla Doliny Karpią jest także bogactwo dziedzictwa duchowego, przekazywanego przede wszystkim w postaci tradycji i zwyczajów ludowych. Podobnie jak w innych regionach Polski, dniem najbardziej obrosłym w tradycyjne obrzędy jest Wigilia Bożego Narodzenia. Najstarsi mieszkańcy Doliny z rozrzewnieniem wspominają wieczerze wigilijne sprzed kilkudziesięciu lat. Przez cały dzień wigilijny zachowywano ścisły post, a potrawy postne podawano w jednej glinianej misie, z której częstowali się wszyscy domownicy. Potraw na wieczerę wigilijną przygotowywano 12, gdyż tylu było apostołów. Do zwyczajowych dań wigilijnych należały: żur z grzybami

i ziemniakami, barszcz z uszkami, kasza z suszonymi gruszkami, groch z kapustą, kompot z suszonych owoców, kluski z makiem i miodem oraz – oczywiście – smażony karp. Resztki z wieczerzy wigilijnej podawano zwierzętom gospodarskim, aby chronić je od chorób i uroków. W dzień Bożego Narodzenia wszyscy świętowali i wychodzili jedynie do kościoła. Nie wolno było wykonywać żadnych prac – zakazane było nawet gotowanie, mycie naczyń, przynoszenie wody ze studni i odwiedzanie sąsiadów. Zwyczajowym dniem odwiedzin był drugi dzień świąt Bożego Narodzenia. W dniu tym odbywało się tradycyjne poświęcenie owsa – zwyczaj ten, podobnie jak część obyczajów opisanych powyżej, zachował się w Dolinie Karpia do dziś.

II.1.3.2. Tradycyjne rzemiosło i działalność artystyczna

Zanikanie tradycyjnej działalności rzemieślniczej jest procesem charakterystycznym dla nowoczesnych społeczeństw; proces ten prowadzi do wyginięcia całych obszarów działalności, grup zawodowych i produktów. Tymczasem tradycyjne rzemiosło jest ważnym aspektem dziedzictwa kulturowego i jako takie powinno podlegać ochronie; warto dołożyć starań, aby dawne rodzaje działalności nie zaginęły zupełnie, lecz – być może wykorzystywane w nowatorski sposób – przyczyniły się do podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu.

W przeszłości najbardziej charakterystyczną dla Doliny Karwia dziedziną rzemiosła było wikliniarstwo. Rozpowszechniło się ono ze względu na naturalne bogactwo Doliny Karwia – liczne nadrzeczne zarośla wierzbowe. Jednak obecnie działalność ta jest prowadzona tylko w bardzo niewielkim stopniu, zazwyczaj jedynie na własne potrzeby wykonawcy. Upadły Krakowskie Zakłady Wikliniarsko-Trzciniarskie, działające niegdyś w Graboszycach; działalności zaprzestała także Spółdzielnia Rękodziela Artystycznego „Nadwiślanka”, która jeszcze kilka lat temu funkcjonowała w Palczowicach. Obecnie jednym z ostatnich wikliniarzy jest pan Andrzej Żwawa z Bugaja. Pan Żwawa kultywuje tradycyjną sztukę wikliniarstwa: używa jedynie niekorowanej wikliny (pochodzącej z własnej plantacji, bądź z plantacji w pobliskich Jankowicach), a wszystkie przedmioty - kosze, kwietniki i dzbany – wyplata ręcznie, bez posługiwania się formą. Pan Żwawa wytwarza swoje wyroby wyłącznie na indywidualne zamówienia; czasami uczestniczy także w warsztatach i pokazach tej trudnej sztuki. Zanik wikliniarstwa jest procesem charakterystycznym nie tylko dla Doliny Karwia; w Polsce istnieje obecnie tylko jedna szkoła kształcąca w tym zakresie – jest to Technikum Wikliniarsko-Trzciniarskie w Kwidzynie. Nauczaniem koszykarstwa zajmują się jeszcze Małopolski Uniwersytet Ludowy we Wzdowie i Liceum Plastyczne w Kazimierzu nad Wisłą. Trzeba jednak podkreślić, że obserwuje się powrót do dawnych zawodów rzemieślniczych, a tradycyjne sposoby wytwarzania przedmiotów codziennego użytku zyskują obecnie coraz częściej walor artystyczny, a nawet bywają wykorzystywane jako element warsztatów terapeutycznych. Wikliniarstwo jest taką dziedziną rzemiosła, które z pewnością może zostać odnowione i rozwijane we współczesnym świecie. Wynika to przede wszystkim ze specyfiki materiału, jakim jest wiklina: można z niej wytworzyć niemal wszystko, począwszy od drobnych bibelotów po meble. Wiklina jest stosowana do produkcji

różnego rodzaju koszy, kufrów i pojemników, osłonek na doniczki, mat, skrzynek na alkohole, koszy dla zwierząt itp. W ostatnich latach dużym powodzeniem cieszą się także wiklinowe ozdoby ogrodowe: wiklinowe strachy na wróble, czarownice, ozdobne skrzynki, w których można sadzić kwiaty itd.

Należy podkreślić, że istnieją w Polsce pozytywne praktyki powrotu do dawnych tradycji wikliniarstwa i prowadzenia opłacalnej działalności gospodarczej. Najlepszym przykładem jest tutaj produkcja wyrobów z witek brzozowych prowadzona w miejscowości Skowarnki na Pomorzu Środkowym. Oprócz przedmiotów użytkowych – koszyków, podstawek, osłonek na doniczki – produkowane są tam przedmioty artystyczne, z których szczególną popularnością cieszą się zwierzęta wykonywane z krótkich witek wierzbowych (jeże, myszy, dziki). Jest to zresztą charakterystyczny proces przemian zachodzący w tradycyjnej działalności rzemieślniczej: ponieważ produkty wytwarzane w taki sposób nie mogą konkurować ze względu na swoją cenę z masową produkcją, obserwuje się przeniesienie punktu ciężkości z waloru użytkowego – dawniej dominującego - na walor artystyczny. Produkty takie zyskują swoją wartość właśnie dzięki temu, że zostały wytworzone tradycyjnie, najczęściej ręcznie, a każdy egzemplarz jest niepowtarzalny. Ponadto produkty te łączą się ściśle z regionem, w którym zostały wytworzone i z tego względu wspaniale nadają się do promocji danego obszaru. Z tego względu odnowienie tradycji wikliniarstwa w Dolinie Karpia mogłoby się przyczynić do wzrostu atrakcyjności tego regionu w oczach osób przyjezdnych.

Dużą atrakcją turystyczną związaną z plecionkarstwem może być także utworzenie miejsca – otwartego dla zwiedzających zakładu rzemieślniczego czy niewielkiego muzeum, usytuowanego częściowo na świeżym powietrzu - w którym zwiedzający mieliby szansę na zapoznanie się z całym procesem pozyskiwania witek wierzbowych – od założenia plantacji wikliny przez jej zbiór, korowanie, moczarkowanie i sezonowanie aż po produkcję przedmiotów użytkowych i zdobniczych.

Innym tradycyjnym zawodem na terenie Doliny Karpia – charakterystycznym zwłaszcza dla gminy Polanka Wielka - było kołodziejstwo. Związane ono było z uczęszczanym szlakiem handlowym przebiegającym przez Polankę Wielką i ciągłym popytem na usługi kołodzieja. Obecnie zawód ten można określić jako całkowicie historyczny – jeden z niewielu śladów, jaki pozostał po bogatej tradycji kołodziejstwa w Polance Wielkiej to herb tej gminy: dwa drewniane koła wozu.

Kolejną dziedziną rzemiosła, leżącą na pograniczu działalności użytkowej i artystycznej było w Dolinie Karpia koronkarstwo oraz hafciarstwo, typowe zwłaszcza dla gminy Spytkowice

(wieś Bachowice). Losy hafciarstwa na terenie Doliny Karpia nie odbiegają zasadniczo od losów podobnych gałęzi rzemiosła na innych obszarach – tradycje te, kultywowane w rodzinach, rozkwitały jeszcze po II wojnie światowej, a część wytwarzanych produktów znajdowała zbyte dzięki sieci sklepów Cepelia. Pod koniec lat 80. ten rynek zbytu wyraźnie się załamał i obecnie hafciarstwo traktowane jest jedynie jako hobby bądź rodzinna tradycja, która jednak nie przynosi żadnych dochodów. Panie zajmujące się hafciarstwem na terenie Doliny Karpia wysyłały wiele swoich produktów do Cepelii w Makowie Podhalańskim. Haftowano wówczas gorsety do strojów regionalnych, duże obrusy, serwety, bieżniki i niewielkie serwetki. W wielu rodzinach w Dolinie Karpia wciąż przekazuje się umiejętność haftowania z matki na córkę i posiadanie tego kunsztu uważane jest za powód do dumy, jednak przeszkodą w rozwoju tej gałęzi rzemiosła jest brak kanałów dystrybucji wytworzonych produktów i postępujący za tym brak zainteresowania potencjalnych odbiorców.

Jako działalność rzemieślniczą na terenie Doliny Karpia można jeszcze wskazać pszczelarstwo - obecne w niemal każdej z gmin. Wielu pszczelarzy nie ogranicza się jedynie do tradycyjnej produkcji miodu, ale zajmuje się także wytwarzaniem produktów z wosku pszczelego. Wśród rzemiosła stricte artystycznego wymienić można przede wszystkim rzeźbiarstwo w drewnie i w łupku węglowym, a także produkcję ręcznie malowanych bombek świątecznych i okolicznościowych w Kaniowie w gminie Spytkowice.

Omawiając twórczość artystyczną na terenie Doliny Karpia, nie sposób nie wspomnieć o państwie Kazimierze i Kazimierzu Skórskich, zajmujących się malarstwem i rzeźbą. Skórscy stworzyli niezwykle oryginalną galerię własnej twórczości w miejscowości Smolice w gminie Zator. Galeria ta nosi nazwę „Wilczy Pysk”, a jej niepowtarzalność polega przede wszystkim na tym, że prace zgromadzone są pod gołym niebem i tworzą tajemniczy, baśniowy ogród. Wśród rzeźb tworzących galerię odnaleźć można przede wszystkim postacie bajkowe i fantastyczne: potwory, wiedźmy, księżęta, dziady i baby oraz najróżniejsze zwierzęta. Państwo Skórscy zostali uhonorowani wieloma nagrodami, jednak wydaje się, że ich twórczość mogłaby zostać jeszcze lepiej wypromowana, gdyż galeria „Wilczy Pysk” stanowi niewątpliwie jedną z najciekawszych atrakcji kulturalnych Doliny Karpia.

Sygnalizowanym powyżej problemem związanym z działalnością rzemieślniczą i artystyczną w Dolinie Karpia jest brak kanałów dystrybucji lokalnych wyrobów, brak miejsc, w których przedmioty te mogłyby być wystawiane i sprzedawane. Jednym ze sposobów rozwiązania tego problemu byłoby utworzenie niewielkiego sklepiku z lokalnymi przedmiotami użytkowymi i zdobniczymi. Sklepik ten mógłby funkcjonować przy jednym z najbardziej

uczęszczanych przez turystów zamków Doliny Karpia, bądź też przy przyszłym muzeum tego regionu. Oferowałby on turystom, wczasowiczom i osobom przejeżdżającym przez Dolinę Karpia możliwość zakupu pamiątek, a z kolei lokalni rzemieślnicy i artyści mogliby - być może – uczynić ze swojego hobby działalność przynoszącą dochody.

Warto wspomnieć o jeszcze jednej idei, której realizacja może przyczynić się do odnowienia tradycji rzemieślniczych i uczynienia z nich atrakcji turystycznej, a przy tym nie wymaga dużych nakładów finansowych: chodzi o zapomnianą tradycję lokalnych jarmarków. Organizacja takich jarmarków – o stałej porze i w stałym miejscu, bądź też za każdym razem w innej gminie Doliny Karpia – dałaby lokalnym twórcom szansę na zaprezentowanie swoich produktów i dzieł na własnym straganie i stanowiłaby dużą atrakcję dla turystów. Obecnie podobne jarmarki organizowane są poniekąd jako dopełnienie innych imprez, np. dożynek gminnych czy Dni Wsi, jednak warto byłoby uczynić z nich tradycję, która na stałe wpisze się w kalendarium wydarzeń kulturalnych Doliny Karpia.

II.1.3.3. Produkt lokalny

Z pewnością najbardziej charakterystycznym produktem lokalnym Doliny Karpia jest – jak wskazuje sama nazwa doliny – karp, a szerzej – ryby. Rybactwo na terenie Doliny Karpia jest nie tylko ważną dziedziną lokalnej gospodarki, ale także rodzajem dziedzictwa kulturowego, szczególnie ze względu na swą długą i bogatą historię. Tradycja hodowli ryb na tym obszarze sięga 1291 roku, kiedy to w Bachowicach odnowiono zamulone wylewem Wisły jezioro i rozpoczęto w nim gospodarke rybacką. Następnie w 1493 roku książę zatorski Janusz IV zezwolił mieszczanom zatorskim na wykopanie dwóch sadzawek i napełnienie ich wodą z rzeki Wieprzówki. Wówczas też utworzono pierwsze „odrostaliszcza” – miejsca do pielęgnowania młodego narybku. Hodowla ryb była na terenie Doliny Karpia niejednokrotnie przyczyną zatargów między lokalnymi rodami i bogatymi mieszczanami. W wyniku jednego z takich zatargów wygasła linia zatorskich władców: miało to miejsce w 1513 roku, kiedy to ostatni książę zatorski Janusz zginął tragicznie z rąk Wawrzyńca Myszkowskiego. Przyczyną śmierci księcia był wieloletni spór, jaki wiódł on z rodem Myszkowskich, odmawiając im zgody na przeprowadzenie dopływu wody do ich stawów w Preciszowie. Podczas przypadkowego spotkania zwaśnionych stron w Spytkowicach, Wawrzyniec Myszkowski uniósł się gniewem i zabił księcia Janusza. W wyniku tego wydarzenia tereny zatorszczyzny zostały włączone do ziem krakowskich.

Istniejące w Dolinie Karpia stawy w pewnej mierze odzwierciedlają usytuowanie przestrzenne stawów XVI-wiecznych, które wybudowano za kasztelanii Myszkowskiego i Seweryna Bonara, wykorzystując siłę niewolników tatarskich. Wiele stawów do dziś nosi nazwy swych założycieli: Bonar, Kasztelan, Starosta, Leliwa itp. Po okresie stopniowej utraty znaczenia, w wieku XIX nastąpił gwałtowny rozwój hodowli ryb na terenie Doliny Karpia, a gospodarstwo zatorskie zajmowało pod tym względem pierwsze miejsce w kraju.

Hodowany w zatorskich stawach karp nazywany był „karpem królewskim”, gdyż często gościł na stołach króla na Wawelu.

Obecnie na 1186 ha stawów w Dolinie Karpia gospodaruje Rybacki Zakład Doświadczalny Instytutu Rybactwa Śródlądowego. Instytucja ta, posiadająca status jednostki naukowo-badawczej, jest właścicielem trzech wielkich kompleksów stawów: Przeręb, Spytkowice i Bugaj oraz jednego obiektu doświadczalnego. Rybacki Zakład Doświadczalny prowadzi zarówno działalność naukowo-badawczą, jak i produkcyjną; zajmuje się hodowlą 5 linii

czystych i 10 linii użytkowych karpia; zaopatruje producentów ryb w materiał zarybieniowy wielu innych gatunków ryb. Jednym z głównych obszarów działalności RZD jest jednak hodowla zachowawcza cennej linii karpia zatorskiego.

Karp zatorski może być uznany za najbardziej charakterystyczny produkt lokalny zarówno jako gatunek fauny, jak i jako potrawa. Danie „Karp po zatorsku” zdobyło jedno z czołowych miejsc w plebiscycie „Małopolski Smak” zorganizowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Gazetę Krakowską oraz Radio Kraków. Karp po zatorsku zajął w konkursie czwarte miejsce (za kapustą charsznicką, chlebem prądnickim i oscypkiem, a przed śliwowicą łącką, bryndzą, bundzem, miodem z Kamiannej i wieloma innymi produktami lokalnymi). Karpia po zatorsku zapieka się z farszem z pieczarek i gotowanych jajek; potrawa ta została przyrządzona osobiście przez Roberta Makłowicza i Piotra Bikonta podczas uroczystości wręczenia pamiątkowych dyplomów na zamku w Niepołomicach.

Niepowtarzalny smak posiada także wędzony karp zatorski. Swoje walory smakowe zawdzięcza on tradycyjnemu sposobowi wędzenia: ryba owinięta jest w pokrzywy i wędzona na zimno, na wiklinowych koszach, a cały proces trwa ponad 12 godzin.

Należy podkreślić, że karp zatorski hodowany jest w sposób tradycyjny – ekstensywnie, z użyciem jedynie naturalnych pasz. Można zatem w uprawniony sposób nadać mu miano produktu ekologicznego. Obecnie trwają prace nad rejestracją karpia zatorskiego jako produktu regionalnego w Unii Europejskiej.

II.1.4 Uwarunkowania historyczne

Wykopaliska archeologiczne prowadzone na terenach gmin tworzących Dolinę Karwia pozwalają stwierdzić, że obszary te zamieszkiwane były już w okresie neolitu, a osady ludzkie skupiały się głównie w dolinach rzek Wisły, Skawy i Soły. Częściowo udokumentowane informacje na temat przeszłości tych ziem pochodzą jednak z okresu średniowiecza, kiedy to tereny te jako zachodnia część Małopolski zostały włączone pod panowanie pierwszych Piastów. Około 1179 roku w wyniku darowizny Kazimierza Sprawiedliwego na rzecz Mieszka Płatonogiego - księcia opolskiego i Pana na Raciborzu, rozległa kasztelania oświęcimska została oderwana od Polski i przyłączona do Śląska pod panowanie Piastów Śląskich. Okres ich dominacji trwał prawie 300 lat. Granica pomiędzy dzielnicą krakowską Kazimierza Sprawiedliwego a terenami należącymi do Piastów Śląskich została ustalona w XII wieku na rzece Skawie.

W 1281 roku powstało księstwo cieszyńsko-oświęcimskie, którym władał książę Mieszko cieszyński. Z rąk Mieszka 10 listopada 1292 roku otrzymał prawa miejskie Zator. W XIV wieku z podziału księstwa cieszyńskiego powstało księstwo oświęcimskie, zaś w XV wieku wyodrębniło się z niego księstwo zatorskie. Część terenów Doliny Karwia pozostała w granicach księstwa oświęcimskiego, część weszła do utworzonego w 1445 roku księstwa zatorskiego. Ostatni książę zatorski Janusz zginął tragicznie w 1513 roku w wyniku zatargu z możnym rodem Myszkowskich. Myszkowscy byli właścicielami wsi Preciszów i przywiązywali wielką wagę do hodowli ryb; w 1508 roku Wawrzyniec Myszkowski zakupił wodę do swoich stawów w Preciszowie, jednak uczynił to bez zgody księcia zatorskiego Janusza. Książę wstrzymał więc dopływ wody do stawów Myszkowskiego. W 1513 roku doszło do przypadkowego spotkania obu zwaśnionych stron w Spytkowicach – podczas spotkania wywiązała się awantura; Wawrzyniec Myszkowski sięgnął po miecz i zabił księcia Janusza. W wyniku tego wydarzenia tereny zatorszczyzny zostały włączone do ziem krakowskich, a prawnej inkorporacji księstwa do Polski dokonał Sejm Walny w 1564 roku. Warto przy tym zaznaczyć, że część rodu Myszkowskich stanowili protestanci; przynieśli oni na tereny Doliny Karwia myśl reformacyjną i znaczna część chłopstwa w ich majątkach przeszła na kalwinizm (co było wyjątkiem w Polsce, gdzie kalwinizm uważany był raczej za religię szlachty). Jednak biskupi krakowscy podjęli starania o przywrócenie katolicyzmu

na tych terenach i już na początku XVII wieku protestantyzm na tych terenach zaczął wygasać.

Od czasów średniowiecza przez tereny Doliny Karpią przechodził ważny szlak handlowy z Krakowa na Śląsk, umożliwiający długotrwały rozwój gospodarczy aż do okresu wojen szwedzkich. Szlakiem tym transportowano m.in. sól, która na Zachodzie zwana była „oświęcimską”. Podobnie jak na wielu polskich terenach, czasy najazdu szwedzkiego zaznaczyły się na obszarze Doliny Karpią grabieżami, zniszczeniami i upadkiem gospodarczym.

W wyniku I rozbioru Polski ziemia zatorska znalazła się w granicach zaboru austriackiego jako część Galicji. Do czasów II wojny światowej miejscowości Doliny Karpią pozostawały w rękach znamienitych rodów: Duninów, Poniatowskich, Potockich, Tyszkiewiczów, czy Larishów.

W 1884 roku uruchomiono linię kolejową Skawina-Oświęcim, która przyczyniła się do ożywienia gospodarczego leżących przy niej terenów.

Po okresie II wojny światowej (w czasie której zatorszczyzna została włączona do Rzeszy Niemieckiej) nastąpiła odbudowa zniszczeń i rozwój gospodarczy.

Obecnie gminy Doliny Karpią wchodzą w skład powiatów: oświęcimskiego (Zator, Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów) i wadowickiego (Brzeźnica, Spytkowice). Świadectwem bogatej przeszłości regionu są liczne zamki, pałace i dwory oraz zabytki architektury sakralnej.

Opisując dzieje Doliny Karpią, nie sposób nie zwrócić szczególnej uwagi na historię rybactwa na tych terenach, które w ogromnym stopniu przyczyniło się do ich gospodarczego rozwoju. Początki hodowli ryb na terenie Doliny Karpią sięgają 1291 roku, kiedy to odnowiono zamulone jezioro w Bachowicach i rozpoczęto w nim gospodarę rybacką. W 1493 roku książę zatorski Janusz IV zezwolił z kolei zatorskim mieszczanom na wykopanie i napełnienie wodą dwóch sadzawek oraz utworzenie specjalnych zbiorników do pielęgnowania młodego narybku. Powyżej wspomniano już tragiczne wydarzenia, które doprowadziły do wygaśnięcia zatorskiej linii książęcej, a których przyczyną była właśnie hodowla ryb i wynikły z tego spór pomiędzy rodem Myszkowskich a księciem Januszem. Można zatem powiedzieć, że karp zatorski przyczynił się do przyłączenia tych terenów do Polski. Warto przy tym zauważyć, że karp hodowany w stawach zatorszczyzny nazywany był „królewskim”, gdyż często gościł na stołach Zamku Królewskiego na Wawelu.

Po okresie średniowiecza rybactwo w Dolinie Karpią stopniowo traciło swe znaczenie, by odrodzić się z wielką gwałtownością w XIX wieku. W okresie tym karpie z tych terenów

znane były w całej Europie, a gospodarstwo zatorskie zajmowało pierwsze miejsce w kraju. Także i dzisiaj gospodarstwo to ma ogromne znaczenie dla polskiego rybactwa – na największych kompleksach stawów gospodaruje obecnie Rybacki Zakład Doświadczalny, podlegający bezpośrednio Instytutowi Rybactwa Śródlądowego. Obok działalności produkcyjnej, Rybacki Zakład Doświadczalny zajmuje się prowadzeniem hodowli zachowawczej linii karpia zatorskiego. Gatunek ten stanowi dowód długiej historii regionu i jego najbardziej charakterystyczny produkt lokalny. Innym świadectwem średniowiecznego rodowodu stawów w Dolinie Karpia są często ich nazwy, odzwierciedlające nazwiska, stanowiska lub herby dawnych właścicieli, np. Bonar, Starosta, Kasztelan czy Leliwa. Tak długa historia rybactwa w Dolinie Karpia może być bezsprzecznie powodem do dumy, a hodowlę ryb można bez wątpienia uznać za ważną część dziedzictwa kulturowego tego obszaru.

II.2. Potencjał demograficzny i gospodarczy

II.2.1 Charakterystyka ludności zamieszkującej obszar objęty ZSROW

II.2.1.1. Stan, struktura i ruch naturalny ludności Doliny Karpia

Dolinę Karpia zamieszkuje 47 064 osób, w tym 3766 mieszkańców miasta Zator i 43 298 ludności wiejskiej. Liczby te podano zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, odnosi się ona zatem do ludności faktycznie zamieszkującej tereny Doliny Karpia według stanu na dzień 31.12. 2004.

Tabela 6. Liczba ludności Doliny Karpia (stan na 31.12.2004)

Obszar	Liczba ludności
Zator - miasto	3766
Liczba ludności miejskiej	3766
Zator – obszar wiejski	5260
Brzeźnica	10120
Osiek	7828
Polanka Wielka	4117
Przeciszów	6691
Spytkowice	9282
Liczba ludności wiejskiej	43298
Liczba ludności ogółem	47064

Źródło: GUS

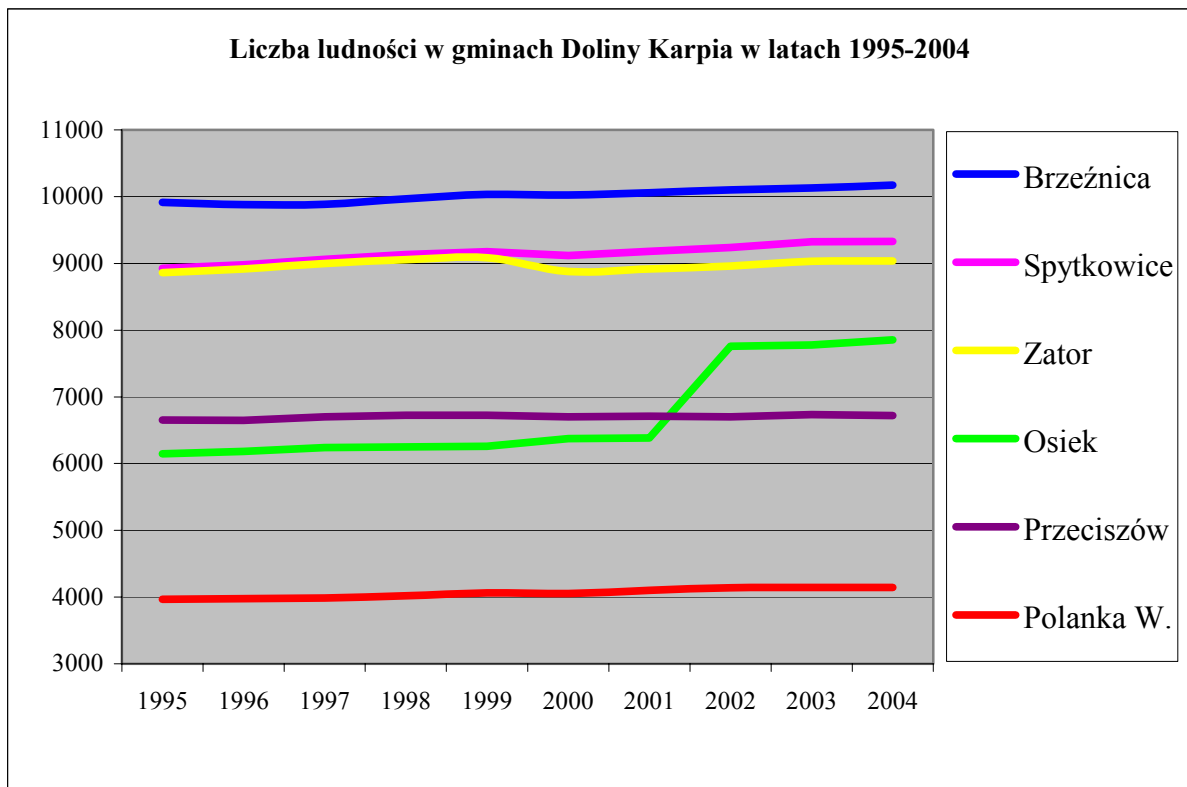
Liczba ludności w gminach tworzących Dolinę Karpia w ciągu ostatnich lat systematycznie wzrastała. Tendencję tę obrazuje poniższa tabela; dane w niej zgromadzone dotyczą liczby ludności zameldowanej na terenie danej gminy na koniec każdego roku. W latach 1995-2004 nastąpił przyrost liczby ludności w Dolinie Karpia o 2 797 osób. Wzrost ten był częściowo spowodowany zmianami administracyjnymi gminy Osiek: od 01.01.2002 do gminy Osiek zostało przyłączone sołectwo Głębowice, stanowiące wcześniej część gminy Wieprz. Pomijając gminę Osiek, stosunkowo największy przyrost liczby ludności nastąpił w gminie Spytkowice.

Tabela 7. Liczba ludności w gminach Doliny Karwia w latach 2000-2004 (stan na 31.12)

Gmina	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Zator	8858	8917	8999	9056	9084	8877	8919	8959	9030	9037
Brzeźnica	9911	9880	9884	9968	10032	10025	10057	10102	10128	10170
Osiek	6145	6183	6242	6251	6258	6376	6385	7761	7779	7854
Polanka W.	3965	3975	3986	4021	4064	4055	4103	4140	4142	4145
Przeciszów	6654	6650	6699	6725	6724	6700	6708	6701	6736	6720
Spytkowice	8927	8978	9063	9131	9176	9118	9181	9236	9323	9331
Ogółem	44460	44583	44873	45152	45338	45151	45353	46899	47138	47257

Źródło: GUS

Poniższy wykres obrazuje stabilną sytuację ludnościową w gminach Doliny Karwia. Gwałtowny przyrost liczby ludności widoczny jest jedynie w gminie Osiek, ale – jak zostało to podkreślone wyżej – nie wynika on z ruchu naturalnego ludności ani z dodatniego salda migracji, lecz jest wynikiem zmian administracyjnych. Poza tym w każdej z gmin widoczny jest niewielki, lecz w miarę stały wzrost liczby ludności.

Wykres 1. Liczba ludności w gminach Doliny Karwia w latach 2000-2004

Źródło: GUS

Mimo iż przyrost liczby ludności w poszczególnych gminach nie jest duży, należy podkreślić, że tendencja obserwowana w Dolinie Karpią jest przeciwna do tendencji ogólnokrajowej. W ciągu ostatnich pięciu lat liczba ludności Polski zmniejszyła się o ponad 80 tysięcy – systematyczny spadek liczby ludności następuje głównie na skutek zmniejszania się liczby urodzeń. Pozytywnie na tym tle wypada sytuacja województwa małopolskiego, w którym liczba ludności w latach 1995-2004 systematycznie się zwiększała. Również liczba ludności w powiatach oświęcimskim i wadowickim zwiększyła się w omawianym okresie: w powiecie oświęcimskim wynosi ona obecnie 154 124 osoby, w powiecie wadowickim - 154 546 osób. Województwo Małopolskie w 2004 roku zamieszkiwało 3 244 995 osób, ludność zamieszkująca Dolinę Karpią stanowi zatem 1,4% ludności województwa. Ludność gmin: Zator, Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów stanowi 18% ludności powiatu oświęcimskiego; ludność gmin Brzeźnica i Spytkowice stanowi 12,6% ludności powiatu wadowickiego. Największy procentowy udział w liczbie ludności Doliny Karpią mają gminy: Brzeźnica (21%), Spytkowice (20%) i Zator (19%). Najmniejszą gminą – zarówno pod względem zajmowanej powierzchni, jak i liczby ludności jest gmina Polanka Wielka (9% ludności Doliny Karpią).

Dolinę Karpią cechuje duża gęstość zaludnienia. Najgęściej zaludnione są gminy Spytkowice, Przeciszów i Osiek (ponad 190 osób na 1 km²), najmniejszą gęstość zaludnienia ma gmina Brzeźnica – 145 osób na 1 km².

Tabela 8. Gęstość zaludnienia (stan na 31.12.2004)

Obszar	Gęstość zaludnienia na 1 km ²
Dolina Karpią	
Zator	174
Brzeźnica	145
Osiek	191
Polanka W.	172
Przeciszów	191
Spytkowice	197
Dolina Karpią ogółem	178
Inne obszary - porównanie	
Powiat oświęcimski	378
Powiat wadowicki	238
Województwo małopolskie	215
Polska	124

Źródło: GUS

Średnia gęstość zaludnienia w Dolinie Karwia – 178 osób na 1 km² - jest mniejsza niż średnia gęstość w województwie małopolskim (215 osób na 1 km²), które należy do najgęściej zaludnionych województwa w Polsce, ale znacznie przewyższa średnią gęstość zaludnienia w kraju – 124 osoby na km².

Ważnym krokiem w analizie potencjału ludzkiego danego obszaru jest analiza struktury ludności ze względu na takie podstawowe zmienne jak płeć i wiek. W poniższej tabeli przedstawiono udział kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie ludności danej gminy. Kobiety stanowią w Polsce ponad 51% ogółu ludności; wyższa liczba kobiet niż mężczyzn występuje także w każdej z analizowanych gmin. Generalnie na 100 mężczyzn w Polsce przypada 106 kobiet, przy czym proporcje płci są bardziej wyrównane na obszarach wiejskich. Współczynnik ten bardzo mocno zmienia się w zależności od wieku – wśród osób w wieku 0-40 lat występuje liczebna przewaga mężczyzn, natomiast w grupie osób powyżej 40 roku życia liczebnie przeważają kobiety, przy czym w najstarszych rocznikach (65 lat i więcej) na 100 mężczyzn przypada 167 kobiet.

Tabela 9. Struktura ludności ze względu na płeć (stan na 31.12.2004)

Gmina	Ogółem	Mężczyźni		Kobiety	
Zator	9026	4491	49,8%	4535	50,2%
Brzeźnica	10120	4952	48,9%	5168	51,1%
Osiek	7828	3877	49,5%	3951	50,5%
Polanka W.	4117	2046	49,7%	2071	50,3%
Przeciszów	6691	3324	49,7%	3367	50,3%
Spytkowice	9282	4532	48,8%	4750	51,2%

Źródło: GUS

Duże znaczenie ma także analiza struktury ludności według wieku. W analizach demograficznych często stosowany jest podział ludności według ekonomicznych grup wieku, czyli na ludność w wieku produkcyjnym (18 – 59 lat dla kobiet i 18-64 lata dla mężczyzn), przedprodukcyjnym (0-17 lat) i poprodukcyjnym (powyżej 59/64 roku życia). Grupy ludności w wieku 0-17 lat i powyżej 59/64 roku życia tworzą razem grupę ludności w wieku nieprodukcyjnym.

Skutki przemian demograficznych są bardzo wyraźne, jeśli analizuje się udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Na początku lat 90. odsetek ten wynosił w Polsce prawie 30%; obecnie spadł do poziomu 22%. Na tym tle udział ludności w wieku 0-17 lat w gminach Doliny Karwia prezentuje się korzystnie: najniższy, wynoszący 22% ma miejsce w gminie Przeciszów, zaś w pozostałych gminach wartość tego wskaźnika przekracza

średnią ogólnopolską. Najwyższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym występuje w gminie Polanka Wielka i wynosi 26%.

Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wynosi w Polsce około 15% - podobnie kształtuje się w gminach Doliny Karpia.

Tabela 10. Struktura ludności - ekonomiczne grupy wieku (stan na 31.12.2004)

Gmina	Ogółem	W wieku przedprodukcyjnym		W wieku produkcyjnym		W wieku poprodukcyjnym	
		liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
Zator	9026	2119	23%	5573	62%	1334	15%
Brzeźnica	10120	2495	25%	5988	59%	1637	16%
Osiek	7828	1890	24%	4769	61%	1169	15%
Polanka W.	4117	1061	26%	2416	58%	640	16%
Przeciszów	6691	1503	22%	4161	63%	1027	15%
Spytkowice	9282	2305	25%	5622	60%	1355	15%

Źródło: GUS

Podsumowując można stwierdzić, że struktura ludności gmin Doliny Karpia według wieku wypada korzystnie na tle kraju. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi w większości gmin powyżej 22%.

Innym istotnym wymiarem przy określaniu potencjału ludzkiego danego obszaru jest wykształcenie ludności. Ostatnie kompleksowe badanie wykształcenia ludności, z którego dane zostały zagregowane na poziomie gmin zostało przeprowadzone w ramach Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 roku. Poniższa tabela obrazuje wykształcenie ludności w gminach Doliny Karpia oraz – dla porównania – w powiecie oświęcimskim i wadowickim oraz w województwie małopolskim i w całym kraju. Największy odsetek osób z wykształceniem wyższym występuje na terenie gmin: Zator i Przeciszów i wynosi 5%. Liczba ta jest niższa niż odsetek osób z tym wykształceniem w powiecie oświęcimskim, wadowickim, w województwie i całym kraju. Podobnie odsetek osób z wykształceniem policealnym i średnim jest niższy niż na porównywanych obszarach i w całym kraju. Wśród mieszkańców Doliny Karpia dominują osoby z niskim poziomem wykształcenia – najliczniejsze są grupy osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym. Osoby te razem tworzą około 70% wszystkich mieszkańców Doliny. Odsetek osób z niskim wykształceniem jest wyższy niż na terenie powiatów, województwa czy całego kraju. Jednak w porównaniu z wykształceniem ludności w całym kraju na obszarach wiejskich można zauważyć, że na terenie gmin Doliny Karpia więcej osób legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym (od 33,6% w Zatorze do 38,7% w Polance Wielkiej), a mniej wykształceniem podstawowym (od 32,9% w Zatorze do 37,5% w Brzeźnicy).

Tabela 11. Struktura ludności według wykształcenia (według wyników NSP 2002)

Gmina	Ogółem	Wyższe		Policealne		Średnie		Zasadnicze zawodowe		Podstawowe		Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia		Nieustalony	
		Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%
Dolina Karwia															
Zator	7347	367	5,0	162	2,2	1644	22,4	2470	33,6	2416	32,9	276	3,8	12	0,2
Brzeźnica	8196	303	3,7	139	1,7	1441	17,6	2899	35,4	3075	37,5	339	4,1	---	--
Osiek	6326	203	3,2	106	1,7	1192	18,8	2382	37,7	2246	35,5	191	3,0	6	0,1
Polanka Wielka	3327	112	3,4	47	1,4	668	20,1	1286	38,7	1117	33,6	94	2,8	3	0,1
Przeciszów	5542	275	5,0	83	1,5	1175	21,2	1872	33,8	1947	35,1	190	3,4	---	--
Spytkowice	7493	248	3,3	130	1,7	1367	18,2	2711	36,2	2787	37,2	246	3,3	4	0,1
Inne obszary – porównanie															
Powiat oświęcimski	129955	10402	8,0	3270	2,5	36157	27,8	38748	29,8	36758	28,3	3776	2,9	844	0,6
Powiat wadowicki	125832	7520	6,0	3307	2,6	28845	22,9	42136	33,5	39648	31,5	4000	3,2	376	0,3
Województwo małopolskie	2706984	272888	10,1	88635	3,3	755401	27,9	679216	25,1	782919	28,9	84974	3,1	42951	1,6
Polska	32435423	3203566	9,9	1023894	3,2	9184496	28,3	7539786	23,2	9651858	29,8	1180058	3,6	651765	2,0
Polska- obszary wiejskie	12001090	498806	4,2	227595	1,9	2352809	19,6	3365236	28,0	4762501	39,7	707783	5,9	86360	0,7

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Stosunkowo najwyższym poziomem wykształcenia legitymują się mieszkańcy gminy Zator – nie stanowi to zaskoczenia zważywszy na miejsko-wiejski charakter tej gminy. Różnice pomiędzy obszarami wiejskimi a miejskimi stają się także widoczne przy porównywaniu wykształcenia w powiecie oświęcimskim i wadowickim – powiat oświęcimski jest znacznie bardziej zurbanizowany i znajduje to odzwierciedlenie w generalnie wyższym poziomie wykształcenia ludności.

Zasadniczo można stwierdzić, że struktura ludności Doliny Karwia pod względem wykształcenia nie odbiega zasadniczo od struktury wykształcenia charakterystycznej dla polskich obszarów wiejskich. Odsetek osób z wykształceniem średnim i zasadniczym zawodowym jest w Dolinie Karwia nieco wyższy, zaś osób z wykształceniem podstawowym – niższy. Znacznie niższy jest także odsetek osób z niepełnym wykształceniem podstawowym bądź bez wykształcenia szkolnego.

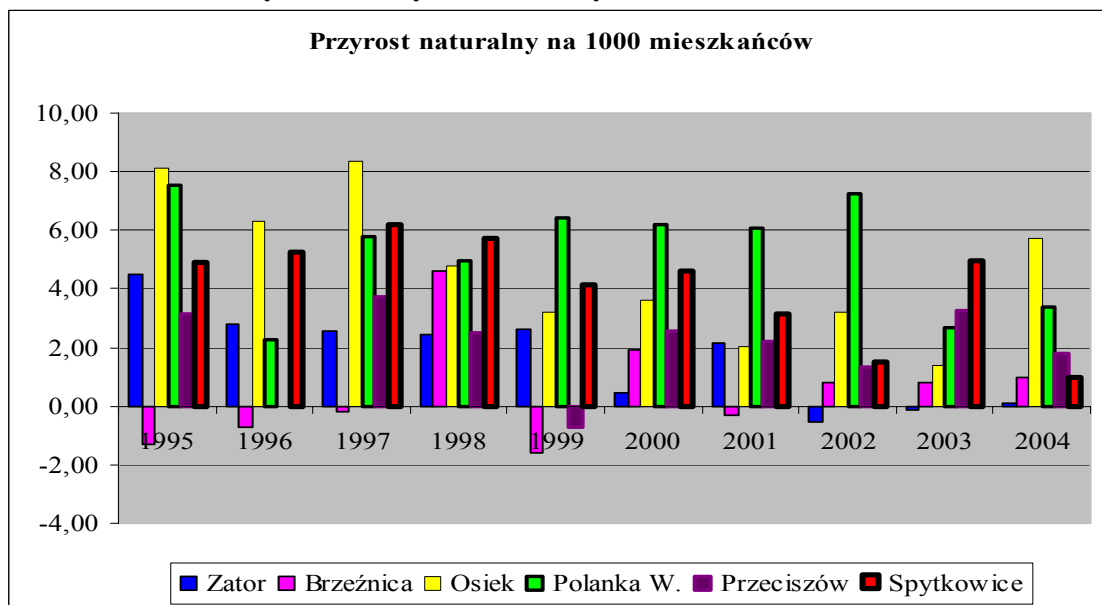
W poniższej tabeli zgromadzono dane na temat przyrostu naturalnego ludności na terenie Doliny Karwia w ciągu ostatnich dziesięciu lat. Ze względu na to, iż gminy tworzące Dolinę Karwia różnią się liczbą mieszkańców, wartość przyrostu naturalnego, czyli różnicę pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów, podano w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców.

Tabela 12. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Dolinie Karpia (stan na 31.12.)

Gmina	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Zator	4,52	2,80	2,56	2,43	2,64	0,45	2,13	-0,56	-0,11	0,11
Brzeźnica	-1,31	-0,71	-0,20	4,61	-1,59	1,90	-0,30	0,79	0,79	0,98
Osiek	8,14	6,31	8,33	4,80	3,20	3,61	2,04	3,22	1,41	5,73
Polanka Wielka	7,57	2,26	5,77	4,97	6,40	6,17	6,09	7,25	2,66	3,38
Przeciszów	3,16	0,00	3,73	2,53	-0,74	2,54	2,24	1,34	3,27	1,79
Spytkowice	4,93	5,24	6,18	5,69	4,14	4,61	3,16	1,52	4,93	0,96

Źródło: GUS

Z danych zebranych w tabeli oraz z przedstawionego niżej wykresu wynika, iż ogólnokrajowa niepokojąca tendencja stałego zmniejszania się wartości przyrostu naturalnego jest wyraźna także w Dolinie Karpia.

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Źródło: GUS

W większości omawianych gmin przyrost naturalny w ciągu ostatnich dziesięciu lat wykazywał tendencję malejącą. Zdecydowanie najniższe wartości przyrostu naturalnego wystąpiły w gminach Brzeźnica i Zator. Najwyższy przyrost naturalny występował w gminach Osiek i Polanka Wielka.

Przyrost naturalny w 2004 roku w powiecie wadowickim wynosił 1,66, w powiecie oświęcimskim – 0,60, w województwie małopolskim 1,15, zaś w skali całego kraju miał wartość ujemną: -0,19. Z porównania tendencji występujących na terenie Doliny Karpia z obserwacjami na terenie powiatów, województwa i kraju wynika, iż przyrost naturalny w ciągu ostatnich pięciu lat malał na każdym z analizowanych obszarów. W skali całego kraju

już od trzech lat występuje ujemny przyrost naturalny – dane za rok 2005 nie są jeszcze znane, ale przypuszcza się, iż ta niepokojąca tendencja utrzymuje się. Liczba urodzeń maleje nieprzerwanie od 1984 roku – w 2004 roku w Polsce urodziło się ponad 35% mniej dzieci niż w roku 1990. Jeszcze kilka lat temu prognozowano przyrost liczby urodzeń wynikający z wchodzenia w wiek rozrodczości wyżu demograficznego z przełomu lat 70. i 80. Przyrost ten miał nastąpić w pierwszych dekadach XXI wieku; obecnie jednak demografowie prognozują postępujący ujemny przyrost naturalny, który w roku 2030 może osiągnąć nawet - 8 ‰. Na tle kraju korzystnie wypada sytuacja województwa małopolskiego, w którym przyrost naturalny jest dodatni (choć także w latach 1995-2004 wykazywał tendencję spadkową). Należy podkreślić, że najgłębsze załamanie liczby urodzeń i wynikające z tego niskie wartości przyrosty naturalnego występują w miastach. Obszary wiejskie charakteryzują się wyższym przyrostem naturalnym, choć i tutaj wyraźnie widoczne są tendencje spadkowe. Częściowo może wyjaśnić to znaczną różnicę pomiędzy wartościami przyrostu naturalnego w powiecie oświęcimskim, należącym do najbardziej zurbanizowanych i uprzemysłowionych powiatów województwa małopolskiego, a wadowickim, w którym przeważają obszary wiejskie.

Podsumowując można stwierdzić, że w gminach tworzących Dolinę Karpią obserwuje się występującą w całym kraju tendencję zmniejszania się przyrostu naturalnego. Jednocześnie jednak, średnia wartość przyrostu naturalnego na terenie Doliny Karpią w 2004 roku wyniosła 2,16, a zatem jest zdecydowanie wyższa niż średnia wartość przyrostu naturalnego na terenie województwa małopolskiego i na terenie powiatów, w skład których wchodzi gminy tworzące Dolinę Karpią.

II.2.1.2 Charakterystyka lokalnego rynku pracy

Stopa bezrobocia, czyli procentowy udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób aktywnych zawodowo w Polsce wynosi obecnie 17,6%. W województwie małopolskim bezrobocie jest nieco niższe – zarejestrowano 178 000 bezrobotnych, a stopa bezrobocia wynosi 13,8%. Stopa bezrobocia na terenie powiatu oświęcimskiego i wadowickiego wynosi odpowiednio 16,9% i 15,2%. Dane pozwalające na obliczenie stopy bezrobocia w gminach Doliny Karpią (liczba osób aktywnych zawodowo) gromadzone były w czasie Narodowego Spisu Powszechnego; wówczas stopa bezrobocia najwyższa była w gminach Zator

i Spytkowice – 21%, w gminach Brzeźnica i Przekiszów kształtowała się na poziomie 18%, w Osieku – 14%, a najniższa była w Polance Wielkiej – 10%.

Poniższa tabela zawiera szczegółową charakterystykę osób bezrobotnych z gmin tworzących Dolinę Karpią. Z analizy zgromadzonych danych wynika przede wszystkim, że wśród osób bezrobotnych dominują osoby młode: w wieku 18-24 bądź 25-34 lat. Osoby te z reguły posiadają bardzo niewielki staż pracy, bądź też w ogóle nie pracowały. Bezrobotni w Dolinie Karpią posiadają najczęściej wykształcenie zasadnicze zawodowe i podstawowe (niepełne podstawowe), jednak bardzo wysoka jest także liczba bezrobotnych legitymujących się wykształceniem policealnym i średnim.

Tabela 13. Charakterystyka osób bezrobotnych w Dolinie Karpią (stan na 31.12.2005)

Gminy	Wiek						Wykształcenie				
	18 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 59	60 - 64 lata	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe i niepełne podstawowe
Zator	203	173	134	125	15	1	26	185	44	249	147
Brzeźnica	133	128	93	75	6	3	13	89	22	174	140
Osiek	178	103	84	61	9	2	22	108	29	198	80
Polanka W.	89	44	32	24	2	0	12	59	24	68	28
Przekiszów	154	107	69	58	11	2	18	118	53	128	84
Spytkowice	199	149	110	91	11	2	10	134	35	222	161

Źródło: Powiatowe Urzędy Pracy w Oświęcimiu i w Wadowicach

Tabela 13. Charakterystyka osób bezrobotnych w Dolinie Karpią (stan na 31.12.2005); cd.

Gminy	Staż pracy						
	do 1 roku	1- 5	5-10	10-20	20-30	30 lat i więcej	bez stażu
Zator	163	114	91	88	40	5	150
Brzeźnica	64	117	63	83	32	2	77
Osiek	97	103	47	61	30	5	94
Polanka W.	48	40	20	21	16	2	44
Przekiszów	99	71	44	42	28	6	111
Spytkowice	77	135	85	90	42	10	123

Źródło: Powiatowe Urzędy Pracy w Oświęcimiu i w Wadowicach

Tabela 13. Charakterystyka osób bezrobotnych w Dolinie Karpią (stan na 31.12.2005); cd.

Gminy	Czas pozostawania bez pracy						Ogółem
	do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24	
Zator	55	98	104	82	97	215	651
Brzeźnica	38	70	63	63	53	151	438
Osiek	53	73	63	65	62	121	437
Polanka W.	21	42	32	29	28	39	191
Przekiszów	32	85	58	46	58	122	401
Spytkowice	48	97	89	74	79	175	562

Źródło: Powiatowe Urzędy Pracy w Oświęcimiu i w Wadowicach

Ze względu na zróżnicowaną liczbę ludności w poszczególnych gminach, dane dotyczące bezrobocia przedstawione w liczbach bezwzględnych nie dają pełnego obrazu tego zjawiska i uniemożliwiają dokonanie porównań. Z tego powodu w poniższej tabeli zawarto liczbę osób bezrobotnych oraz bezrobotnych w wieku 18-24 lata w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Dane to odnoszą się do sytuacji panującej w roku 2004.

Tabela 14. Bezrobotni ogółem i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (stan na 31.12.2004)

Gminy	Bezrobotni ogółem	Bezrobotni w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Bezrobotni w wieku 18-24 lata ogółem	Bezrobotni w wieku 18-24 lata w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Zator	690	76	228	25
Brzeźnica	474	47	164	16
Osiek	459	58	182	23
Polanka W.	195	47	81	20
Przeciszów	449	67	176	26
Spytkowice	567	61	190	20

Źródło: Powiatowe Urzędy Pracy w Oświęcimiu i w Wadowicach, GUS

Z przedstawionego porównania wynika, że najwięcej osób bezrobotnych jest w gminie Zator. Także w Zatorze oraz w Przeciszowie występuje największa liczba bezrobotnych w wieku 18-24 lata: 25 bądź 26 osób na 1000 mieszkańców. Najlepsza sytuacja panuje w gminach Brzeźnica i Polanka Wielka, w których na 1000 mieszkańców przypada zaledwie 47 osób bezrobotnych.

Poniższa tabela obrazuje liczbę zarejestrowanych bezrobotnych na terenie omawianych gmin w latach 2003-2005. Trzeba podkreślić, że rejestry osób bezrobotnych nie uwzględniają tzw. bezrobocia ukrytego (zwanego też agrarnym), które występuje przede wszystkim na obszarach wiejskich. O bezrobociu ukrytym można mówić wtedy, gdy zmniejszenie liczby pracowników nie spowodowałoby zmniejszenia produkcji – taka sytuacja występuje w polskim rolnictwie, gdzie liczba rąk do pracy przewyższa faktyczne potrzeby. Zjawisko to związane jest z definicją osoby „pracującej w rolnictwie”: jako pracujących traktuje się tutaj wszystkich członków rodziny pomagających (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu gospodarstwa rolnego.

Tabela 15. Liczba osób bezrobotnych w latach 2003-2005 (stan na 31.12)

Gminy	Bezrobotni ogółem			Bezrobotni w wieku 18-24 lata		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Zator	734	690	651	238	228	203
Brzeźnica	522	474	438	195	164	133
Osiek	502	459	437	217	182	178
Polanka W.	203	195	191	93	81	89
Przeciszów	435	449	401	192	176	154
Spytkowice	669	567	562	233	190	199

Źródło: Powiatowe Urzędy Pracy w Oświęcimiu i w Wadowicach

Niepokojący jest fakt, że w większości gmin Doliny Karpia odsetek osób pozostających bez pracy ponad dwa lata oscyluje wokół 30% - wskazuje to na w dużej mierze trwały charakter bezrobocia. Osoby bez doświadczenia zawodowego oraz ze stażem zawodowym nie przekraczającym 1 roku stanowią: w gminie Zator 48% bezrobotnych, w Brzeźnicy 32%, w Osieku 44%, w Polance Wielkiej 48%, w Przeciszowie 52% a w Spytkowicach 36%.

Jako przejaw pozytywnej tendencji można natomiast traktować fakt, iż w analizowanym okresie, tj. w latach 2003-2005 liczba osób bezrobotnych w każdej z gmin uległa zmniejszeniu.

Ważnym pojęciem demograficzno-społecznym jest aktywność ekonomiczna ludności, którą po raz ostatni badano w kompleksowy sposób w ramach Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 roku. Ludność powyżej 15 roku życia dzielona jest na trzy zasadnicze kategorie: pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Osoby pracujące i bezrobotne razem tworzą kategorię „aktywni zawodowo”. Pozostałe osoby określane są jako „bierni zawodowo”. Ludność „bierna zawodowo” to osoby, które w danym momencie nie pracują i nie poszukują pracy, lub też nie są zdolne do jej podjęcia. Do tej grupy należą także osoby uczące się na poziomie ponadgimnazjalnym, średnim bądź wyższym. Istotną miarą statystyczną przy określaniu aktywności ekonomicznej jest współczynnik aktywności zawodowej, który stanowi procentowy udział osób aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności (w wieku powyżej 15 lat, bez osób o nieustalonym statusie na rynku pracy).

Należy podkreślić, że w latach 1988 – 2002 nastąpiło obniżenie współczynnika aktywności zawodowej w całym kraju o 9,8 punktu procentowego. Tendencja ta jest jednak szczególnie widoczna w województwie małopolskim, gdzie współczynnik aktywności zawodowej obniżył się aż o 14,2 punktu procentowego. Na tle wyników Narodowego Spisu Powszechnego, gdzie współczynnik aktywności zawodowej w całym kraju kształtuje się na poziomie 55,5%, a dla województwa małopolskiego wynosi 54%, wartości współczynnika w gminach Doliny Karpia kształtują się podobnie: 54% w gminach Zator i Przeciszów, 53% w gminie Spytkowice, 55% w gminie Brzeźnica i 57% w gminie Osiek. Zdecydowanie wyższe wartości osiąga ten współczynnik jedynie w Polance Wielkiej, gdzie wynosi aż 62%. Również wskaźnik zatrudnienia, obliczany jako odsetek osób pracujących w ogólnej liczbie ludności powyżej 15 roku życia (bez osób o nieustalonym statusie na rynku pracy), jest najwyższy w gminie Polanka Wielka i wynosi 56% (wartość tego wskaźnika w kraju to 43%).

Tabela 16. Aktywność zawodowa ludności (według wyników NSP 2002)

Gmina	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia
		Razem	Pracujący	Bezrobotni				
Zator	7064	3815	3001	814	3188	61	54%	43%
Brzeźnica	7854	4227	3456	771	3511	116	55%	45%
Osiek	6080	3456	2972	484	2567	57	57%	49%
Polanka W.	3176	1958	1767	191	1203	15	62%	56%
Przeciszów	5352	2878	2333	545	2438	36	54%	44%
Spytkowice	7190	3741	2945	796	3303	146	53%	42%

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002

Trzeba podkreślić, że w okresie od przeprowadzenia w Polsce spisu powszechnego współczynnik aktywności zawodowej jeszcze się obniżył i pod koniec 2004 roku wyniósł 54,8%.

Wyjaśnienia wymaga kategoria „pracujący”, która w różnych zestawieniach stosowana jest według odmiennych definicji. W tabeli dotyczącej aktywności zawodowej ludności, która po raz ostatni była badana w 2002 roku w czasie Narodowego Spisu Powszechnego, kategoria ta potraktowana jest bardzo szeroko. Za osobę pracującą uważa się tu każdą osobę w wieku 15 lat i więcej, która tygodniu poprzedzającym badanie przynajmniej przez 1 godzinę wykonywała pracę w charakterze pracownika najemnego, pracowała we własnym lub dzierżawionym gospodarstwie rolnym, prowadziła własną działalność gospodarczą, bądź też pomagała (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem.

Z kolei w zestawieniach sporządzanych corocznie przez Główny Urząd Statystyczny na poziomie gmin, kategoria „pracujący” ma o wiele węższy zakres. Liczba ta odnosi się do faktycznego miejsca pracy i nie obejmuje pracujących w podmiotach gospodarczych zatrudniających do 9 osób. W związku z tym liczba pracujących na terenie danej gminy według statystyki GUS – występująca w poniższych tabelach - jest znacznie niższa niż faktyczna liczba osób posiadających pracę, szczególnie przy uwzględnieniu faktu, iż większość podmiotów gospodarczych na terenie niewielkich gmin to właśnie małe przedsiębiorstwa, zatrudniające kilka osób.

Poniższa tabela obrazuje liczbę pracujących według form własności i płci. Wśród pracujących na terenie gmin Doliny Karpia większość zatrudniona jest w sektorze publicznym; wśród osób zatrudnionych w tym sektorze przeważają kobiety.

Tabela 17. Pracujący według form własności i płci (stan na 31.12.2003)

Gmina	Ogółem			Sektor Publiczny			Sektor Prywatny		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Zator	647	269	378	359	133	226	288	136	152
Brzeźnica	447	160	287	273	76	197	174	84	90
Osiek	367	112	255	227	53	174	140	59	81
Polanka W.	219	95	124	95	11	84	124	84	40
Przeciszów	299	115	184	181	43	138	118	72	46
Spytkowice	495	164	331	316	78	238	179	86	93

Źródło: GUS

Analizując odsetek pracujących na terenie Doliny Karpia w poszczególnych sektorach gospodarki można stwierdzić, że olbrzymia większość pracujących znalazła zatrudnienie w sektorze usług (najwięcej w gminie Zator – 70,9%, najmniej w Polance Wielkiej – 58,4%). Wysoki odsetek pracujących w sferze usługowej jest charakterystyczny dla rozwiniętej gospodarki rynkowej. Jednak dane zgromadzone w poniższej tabeli wyraźnie wskazują na to, że większość osób zatrudnionych w sferze usługowej pracuje w sektorze usług nierynkowych. Sektor ten obejmuje administrację publiczną, obronę narodową, edukację oraz ochronę zdrowia i opiekę socjalną. Miejsca pracy w usługach nierynkowych tworzą przede wszystkim instytucje oraz przedsiębiorstwa finansowane ze środków publicznych – budżetu państwa oraz samorządów. Z tego względu zatrudnienie w tym sektorze w dużym stopniu obciąża budżet lokalnych samorządów i budżet państwa. Liczba osób pracujących w sektorze rolniczym jest niska – najwyższa w gminach Osiek i Przeciszów, ale także tutaj nie przekracza poziomu 15%.

Tabela 18. Pracujący według sektorów (stan na 31.12.2003)

Gmina	Pracujący ogółem	Sektor rolniczy		Sektor przemysłowy		Sektor usługowy razem		Usługi rynkowe		Usługi nierynkowe	
		Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Zator	647	12	1,9	176	27,2	459	70,9	143	22,1	316	48,8
Brzeźnica	447	11	2,5	136	30,4	300	67,1	68	15,2	232	51,9
Osiek	367	54	14,7	60	16,3	253	68,9	75	20,4	178	48,5
Polanka W.	219	29	13,2	62	28,3	128	58,4	42	19,2	86	39,3
Przeciszów	299	44	14,7	79	26,4	176	58,9	43	14,4	133	44,5
Spytkowice	495	3	0,6	156	31,5	336	67,9	110	22,2	226	45,7

Źródło: GUS

Podsumowując zgromadzone dane można powiedzieć, że sytuacja na rynku pracy w Dolinie Karpia nie odbiega znacznie od sytuacji w całym kraju czy na obszarach wiejskich. Współczynnik aktywności zawodowej w większości gmin Doliny Karpia kształtuje się

podobnie do wartości współczynnika w kraju; wśród osób zatrudnionych na terenie analizowanych gmin największa grupa znalazła prace w sektorze usług nierynkowych – podobnie wygląda rynek pracy w wielu polskich gminach wiejskich, gdzie często największym pracodawcą jest Urząd Gminy. Należy jednak podkreślić, że dane zgromadzone powyżej nie dają pełnego obrazu rynku pracy w Dolinie Karpią, gdyż – jak już wspomniano – nie obejmują podmiotów, które poza sektorem publicznym w największym stopniu tworzą miejsca pracy – małych przedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników, prowadzonych najczęściej przez osoby fizyczne.

II.2.1.3. Charakterystyka poziomu przedsiębiorczości i branż lokalnej gospodarki

Przy omawianiu potencjału gospodarczego danego obszaru jednym z najważniejszych wskaźników jest wskaźnik poziomu przedsiębiorczości. Wskaźnik ten oznacza liczbę zarejestrowanych podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców. W Polsce wskaźnik ten wynosi 94, w województwie małopolskim – 89, zaś w powiecie oświęcimskim i wadowickim odpowiednio 81 i 96. Wskaźniki przedsiębiorczości na terenie Doliny Karwia znacząco odbiegają od tych wartości. Najwięcej przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców posiadają gminy Brzeźnica i Zator – 67 i 66. Bardzo niski wskaźnik przedsiębiorczości posiada gmina Osiek – zaledwie 45 przedsiębiorstw zarejestrowanych na 1000 mieszkańców, czyli o połowę mniej niż wynosi średnia krajowa. Zjawisko to jest niestety charakterystyczne dla obszarów wiejskich.

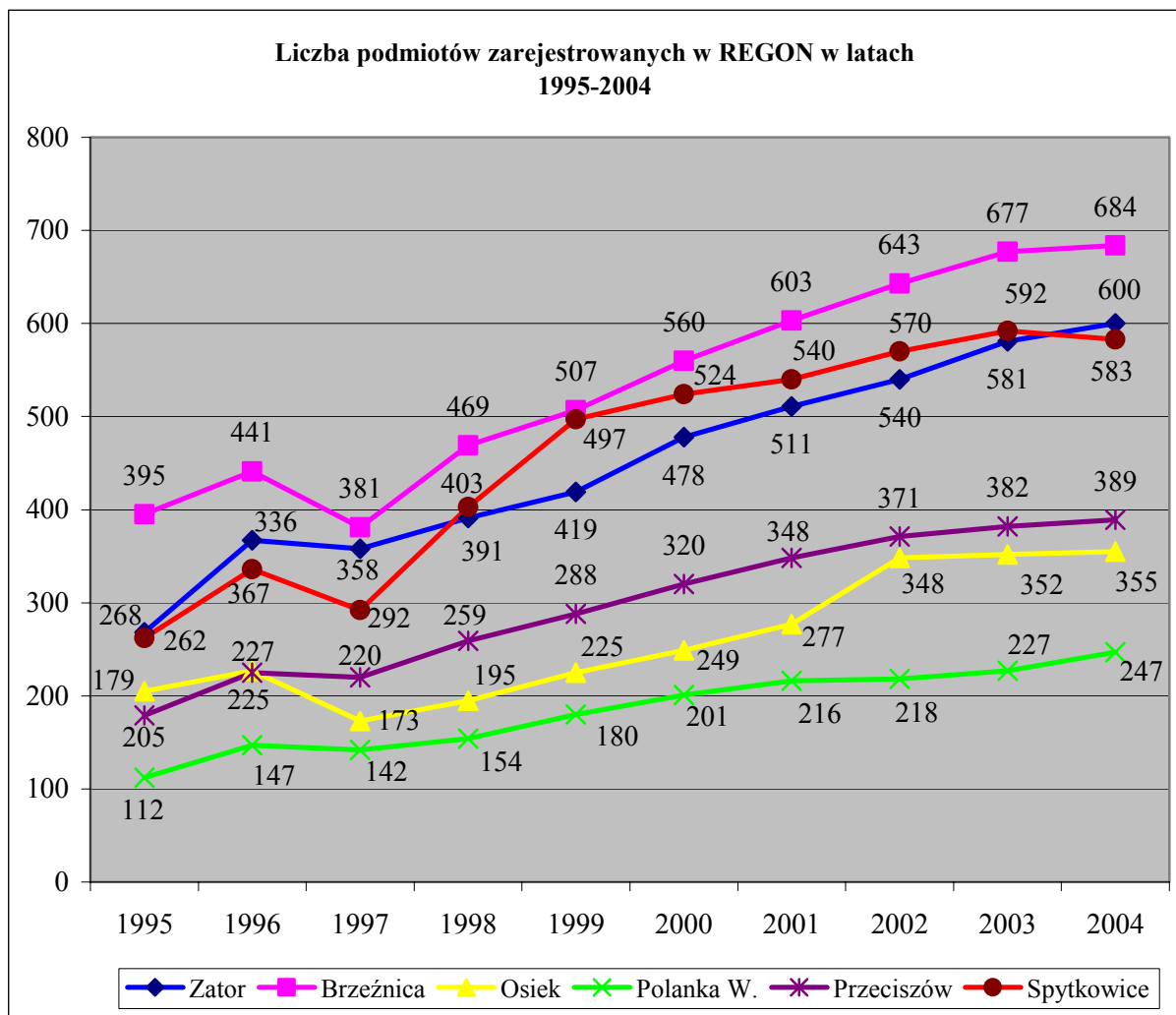
Tabela 19. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w REGON (stan na 31.12. 1995 i 2004)

Gmina	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON		Wzrost liczby przedsiębiorstw w latach 1995-2004 (w %)	Liczba przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców W 2004 r.
	1995	2004 r		
Dolina Karwia				
Zator	268	600	124	66
Brzeźnica	395	684	73	67
Osiek	205	355	73	45
Polanka W.	112	247	121	60
Przeciszów	179	389	117	58
Spytkowice	262	583	123	62
Inne obszary - porównanie				
Powiat oświęcimski	6777	12548	85	81
Powiat wadowicki	8821	14865	69	96
Województwo małopolskie	178774	288773	62	89
Polska	2112704	3576830	69	94

Źródło: GUS

Pozytywnie należy za to ocenić duży wzrost procentowy liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat. W latach 1995-2004 liczba przedsiębiorstw w Polsce zwiększyła się średnio o 69% - na tym tle bardzo korzystnie wypada przyrost liczby przedsiębiorstw w gminach: Zator, Polanka Wielka, Przeciszów i Spytkowice (około 120%). Pośrednio wskazuje to jednak na bardzo niski poziom przedsiębiorczości w roku wyjściowym (1995). Poniższy wykres obrazuje liczbę jednostek zarejestrowanych w REGON w latach 1995 -2004 na terenie Doliny Karpia.

Wykres 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w latach 1995-2004

Źródło: GUS

Na szczegółową analizę jednostek zarejestrowanych w REGON ze względu na branżę, w których podmioty te operują, pozwalają sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności. Najwięcej podmiotów na terenie gmin Doliny Karpia zarejestrowanych jest w sekcji „Handel,

naprawa” - sekcja ta obejmuje przede wszystkim sklepy i firmy usługowe zatrudniające najczęściej kilka osób. Niski udział sektora rolniczego wynika wyłącznie z faktu, iż w obrębie tej branży funkcjonuje bardzo niewielka liczba podmiotów gospodarczych, zdecydowanie przeważają rolnicy indywidualni. Niewielki udział tego sektora obnaża słabość lokalnego rolnictwa - jest ono rozdrobnione i produkuje głównie na własne potrzeby.

Szczególność zwraca bardzo mała liczba podmiotów zarejestrowanych w dziale „Hotele i restauracje”. Liczba ta wydaje się szczególnie niska, jeśli weźmie się pod uwagę ogromny potencjał zasobów naturalnych Doliny Karpia, który może przyciągnąć znaczną liczbę wędkarzy i turystów.

Tabela 20. Jednostki zarejestrowane w REGON wg sekcji PKD (stan na 31.12.2004)

Gmina	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo [sekcja A]	Przetwórstwo przemysłowe [sekcja D]	Budownictwo [sekcja F]	Handel, naprawa [sekcja G]	Hotele i restauracje [sekcja H]	Transport [sekcja I]	Pośrednictwo finansowe [sekcja J]
Zator	600	4	76	58	212	23	66	15
Brzeźnica	684	18	142	90	206	28	72	16
Osiek	355	9	45	50	101	12	29	10
Polanka W.	247	4	32	41	68	6	36	4
Przeciszów	389	7	47	50	138	16	42	11
Spytkowice	583	20	69	106	204	19	52	8

Źródło: GUS

Tabela 20. Jednostki zarejestrowane w REGON wg sekcji PKD (stan na 31.12.2004) - cd.

Gmina	Obsługa nieruchomości [sekcja K]	Administracja publiczna [sekcja L]	Edukacja [sekcja M]	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna [sekcja N]	Działalność usługowa komunalna, społeczna, indywid. [sekcja O]
Zator	59	6	16	14	50
Brzeźnica	29	13	13	8	43
Osiek	38	4	9	11	36
Polanka W.	17	3	6	7	23
Przeciszów	33	3	12	8	21
Spytkowice	23	8	15	13	41

Źródło: GUS

W celu zapewnienia większej przejrzystości zgromadzonych danych, w kolejnej tabeli zagregowano szczegółowe sekcje i określono procentowy udział zarejestrowanych podmiotów w sektorze rolniczym, przemyśle i budownictwie, usługach rynkowych i nierynkowych. Zdecydowanie najwięcej zarejestrowanych jednostek działa w sektorze usług rynkowych oraz w branży przemysłowej i budowlanej. Najwięcej podmiotów działających w usługach rynkowych posiada gmina Zator – 71%, co jest zrozumiałe ze względu

na miejsko-wiejski charakter tej gminy. Gminę Brzeźnica charakteryzuje z kolei najwyższy odsetek jednostek zarejestrowanych w przemyśle i budownictwie.

Tabela 21. Jednostki zarejestrowane w REGON - % udział wg sekcji (stan na 31.12. 2004)

Gmina	Ogółem	Sektor rolniczy [sekcja A]		Przemysł, budownictwo [sekcje D, F]		Usługi rynkowe [sekcje G, H, I, J, K, O]		Usługi nierynkowe [sekcje L, M, N]	
		Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Zator	600	4	1	134	22	425	71	36	6
Brzeźnica	684	18	3	232	34	394	58	34	5
Osiek	355	9	3	95	27	226	64	24	7
Polanka W.	247	4	2	73	30	154	62	16	6
Przeciszów	389	7	2	97	25	261	67	23	6
Spytkowice	583	20	3	175	30	347	60	36	6

Źródło: GUS

Z porównania danych zgromadzonych w powyższej tabeli z danymi dotyczącymi liczby pracujących według sektorów można wysnuć wniosek, że ogromna większość przedsiębiorstw działających na terenie Doliny Karpia to firmy małe, jednoosobowe bądź zatrudniające najwyżej kilka osób (w tym firmy rodzinne, zatrudniające domowników). Przedsiębiorstwa działające w usługach rynkowych stanowią od 58% (Brzeźnica) do 71% wszystkich zarejestrowanych jednostek; jednocześnie osoby pracujące w tym sektorze stanowią zaledwie od 14% (Przeciszów) do 22% (Zator) ogółu pracujących. Wnioski te potwierdzają dane dotyczące formy prawnej zarejestrowanych podmiotów. Ogromna większość z nich to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą: 86% w gminie Zator, 88% w Polance Wielkiej i Spytkowicach, 90% w gminach Brzeźnica i Przeciszów, 91% w gminie Osiek. Najwięcej spółek prawa handlowego (12) zarejestrowanych jest w gminie Spytkowice. Spółki prawa handlowego są zwykle podmiotami trwalszymi niż firmy prowadzone przez osoby fizyczne, a ich założenie wymaga posiadania odpowiednich środków finansowych; bardzo niewielka liczba tych spółek sprawia, iż ogólny potencjał i stabilność większości podmiotów należy określić jako niski.

Uwagę zwraca także bardzo mała liczba stowarzyszeń w gminach Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów i Spytkowice. Pomimo znakomitej aktywności części z nich, ich niewielka liczba wskazuje na konieczność aktywizacji lokalnych społeczności.

Tabela 22. Jednostki zarejestrowane w REGON wg formy prawnej (stan na 31.12.2004)

Gmina	Sektor publiczny	Sektor Prywatny						
		Ogółem	Osoby fizyczne	Spółki prawa handlowego	Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	Spółdzielnie	Fundacje	Stowarzyszenia
Zator	25	575	493	8	1	2	0	23
Brzeźnica	20	664	596	6	1	2	0	25
Osiek	13	342	312	0	0	2	0	6
Polanka W	9	238	210	3	2	1	0	2
Przeciszów	18	371	333	2	0	1	0	3
Spytkowice	24	559	493	12	1	1	0	12

Źródło: GUS

Problemem Doliny Karwia wpływającym na wysoki poziom bezrobocia jest brak dużych i średnich przedsiębiorstw, które stwarzają wiele miejsc pracy.

Największym pracodawcą na terenie gminy Zator jest Rybacki Zakład Doświadczalny, zatrudniający łącznie (razem z osobami zatrudnionymi w innych gminach Doliny Karwia) około 60 osób. Wśród innych większych przedsiębiorstw można jeszcze wymienić Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Filex z Kleczy Dolnej – producenta mebli tapicerowanych, który w swojej filii w Zatorze zatrudnia około 20 osób. Inne przedsiębiorstwa zatrudniają kilku-kilkunastu pracowników.

W gminie Brzeźnica - największej gminie Doliny Karwia, zamieszkiwanej przez ponad 10 tysięcy osób, nie ma przedsiębiorstwa zatrudniającego więcej niż 50 osób.

Największe przedsiębiorstwo w gminie Osiek, a jednocześnie największe w całej Dolinie Karwia to Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Aksam” produkujące paluszki beskidzkie i zatrudniające ponad 100 osób. Innym znaczącym pracodawcą jest Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska zatrudniająca około 80 osób. Inne przedsiębiorstwa w gminie Osiek, zatrudniające jednak znacznie mniej osób to: Piekarnia Magellan, Cukiernia Jagódka, przedsiębiorstwo Zbigniewa Płonki produkujące kotły grzewcze. Wielu mieszkańców gminy znajduje zatrudnienie w górnictwie – szczególnie w kopalni węgla kamiennego w Brzeszczach.

W gminie Polanka Wielka do największych przedsiębiorstw należy Zakład Remontowo-Budowlany inż. Grzegorza Boby, zatrudniający około 70-80 osób. Inne firmy to piekarnia, firma Ozberg produkująca pościele i obrusy (15 zatrudnionych) a także firma transportowa.

W gminie Przeciszów funkcjonują niewielkie przedsiębiorstwa budowlane, firma Ganobis zajmująca się instalatorstwem gazowym, firma brukarska, szkółkarska oraz wędliniarska, jednak żadne z tych przedsiębiorstw nie zatrudnia więcej niż 50 pracowników.

W Spytkowicach ma swoją siedzibę Wytwórnia Pasz i Koncentratów HIMA - przedsiębiorstwo zatrudniające 90 osób, Spółka cywilna KO-BO – ubojnia drobiu, Wytwórnia Napojów Chłodzących SAHARA, a także 3 piekarnie: Jedyńka, Maja, Piekarnia Senderów oraz firmy budowlane i hurtownie. Ponadto do dużych pracodawców na terenie każdej gminy należą jednostki sektora publicznego – Urzędy Gmin, zakłady komunalne i szkoły.

II.2.1.4 Rolnictwo i rybactwo

Gminy Doliny Karpia mają w dużej mierze rolniczy charakter. Obszar Doliny Karpia charakteryzuje się korzystnymi warunkami dla rozwoju rolnictwa; przeważają gleby III klasy bonitacyjnej.

Potencjał dla rozwoju rolnictwa nie może być jednak optymalnie wykorzystany przy obecnym stanie rozdrobnienia gospodarstw. Gospodarstwa rolne na terenie gmin Doliny Karpia to w przeważającej większości gospodarstwa o powierzchni do 5 hektarów. Na terenie każdej z gmin występuje najwyżej kilkanaście gospodarstw o powierzchni większej niż 10 ha – czyli takich, które mogłyby zostać uznane za perspektywiczne pod względem produkcji towarowej. Rozdrobnienie rolnictwa na omawianym obszarze jest bardzo duże – trzeba podkreślić, że przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w Polsce wynosi 9 ha, a w Unii Europejskiej – 19,4 ha. Tymczasem średnia wielkość gospodarstwa rolnego w województwie małopolskim to 2,1 ha (jest to najniższy wskaźnik w kraju).

Tabela 23. Indywidualne gospodarstwa rolne wg obszaru (według wyników PSR 2002)

Gmina	Ogółem	Do 1 ha	1-2 ha	2-5 ha	5-7 ha	7-10 ha	10-15ha	15-20 ha	Powyżej 20 ha
Zator	1355	738	312	233	39	18	7	6	0
Brzeźnica	2423	990	787	550	53	21	15	4	3
Osiek	1374	682	365	261	38	13	9	5	0
Polanka W.	729	360	138	162	26	19	14	6	4
Przeciszów	1256	718	302	169	32	17	9	0	5
Spytkowice	1630	686	553	335	30	10	8	4	4

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2002

Od 10% do 21% gospodarstw nie prowadzi żadnej działalności; dodatkowe 1-2% prowadzi jedynie działalność pozarolniczą. Znaczna większość indywidualnych gospodarstw rolnych koncentruje się zatem wyłącznie na prowadzeniu działalności rolniczej. Jednak przy przeciętnych rozmiarach gospodarstw może to być w większości jedynie działalność nastawiona na zaspokojenie własnych potrzeb bądź niewielka produkcja rolna.

Tabela 24. Gospodarstwa rolne wg prowadzonej działalności (wyniki PSR 2002)

Gmina	Gospodarstwa rolne								Ogółem
	Nie prowadzące żadnej działalności gospodarczej		Prowadzące wyłącznie działalność rolniczą		Prowadzące wyłącznie działalność pozarolniczą		Prowadzące działalność rolniczą i pozarolniczą		
	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	
Zator	223	16,5	970	71,6	28	2,1	134	9,9	1355
Brzeźnica	559	23,1	1611	66,5	79	3,3	174	7,2	2423
Osiek	137	10,0	1106	80,5	14	1,0	117	8,5	1374
Polanka W.	83	11,4	557	76,4	14	1,9	75	10,3	729
Przeciszów	182	14,5	929	74,0	15	1,2	130	10,4	1256
Spytkowice	348	21,3	1094	67,1	44	2,7	144	8,8	1630

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2002

Dominującą rolę wśród upraw roślinnych zajmują zboża – ok. 80 % powierzchni upraw, następnie ziemniak, rośliny pastewne i warzywa. W wielu gminach Doliny Karpia duże znaczenie ma też chów trzody chlewnej. Wyraźnie natomiast spada pogłowie bydła.

Trzeba podkreślić, że to, co z jednej strony stanowi barierę w rozwoju rolnictwa – duże rozdrobnienie gospodarstw, tradycyjne sposoby gospodarowania – z drugiej strony może stanowić atut przy podejmowaniu działalności nastawionej na produkcję ekologiczną. Właśnie w produkcji ekologicznej oraz w rozwoju agroturystyki można upatrywać przyszłych kierunków rozwoju rozdrobnionego polskiego rolnictwa – także na obszarze Doliny Karpia.

Ogromną rolę w lokalnej gospodarce Doliny Karpia pełni – jak wskazuje na to sama nazwa tego obszaru – gospodarka rybacka, prowadzona najczęściej w sposób tradycyjny – ekstensywnie, z użyciem naturalnych pasz. Historia hodowli ryb na ziemi zatorskiej sięga średniowiecza. Obecnie stawy hodowlane w Dolinie Karpia stanowią po części własność Rybackiego Zakładu Doświadczalnego z Zatora, po części gminnych spółdzielni produkcyjnych, po części zaś należą do właścicieli prywatnych. Bez wątpienia największym przedsiębiorcą w tej branży jest Rybacki Zakład Doświadczalny, gospodarujący na przeszło 1300 hektarach. Do RZD należą największe kompleksy stawów: Przeręb, Spytkowice i Bugaj; prowadzi on zarówno działalność naukowo-badawczą, jak i produkcyjną. Zajmuje się hodowlą zachowawczą cennej linii karpia zatorskiego i starzawskiego, a także hodowlą 5 innych linii czystych i 10 linii użytkowych; zaopatruje producentów ryb w materiał zarybieniowy wielu gatunków, m.in.: karpia, lina, karasia srebrzystego, karasia pospolitego, szczupaka, okonia, sandacza, suma, płoci, leszczy, amura i tołpygi. Warto zaznaczyć, że koszty utrzymania czystych linii karpia (populacji objętych ochroną zasobów genetycznych) objęte są dofinansowaniem przyznawanym przez Ministerstwo Rolnictwa

i Rozwoju Wsi. Należy także podkreślić znaczenie zatorskiego RZD dla gospodarki rybackiej w kraju: zakład ten jest jednym z dwóch podmiotów w Polsce – obok Zakładu Ichtiobiologii i Gospodarki Rybackiej PAN w Gołyszu – w których można dokonać zakupu tarlaków karpia nowej linii lub rasy objętych dotacją rządową. Rybacki Zakład Doświadczalny w Zatorze jest także jednym z największych pracodawców na terenie Doliny Karpia – obecnie zatrudnia około 60 osób.

II.2.2. Stan rozwoju infrastruktury wiejskiej

II.2.2.1 Infrastruktura społeczna

Na terenie całej Doliny Karwia zapewniona jest opieka zdrowotna w jej podstawowym wymiarze – w każdej gminie znajduje się co najmniej jeden Zakład Opieki Zdrowotnej i co najmniej jedna apteka. W Samodzielnym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Zatorze funkcjonują ponadto prywatne praktyki lekarskie: dermatologiczna, okulistyczna i kardiologiczna. W większości ośrodków działają także specjalistyczne poradnie dla kobiet.

Tabela 25. Ochrona zdrowia (stan na 31.12.2004)

Gmina	Zakłady Opieki Zdrowotnej	Apteki
Zator	1	2
Brzeźnica	4	3
Osiek	1	2
Polanka Wielka	1	1
Przeciszów	2	1
Spytkowice	3	1

Źródło: GUS

Opiekę szpitalną mieszkańcom Doliny Karwia zapewnia Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Oświęcimiu oraz Zespół Opieki Zdrowotnej w Wadowicach.

Pomoc społeczna na terenie gmin Doliny Karwia realizowana jest poprzez Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej. W mieście Zator funkcjonuje także Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Caritas Archidiecezji Krakowskiej. Placówka ta dysponuje 50 miejscami dla osób niepełnosprawnych umysłowo, które objęte są całodobową opieką i mogą korzystać z terapii zajęciowej i rehabilitacji na terenie ośrodka. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy prowadzony przez Caritas w Zatorze zawarł umowę z Małopolskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia na świadczenie usług medycznych dla dorosłych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji. Zakład dysponuje 80 miejscami i specjalizuje się przede wszystkim w rehabilitacji chorób narządów ruchu: kinezyterapii, fizykoterapii, hydroterapii i masażu leczniczym. W ramach Zakładu Opiekuńczo-Lecznicy działa także Dom Wczasowo-Rehabilitacyjno-Terapeutyczny, w którym odbywają się dwutygodniowe turnusy rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów. W Domu zapewnionych jest 45 miejsc noclegowych w pokojach 1-, 2- i 3-osobowych,

a także baza rehabilitacyjna, gabinety medyczne i zabiegowe oraz sale do terapii zajęciowej. Przy Domu Pomocy Społecznej działa także Stacja Opieki Caritas, zapewniająca pielęgnację i rehabilitację osób przewlekle chorych w ich domach, a także pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym w codziennych obowiązkach. Ponadto w miejscowości Las w gminie Przeciszów funkcjonuje dom opieki dziennej dla dorosłych osób niepełnosprawnych, prowadzony przez Fundację Brata Alberta. Z zajęć prowadzonych w tej placówce korzystają osoby niepełnosprawne zarówno z gminy Przeciszów, jak i spoza tej gminy.

Dolinę Karwia charakteryzuje dobrze rozwinięte szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne. Wśród placówek oświatowych działających na terenie gminy Zator można wymienić: Szkołę Podstawową w Zatorze posiadającą punkt filialny w Łowickach; Szkołę Podstawową w Smolicach, Szkołę Podstawową w Laskowej posiadającą filię w Grodzisku, Zespół Szkół w Graboszycach, Zespół Szkół Ogólnokształcących w Podolszu, Zespół Szkół Ogólnokształcących w Zatorze, Przedszkole w Rudzach, Przedszkole w Podolszu oraz Samorządowe Przedszkole w Zatorze. Organem prowadzącym powyższe placówek jest gmina Zator. Ponadto w gminie funkcjonuje kilka placówek niepublicznych: w Palczowicach działa Niepubliczne Przedszkole i Szkoła Podstawowa prowadzone przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Palczowice, w Rudzach Szkoła Podstawowa prowadzona przez Rudzkie Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe, a w Laskowej - Niepubliczne Gimnazjum prowadzone przez panią Barbarę Brandys. Ponadto w Zatorze działa Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego stanowiące filię Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego w Radoczy prowadzonego przez powiat wadowicki.

Na terenie gminy Brzeźnica funkcjonują przedszkola publiczne w miejscowościach: Brzeźnica, Łączany i Tłuczań oraz przedszkole niepubliczne w Marcyporębie. Szkoły podstawowe w gminie Brzeźnica to: Szkoła Podstawowa w Brzeźnicy z punktem filialnym w Kossowej, Szkoła Podstawowa w Marcyporębie z punktem filialnym w Bachorowicach oraz szkoły podstawowe w miejscowościach: Chrzastowice, Łączany, Paszkówka, Sosnowice i Tłuczań. Na terenie gminy mają swoją siedzibę dwie placówki gimnazjalne: w Brzeźnicy i w Łączanach.

W gminie Osiek funkcjonują następujące placówki oświatowe: przedszkole w Osieku, przedszkole w Głębowicach, Szkoły Podstawowe nr 1 i 2 w Osieku, Szkoła Podstawowa w Głębowicach oraz Gimnazjum w Osieku.

W gminie Polanka Wielka działają dwa przedszkola, szkoła podstawowa i gimnazjum.

W gminie Przeciszów funkcjonuje Zespół Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych w Przeciszowie, Zespół Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych w Przeciszowie-Podlesiu oraz Zespół Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych w Piotrowicach.

Na terenie gminy Spytkowice działają następujące placówki oświatowe: przedszkola w Spytkowicach, Bachowicach i Ryczowie, Szkoła Podstawowa w Miejscu, Szkoła Podstawowa nr 2 w Spytkowicach oraz Zespoły Szkół w Spytkowicach, Bachowicach i Ryczowie (szkoły podstawowe i gimnazja).

Tabela 26. Placówki oświatowe (stan na 31.12.2004)

Obszar	Przedszkola	Liczba dzieci w placówkach przedszkolnych	Szkoły podstawowe	Liczba uczniów w szkołach podstawowych	Gimnazja	Liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych
Zator - miasto	1	95	1	383	1	287
Zator – obszar wiejski	3	69	8	395	3	164
Brzeźnica	4	136	9	768	2	545
Osiek	2	160	3	649	1	384
Polanka Wielka	2	104	1	353	1	184
Przeciszów	2	137	3	524	3	296
Spytkowice	3	179	6	852	3	488

Źródło: GUS

Generalnie można powiedzieć, że liczba szkół i przedszkoli jest wystarczająca. Szczególną uwagę należy zwrócić na istnienie kilku niepublicznych placówek oświatowych. Warto podkreślić także działalność Stowarzyszenia Rodzina Kolpinga, które w gminie Spytkowice prowadzi świetlicę wiejską i organizuje czas wolny dzieci i młodzieży. Istnienie szkół niepublicznych jest dowodem aktywności lokalnych społeczności i ich zaangażowania w sprawy edukacji najmłodszego pokolenia. Należy także zauważyć, że ze względu na położenie Doliny Karwia w bliskim sąsiedztwie Krakowa i aglomeracji śląskiej młodzież z tego regionu posiada bardzo duże możliwości w zakresie wyboru studiów wyższych i pomaturalnych.

Bezpieczeństwo publiczne zapewniają jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, które działają na terenie każdej gminy Doliny Karwia. Ponadto w gminie Zator funkcjonuje jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej kategorii S-3, włączona do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego. Na terenie Doliny Karwia funkcjonują dwa komisariaty policji: w Zatorze oraz w Brzeźnicy.

We wszystkich gminach Doliny Karpia aktywnie działają kluby sportowe, stanowiące obok ochotniczej straży pożarnej podstawowe organizacje pozarządowe działające w regionie. W każdej gminie istnieje też co najmniej jedna sala gimnastyczna, która jest udostępniana dzieciom i młodzieży także w czasie pozalekcyjnym oraz boiska. Ludowy Klub Sportowy „Zatorzanka” w Zatorze dysponuje ogrodzonym stadionem z boiskiem do piłki nożnej, bieżnią i trybunami oraz boiskiem do piłki siatkowej i strzelnicą sportową. W gminie Brzeźnica działa Międzyszkolny Klub Kajakowy w Łączanach. Najnowocześniejsza hala sportowa na terenie Doliny Karpia powstała w przy Zespole Szkół w Spytkowicach. Jest to pełnowymiarowy obiekt spełniający wymogi olimpijskie, posiadający boiska do siatkówki, koszykówki, piłki ręcznej, i piłki nożnej oraz trybuny, które mogą pomieścić 230 osób, a także nowoczesne zaplecze socjalno-sanitarne. Obiekt udostępniany jest organizacjom sportowym z terenu całej Doliny Karpia. Trzeba jednak zauważyć, że poza salami gimnastycznymi w szkołach i kilkoma boiskami brakuje w Dolinie Karpia infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Pomimo istnienia kilkudziesięciu zbiorników wodnych, nie ma w Dolinie Karpia kąpielisk ani przystani wypożyczających rowery wodne i kajaki (oprócz ośrodka „Karpik” w Graboszycach). Tymczasem niemal w każdej gminie można by wskazać zbiorniki, które nie są obecnie użytkowane lub też są na tyle duże, że można by w nich wydzielić przestrzeń rekreacyjną. Ogromnym bogactwem Doliny Karpia, które może być także wykorzystane jako infrastruktura rekreacyjna, jest także sieć wałów okalających rzeki i stawy – wspaniała baza do wytyczania wielokilometrowych, malowniczych tras rowerowych. Dolina Karpia posiada także dogodną bazę do organizowania dużych imprez plenerowych – jest to amfiteatr w Polance Wielkiej.

Kulturalne centra Doliny Karpia to przede wszystkim gminne ośrodki kultury. Działają one bardzo prężnie i oferują szeroką gamę zajęć, szczególnie dla dzieci i młodzieży. Stała oferta obejmuje przede wszystkim zajęcia plastyczne, muzyczne i taneczne. Wśród zajęć odbywających się w ciągu jednego tylko miesiąca (marzec 2006) w Ośrodku Kultury w Zatorze można wymienić: warsztaty dziennikarskie dla dzieci i młodzieży, warsztaty literackie dla najmłodszych, kurs wizażu dla kobiet, „Zatorską Spartakiadę”, czyli konkursy i turnieje sprawnościowe, Mistrzostwa Doliny Karpia w Scrabble oraz spotkania z piosenką turystyczną. Z kolei Gminny Ośrodek Kultury, Rekreacji i Sportu w Brzeźnicy w ciągu jednego miesiąca zorganizował warsztaty plastyczne dla przedszkolaków, wieczory z krzyżówkami i łamigłówkami, warsztaty kabaretowe dla dzieci ze świetlic środowiskowych, konkursy recytatorskie, turniej tenisa stołowego dla dorosłych. Szczególną uwagę można zwrócić też na najmniejszą i najbardziej „rozśpiewaną” gminę Doliny Karpia – Polankę

Wielką, w której działają: chór „Polana”, Zespół Pieśni i Tańca „Polańcza”, młodzieżowy zespół taneczny „Shine” oraz orkiestra dęta.

Na terenie Doliny Karpia wydawane są następujące gazety lokalne: „Życie Zatora”, „Echa Osieka”, „Polanin”, „Taka malownicza gmina” (Brzeźnica), „Wieści gminy Przeciszów”.

Na terenie Doliny Karpia funkcjonuje 18 bibliotek wraz z oddziałami.

Tabela 27. Biblioteki (stan na 31.12 2004)

Obszar	Biblioteki i filie	Liczba woluminów	Czytelnicy w ciągu roku
Zator - miasto	1	20602	1471
Zator – obszar wiejski	3	26070	404
Brzeźnica	6	43524	1993
Osiek	2	31034	1329
Polanka Wielka	1	15627	632
Przeciszów	2	23655	1044
Spytkowice	3	56172	1995

Źródło: GUS

Wśród najprężniej działających organizacji pozarządowych działających w Dolinie Karpia – oprócz Ludowych Klubów Sportowych działających w każdej gminie i jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej można wymienić: Towarzystwo Miłośników Ziemi Zatorskiej w Zatorze, zajmujące się upowszechnianiem wiedzy historycznej o Ziemi Zatorskiej, gromadzeniem materiałów archiwalnych i rozwijaniem wśród młodzieży zainteresowań historią miasta, jego dniem dzisiejszym i przyszłością; Zatorskie Towarzystwo Wędkarskie w Zatorze, którego celem jest promocja wędkarstwa i stwarzanie członkom Towarzystwa dogodnych warunków wędkowania; Stowarzyszenie Wędkarskie „Szczipak” w Rudzach; Towarzystwo Miłośników Osieka a także wspomniane wyżej stowarzyszenia zajmujące się działalnością kulturalno oświatową i wychowawczą: Rudzkie Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe w Rudzach, stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju wsi Palczowice oraz Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Spytkowicach. Ponadto w każdej gminie działają Koła Gospodyń Wiejskich oraz Związki Emerytów i Rencistów.

II.2.2.2 Infrastruktura techniczna

Przez Dolinę Karpią przebiega droga krajowa nr 44 (Oświęcim – Zator – Skawina - Kraków), która za Skawiną łączy się z obwodnicą autostradową Krakowa (autostrada A4). Równolegle do drogi krajowej nr 44 biegnie linia kolejowa relacji Kraków-Oświęcim. Drugą drogą krajową przebiegającą przez tereny Doliny Karpią jest droga nr 28 (Zator – Wadowice – Rabka). Ważną trasą komunikacyjną w Dolinie Karpią jest także droga wojewódzka nr 949 relacji Jawiszowice – Osiek – Polanka Wielka – Przeciszów.

Dużym problemem całej Doliny Karpią jest fakt, że ruchliwe drogi przebiegają przez centra gmin. Problem ten jest szczególnie palący w mieście Zator, które posiada malowniczy rynek z zabytkowym układem urbanistycznym, ale intensywny ruch samochodowy przebiegający przez ścisłe centrum miasta odbiera mu wiele z jego uroku. Z tego względu obecnie planowane jest zbudowanie obwodnicy Zatora łączącej drogę krajową nr 44 z kierunku Oświęcimia z drogą nr 28 z kierunku Wadowic.

Kolejnym problemem związanym z siecią komunikacyjną, z którym boryka się Dolina Karpią jest bardzo zły stan nawierzchni dróg. Dotyczy to wszystkich rodzajów dróg na terenie Doliny: krajowych, wojewódzkich i powiatowych, a także dróg gminnych. Warto podkreślić, że województwo małopolskie charakteryzuje się pod tym względem – obok województwa świętokrzyskiego – najgorszą sytuacją w kraju: z raportu Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad wynika, że w Małopolsce ponad 1,5 raza częściej niż w innych regionach Polski występuje konieczność natychmiastowych remontów. Z pewnością ten alarmujący stan odnosi się także do odcinków dróg przebiegających przez Dolinę Karpią.

Poszczególne gminy Doliny Karpią posiadają na ogół dobre połączenia autobusowe z Wadowicami, Oświęcimiem i Krakowem. Na terenie Doliny działa wielu przewoźników prywatnych, obsługujących najpopularniejsze trasy w dni robocze. Przez Dolinę Karpią przejeżdża około pięciu pociągów osobowych dziennie w kierunku Krakowa-Płaszowa i podobna ilość pociągów w kierunku Oświęcimia.

Zaopatrzenie Doliny Karpią w energię elektryczną można określić jako bardzo dobre. Część terenów Doliny, przede wszystkim obszary leżące w gminie Brzeźnica, posiada złoża wód geotermalnych. Złoża te zostały wymienione w „Atlasie zasobów geotermalnych Małopolski” wydanym w marcu 2006 roku, który ma stanowić kompendium wiedzy dla inwestorów

zainteresowanych wykorzystaniem podziemnych wód termalnych w ciepłownictwie i rekreacji. Zasoby wód z terenu gminy Brzeźnica zaliczono w tym opracowaniu do kategorii o najkorzystniejszych parametrach geotermalnych – kolejnym krokiem powinno stać się podjęcie działań mających na celu wykorzystanie tych zasobów, które mogą przyczynić się do poprawy zaopatrzenia w energię, bądź też zostać wykorzystane dla celów rekreacyjno-leczniczych.

Większość gmin Doliny Karpia posiada własne ujęcia wody: gmina Zator posiada ujęcia zlokalizowane w Zatorze i Graboszycach; gmina Brzeźnica korzysta z dwóch ujęć wody: w Brzeźnicy i Witanowicach; w gminie Osiek woda dostarczana jest przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z Oświęcimia poprzez wodociąg grupowy Grojec-Poręba-Osiek oraz wodociąg komunalny gminy Kęty; mieszkańcy Polanki Wielkiej korzystają z ujęć wód głębinowych w Przeciszowie i Głębowicach; gmina Przeciszów zaopatrywana jest w wodę z ujęć w Przeciszowie i Piotrowicach; z własnych ujęć wody korzysta także gmina Spytkowice.

Siec wodociągów w Dolinie Karpia jest bardzo dobrze rozwinięta i w niemal 100% pokrywa zapotrzebowanie mieszkańców.

Tabela 28. Sieć wodociągowa (stan na 31.12.2004)

Gmina	Długość sieci wodociągowej w km	Ilość przyłączy do budynków
Zator	94.1	2277
Brzeźnica	139.3	2290
Osiek	84.0	1719
Polanka Wielka	38.0	872
Przeciszów	57.8	1539
Spytkowice	76.8	2040

Źródło: GUS

Tereny Doliny Karpia są w przeważającej części zgazyfikowane; sieć gazowa zasilana jest z magistrali Brzeźnica-Oświęcim lub Wadowice - Oświęcim, które umożliwiają ewentualną rozbudowę sieci i zwiększenie liczby odbiorców. Trzeba jednak podkreślić, że ze względu na wysokie ceny tego surowca gazem ogrzewane są przede wszystkim budynki użyteczności publicznej, natomiast indywidualne gospodarstwa domowe na obszarze Doliny Karpia ogrzewane są najczęściej węglem. Wiąże się to z problemem niskiej emisji zanieczyszczeń, powstającej w wyniku spalania węgla (szczególnie niskiej jakości) w lokalnych kotłowniach i indywidualnych paleniskach. Pozytywna sytuacja pod tym względem występuje w gminie Polanka Wielka, gdzie gazu w celach grzewczych używa ponad 40% indywidualnych gospodarstw domowych i ponad 80% instytucji.

Tabela 29. Sieć gazowa (stan na 31.12.2004)

Gmina	Długość sieci gazowej	Liczba połączeń do budynków	Liczba odbiorców gazu w tys.
Zator	100.5	1967	1.9
Brzeźnica	175.5	2290	1.8
Osiek	105.4	1244	1.2
Polanka Wielka	30.5	822	0.8
Przeciszów	72.3	1218	1.4
Spytkowice	94.5	2298	1.7

Źródło: GUS

Największym problemem infrastruktury technicznej w Dolinie Karpia jest brak sieci kanalizacyjnej w wielu miejscowościach. W gminie Zator do sieci kanalizacyjnej podłączone są następujące miejscowości: Zator, Podolsze, Laskowa, Palczowice, Trzebieńczyce, Rudze i Łowiczki, co daje w sumie około 60% terenu gminy i jest najwyższym wskaźnikiem w całej Dolinie Karpia. Wszystkie skanalizowane miejscowości obsługuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Podolszu. Gmina Brzeźnica skanalizowana jest zaledwie w 10%; ścieki te oczyszczane są w oczyszczalni w Brzeźnicy lub w 35 oczyszczalniach przydomowych, zaś pozostałe ścieki gromadzone są w szambach wiejskich. W gminie Osiek w 2003 roku zakończono I etap budowy kanalizacji: obecnie do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 22% posesji z terenu gminy. Gmina Polanka Wielka nie posiada systemu kanalizacji sanitarnej; odpady ciekłe gromadzone są w przydomowych szambach i wywożone do oczyszczalni ścieków w Oświęcimiu. Jedynie gimnazjum w centrum gminy posiada niewielką oczyszczalnię mechaniczno-biologiczną, z której korzysta także Gminna Spółdzielnia i ok. 30 gospodarstw indywidualnych. Na terenie gminy Przeciszów skanalizowanych jest zaledwie 10% posesji; ścieki te oczyszczane są w oczyszczalni w Oświęcimiu, zaś pozostałe ścieki gromadzone są w szambach wiejskich. W gminie Spytkowice przyłącza do kanalizacji posiada ok. 20% posesji; sieć kanalizacyjna wraz z niewielkimi oczyszczalniami ścieków funkcjonuje w miejscowościach Bachowice i Kępki - Przewóz.

Tabela 30. Sieć kanalizacyjna (stan na 31.12.2004)

Gmina	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	Liczba podłączeń do budynków	Ścieki odprowadzone	Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	Ilość oczyszczanych ścieków [dam ³ /dobę]	Liczba ludności korzystająca z oczyszczalni
Zator	81.1	1317	159.3	5112	1	6826
Brzeźnica	21.3	233	21.2	761	21,2	1000
Osiek	22.6	356	43.4	0	43,4	1500
Polanka W.	1.0	35	7.3	173	7,3	110
Przeciszów	0	0	0	0	0	0
Spytkowice	15.4	161	5.5	632	5,5	-

Źródło: GUS

Na terenie Doliny Karpia brak dużych zakładów przemysłowych, dlatego największe grupy odpadów to odpady komunalne oraz odpady rolnicze i gruz z rozbiórek, a także osady powstające w oczyszczalniach ścieków. We wszystkich gminach Doliny Karpia na mieszkańców nałożony został obowiązek podpisania umowy z przedsiębiorstwem zajmującym się odbiorem śmieci. Gminy starają się zachęcać mieszkańców do przeprowadzania segregacji śmieci, organizując bezpłatny odbiór odpadów posegregowanych na papier, szkło i plastik (w przeciwieństwie do odbioru śmieci nieposegregowanych, który jest odpłatny). Jednak wprowadzenie opłat za odbiór odpadów oraz brak świadomości ekologicznej mieszkańców przyczyniły się do powstania licznych dzikich wysypisk śmieci.

Sieć telekomunikacyjna na terenie Doliny Karpia jest dość dobrze rozwinięta, telefon posiada blisko 100% gospodarstw domowych. Jedynym operatorem stacjonarnym działającym w Dolinie Karpia jest Telekomunikacja Polska S.A. W gminach Osiek i Zator istnieje sieć światłowodowa o długości kilku kilometrów; dostęp do internetu w pozostałych gminach możliwy jest poprzez wykupienie usługi Neostrada bądź poprzez wykorzystanie fal radiowych (popularne zwłaszcza w gminie Spytkowice). Na terenie wielu gmin występują problemy z zasięgiem sieci telefonii komórkowej – zwłaszcza w odległych przysiółkach - jednak plany umieszczenia dodatkowych przekaźników na obszarze gminy spotykają się często z protestami mieszkańców.

II.3 Uzasadnienie spójności obszaru ZSROW

II.3.1 Informacje specyficzne dla obszaru

Poprawa jakości życia mieszkańców Doliny Karpią powinna opierać się o istniejący potencjał tego regionu: wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze, bogate dziedzictwo kulturowe, duży potencjał ludzki, dobre warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego i posiadającą długie tradycje gospodarkę rybacką. W poprzednich rozdziałach omówiono już potencjał społeczny, gospodarczy i kulturowy oraz zasoby środowiska naturalnego. Niniejszy rozdział koncentruje się na omówieniu bazy dla rozwoju turystyki i wędkarstwa na terenie Doliny.

Największą przeszkodą w uczynieniu z Doliny Karpią turystycznej atrakcji jest brak infrastruktury gastronomicznej i noclegowej, a także zbyt mała ilość oznakowanych szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych. Ze względu na niewystarczającą promocję gmin Doliny Karpią, walory tego regionu pozostają nieznane i niewielu turystów wybiera go jako miejsce odpoczynku bądź wycieczki.

Zarówno baza gastronomiczna, jak i noclegowa Doliny Karpią koncentrują się zasadniczo w gminie Zator. Przy zatorskim rynku znajduje się Restauracja Myśliwska, oferująca m.in. typowe danie regionalne – karpia po zatorsku. Ponadto przy komercyjnym łowisku przy ulicy Oświęcimskiej funkcjonuje restauracja specjalizująca się w daniach z ryb, w której można także poprosić o przyrządzenie złowionej przez siebie ryby według własnego pomysłu. Inne restauracje w gminie Zator to restauracja przy Ośrodku Rekreacyjno-Turystycznym „Karpik” w Graboszycach (oferująca także wędzonego karpia zatorskiego) i Restauracja pod Lipami.

Poniżej omówiono ofertę noclegową w gminie Zator (jeśli nie zaznaczono inaczej, podano ceny obowiązujące na dzień 31.03.2006):

- Noclegi przy restauracji „Myśliwska” – Zator, Rynek 11, tel. (33) 8412 125; pokoje 1, 2, 3 i 4 osobowe, 30 miejsc; cena za pokój dwuosobowy – 80 zł;
- Ośrodek Rekreacyjno – Turystyczny „Karpik” w Graboszycach tel. 0 600 281 211; klimatyzowane pokoje 2-, 3-, 4-osobowe - 60 miejsc, basen, łowiska rybne, wypożyczalnia sprzętu wodnego, korty tenisowe, plac zabaw dla dzieci, parking. Cena za pokój dwuosobowy – 90 zł;

- Młodzieżowe Schronisko w Grodzisku, tel. (033) 8412 278, (033) 8412 192; 35 miejsc w pokojach 2-, 3-, 4-, 5-osobowych; kuchnia, zmywalnia naczyń, stołówka, świetlica; cena za nocleg – około 18 zł od osoby;
- Ośrodek Campingowy Zator (Fundacja Ochrony Zdrowia Pracowników KWK „Janina”), ul. Parkowa, tel. (033) 8412 261 Ośrodek działający tylko w sezonie - od maja do końca września; 11 czteroosobowych domków drewnianych z ogólnodostępna łaźnią i 5 domków murowanych z łazienkami, kuchnia gazowa, lodówka, garnki, zastawa stołowa; bar i sklepik; plac zabaw dla dzieci, boisko do piłki siatkowej, świetlica, miejsce na ogniska. Usytuowany w lesie bezpośrednio nad Skawą;
- Ośrodek Wypoczynkowy „Zator”, ul. Parkowa, tel. (033) 8410 813. Ośrodek działający od maja do końca września; 6 domków 5-osobowych: salon z kominkiem, sypialnia, kuchnia (lodówka, Kuchenka, naczynia), łazienka; ponadto świetlica, ping-pong, wypożyczalnia rowerów, plac zabaw, kąpielisko na Skawie; organizacja wycieczek pieszych i rowerowych, grzybobrania; ogrodzony parking. Cena obowiązująca w 2005 r. - 60zł/ dzień/ 1 domek.

Należy podkreślić, że w Dolinie Karpia także bardzo wymagający goście znajdą odpowiednie noclegi: w miejscowości Paszkówka w gminie Brzeźnica mieści się ekskluzywny zespół hotelowo-parkowy „Pałac w Paszkówce”. Goście mogą skorzystać z noclegu w 14 komnatach pałacowych wyposażonych w XIX-wieczne dębowe meble i 27 pokojach hotelowych. Cena dwuosobowego pokoju w pałacu wynosi 390 złotych, zaś w hotelu przypałacowym – 260 zł. Do dyspozycji gości pozostaje restauracja „Pałacowa”, oferująca zarówno eleganckie przysmaki kuchni francuskiej, jak i potrawy staropolskie, typowe zarówno dla kuchni dworskiej, jak i „chłopskiej”. Pomieszczenia zamkowej restauracji, a także sale bankietową i ogród można wynająć na przyjęcia, konferencje czy eleganckich rauty. Właściciele pałacu oferują także organizację imprez przygodowych, tematycznych i sportowych. Kolejną atrakcją jest bogata oferta zabiegów kosmetycznych i zdrowotnych (fitness, masaże, kąpiele aromaterapeutyczne). W pałacu znajduje się całoroczny basen z podgrzewaną wodą i jacuzzi, siłownia i sauna. Ponadto można skorzystać z przejażdżki konnej bądź rowerowej – rowery można wypożyczyć na miejscu. Dla szczególnie wybrednych gości, którzy pragną czegoś naprawdę niepowtarzalnego istnieje możliwość... lotu balonem nad malowniczymi terenami Doliny Karpia.

Bazę gastronomiczną i noclegową w Dolinie Karpia można określić generalnie jako niewystarczającą. Większość obiektów zlokalizowana jest w gminie Zator; w pozostałych

gminach - za wyjątkiem gminy Brzeźnica – baza noclegowa praktycznie nie istnieje. Brak ten jest szczególnie problematyczny ze względu na dużą popularność Doliny Karwia wśród wędkarzy. Wielu wędkarzy przyjeżdża np. na łowiska w gminie Spytkowice, lecz w sytuacji braku pola namiotowego i innych miejsc noclegowych, osoby te zmuszone są spędzać noc w samochodzie lub w rozbitym „na dziko” namiocie. Powstanie niedrogich miejsc noclegowych przy najpopularniejszych łowiskach umożliwiłoby przyciągnięcie większej liczby wędkarzy i zachęciłoby ich do przedłużenia pobytu w Dolinie Karwia.

Dużym problemem Doliny Karwia jest także całkowity brak gospodarstw agroturystycznych. Sytuacja ta jest wręcz zaskakująca, jeśli weźmie się pod uwagę wysoką atrakcyjność przyrodniczą i bogate dziedzictwo kulturowe tego obszaru. Należy podkreślić, że oferta gospodarstw agroturystycznych jest zazwyczaj adresowana do rodzin i jako taka może przyciągnąć do Doliny Karwia inną – niż wędkarze – grupę turystów. Rozwinięcie takiej oferty przyczyniłoby się do wypromowania Doliny Karwia jako dogodnego miejsca na dłuższy wypoczynek czy urlop, szczególnie wśród mieszkańców aglomeracji krakowskiej i śląskiej.

Dolina Karwia już w średniowieczu leżała na trasie znaczących szlaków handlowych. Także obecnie przez region ten - ze względu na jego niezwykle walory krajobrazowe, przyrodnicze i kulturowe – przebiega wiele szlaków turystycznych. Poniżej omówiono najważniejsze z nich:

1. Zielony Szlak Greenways Kraków – Morawy - Wiedeń

Zielony Szlak Greenways Kraków – Morawy – Wiedeń to szlak dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego tworzony w oparciu o sieć tras rowerowych, pieszych, wodnych, konnych oraz edukacyjnych ścieżek tematycznych. Jego główną osią jest trasa rowerowa o długości 700 km (w Polsce 260 km) łącząca zabytkowe miasta i cenne – pod względem przyrodniczym lub kulturowym - obszary wiejskie. Szlak łączy Kraków i Wiedeń; mieszkańcy regionów przez które przebiega szlak obsadzają go lokalnymi gatunkami drzew (w Polsce posadzono już około 4500 drzew). Szlak w Polsce przebiega przez następujące miejscowości: Kraków (Wawel) – Kryspinów – Cholerzyn – Mników – Baczyn – lasy tenczyńskie – Rudno – Grojec – Alwernia – Wygiełzów – Las – Oświęcim – Brzezinka – Harmęże (most na Wiśle) – Wola – Miedzna – Pszczyna - Goczałkowice Zdrój – Zabrze – Landek – Mazańcowice - Bielsko Biała – Jaworze - Górki Wielkie – Nierodzim – przejście graniczne w Jasnowicach lub Cieszynie. Na terenie Doliny Karwia szlak biegnie z miejscowości Dwory przez Zator w kierunku Wadowic.

2. Szlak EuroVelo 11

Szlaki EuroVelo to dwanaście europejskich tras rowerowych, zaprojektowanych przez Europejską Federację Cyklistów. Docelowo długość szlaków ma wynosić 60 000 km, do tej pory zbudowano ponad 20 000 km. Przez Polskę przebiega 5 tras systemu EuroVelo. Trasy te powstały z myślą o międzynarodowej turystyce długodystansowej, ale służą także lokalnym społecznościom - ich odcinki powinny obsługiwać lokalny ruch rekreacyjny, umożliwiać bezpieczne weekendowe wyjazdy poza miasto i regionalną turystykę rowerową. Szlak EuroVelo 11 biegnie z Aten przez Skopje, Belgrad, Kraków, Warszawę, Wilno, Rygę, Tallin i Helsinki na Nordkapp w Norwegii. Na terenie Doliny Karpia szlak ten przebiega przez gminę Zator.

3. Szlak Architektury Drewnianej Województwa Małopolskiego

Szlak Architektury Drewnianej w województwie małopolskim obejmuje 237 zespołów architektonicznych i ma długość 1500 km. Wszystkie obiekty na szlaku: kościoły, cerkwie, dzwonnice, dwory szlacheckie, wiejskie chałupy i spichlerze są oznakowane. Szlak Architektury Drewnianej w Małopolsce podzielony jest na kilka regionów. Jednym z nich jest Region Jurajsko-Oświęcimski, obejmujący obszar Doliny Karpia. Wśród obiektów Szlaku w Dolinie Karpia można wskazać przede wszystkim drewniane kościoły w Graboszycach, Marcyporębie, Głębowicach i Osieku.

Ponadto przez Dolinę Karpia przebiega Szlak Zabytków Ziemi Oświęcimskiej oraz szlak rowerowy z Zatora do Wadowic prowadzący wzdłuż rzeki Skawy.

Ciekawymi szlakami turystycznymi może się poszczycić gmina Brzeźnica, która położona jest wśród pagórkowatego krajobrazu Pogorza Wielickiego. Do znakowanych szlaków turystycznych na terenie tej gminy należą:

- Szlak niebieski PTTK z Brzeźnicy przez Marcyporębę na Trawną Górę (421m.), Górę Niedźwiedzią (430m.), Draboż (435m.) – Przytkowice - Zebrzydowice do Kalwarii Zebrzydowskiej - 22 km;
- Szlak żółty z Marcyporęby przez zachodni szczyt Trawnej Góry (410 m.) – Dolina Brodawki – Moczarka (440 m.) i dalej szlakiem żółtym do Wadowic -14 km.

Przez gminę Brzeźnica przebiegają także inne, nieoznakowane jeszcze trasy turystyczne:

- Trasa „Korytarz Radwanicki” z Wielkich Dróg przez Pozowice, Chrzastowice, Kossową do Brzeźnicy -16 km;
- Szlak pielgrzymkowy do Matki Bożej Kalwaryjskiej: Kopytówka – Marcyporęba – Kalwaria Zebrzydowska -15 km;
- Trasa sakralnej architektury zabytkowej w gminie Brzeźnica: Paszkówka (neogotycki Kościół murowany z 1886r.) – Sosnowice (kaplica drewniana z przełomu XVI – XVII w.) - Marcyporęba (drewniany kościół z 1670r.) – Tłuczań (drewniany kościółek z 1664r.).

Kolejną atrakcją turystyczno-karajoznawczą Doliny Karpia, przeznaczoną szczególnie dla dzieci i młodzieży, są przyrodnicze ścieżki dydaktyczne:

- Ścieżka przyrodnicza „Górki Bachowskie – Buczyna”; trasa: Grodzisko – Laskowa – Grodzisko; długość 6,5 km; orientacyjny czas przejścia 2 h;
- Ścieżka przyrodnicza „Dolina rzeki Skawy”; trasa: Grodzisko – koryto Skawy; długość 1 km; orientacyjny czas przejścia ½ h;
- Ścieżka przyrodnicza „Zbiorniki poźwirowe”; trasa: Grodzisko – Zator; długość 6,5 km, orientacyjny czas przejścia 2 h.

Dolina Karpia posiada bardzo dobre tereny do rozwoju turystyki rowerowej i pieszej. Wynika to przede wszystkim z urozmaiconej rzeźby terenu – na obszarze każdej z gmin współlistnieją malownicze niziny (w dolinach rzek i potoków) i tereny pagórkowate. W wielu gminach już obecnie istnieją wytyczone ścieżki rowerowe, choć rzadko są one wystarczająco utwardzone i zabezpieczone. Z pewnością sieć takich ścieżek powinna być rozbudowywana, aby w przyszłości umożliwić organizowanie wielokilometrowych wycieczek rowerowych z dala od ruchliwych szos. Przy wytyczaniu tras rowerowych warto przede wszystkim wykorzystać istniejącą sieć wałów wzdłuż rzeki i stawów – trasy biegnące wzdłuż Skawy, Soły i Wisły, okalające największe zbiorniki wodne bądź przebiegające poprzez groble pomiędzy mniejszymi stawami mogłyby z pewnością uczynić z Doliny Karpia ulubione miejsce wypoczynku wielu amatorów turystyki rowerowej.

Gmina Zator posiada – jak przystało na stolicę Doliny Karpia – bogate zaplecze dla wędkarzy. Wśród najlepiej zagospodarowanych zbiorników można wymienić: Tęczak, Piastowski, Podolsze, Zakole A w Smolicach oraz kompleks w Graboszcach. W długim sezonie letnim - od marca do października - stawy te stają się miejscem wypoczynku dla wędkarzy (miejscowych i przyjezdnych) oraz ich rodzin. Za połów ryb na części zbiorników pobierana jest opłata za każdą godzinę oraz dodatkowa opłata za złowione ryby; inne

funkcjonują na zasadzie stałych abonamentów (kart wędkarskich). Poniżej omówiono poszczególne łowiska:

- Łowisko „Podlipki”, dzierżawione przez Zatorskie Towarzystwo Wędkarskie – Zator, ul. Oświęcimska 25, tel. (033) 8412 243. Łowisko czynne jest codziennie, za połów ryb pobiera się opłatę w wysokości 1,5 zł za godzinę (1 stanowisko to maksymalnie 2 wędk), natomiast za złowione ryby obowiązuje odrębny cennik: 10 zł za kilogram karpia i amura, 18 zł za kilogram szczupaka oraz 20 zł za kilogram suma. Wędkarze, którym się danego dnia nie poszczęściło, mogą na miejscu zakupić ryby, a także przyrządzić je według własnego przepisu w restauracji obok łowiska. Łowisko dostępne jest dla wszystkich.
- Zbiornik „Piastowski” w Zatorze, administrowany przez Zatorskie Towarzystwo Wędkarskie (łowisko licencyjne). Łowisko czynne jest codziennie; można kupić całoroczne zezwolenie na połów ryb (250 zł) bądź wykupić zezwolenia na krótszy okres (1 dzień – 16 zł, 2 dni – 26 zł, 1 tydzień – 56 zł). Wędkarz wykupujący zezwolenie na weekend może łowić także nocą. Na łowisku można złowić: sumy, sandacze, karpie, przy czym dominującą rybą jest sum. Zezwolenie na wędkowanie można wykupić w sklepie wędkarskim mieszczącym się przy ul. Różanej w Zatorze. Za złowione oraz zabrane ryby nie pobiera się dodatkowych opłat. Połów ryb dozwolony jest tylko za ważnym zezwoleniem i dowodem opłaty.
- Zbiorniki „Zakole A”, „Zakole B” w Smolicach, „Graboszyce 1”, „Graboszyce 2”, „Graboszyce 3” oraz „Tęczak” – zbiorniki licencyjne ogólnodostępne, administrowane przez Zatorskie Towarzystwo Wędkarskie. Obowiązują podobne zasady korzystania i ceny co na zbiorniku „Piastowski”. Często oferowane są dodatkowe atrakcje dla rodzin z dziećmi – place zabaw, możliwość grillowania itp.; przy niektórych zbiornikach funkcjonują także wypożyczalnie sprzętu wędkarskiego.
- Ośrodek Rekreacyjny w Graboszycach „Karpik” (tel. 033 8412 095): zorganizowane łowisko ogólnodostępne. Za połów ryb pobiera się opłatę w wysokości 1,5 zł za godzinę wędkowania, natomiast za złowione ryby obowiązuje dodatkowa opłata.
- Rzeka Skawa, Wisła – łowiska administrowane przez Polski Związek Wędkarski Okręg Bielsko – Biała, Katowice bądź Częstochowa. Ryby łowić

mogą wyłącznie osoby zrzeszone w Polskim Związku Wędkarskim posiadające aktualne karty wędkarskie. Dla wędkarzy z okręgów innych niż wymienione powyżej obowiązuje dopłata.

Podobne łowiska funkcjonują także w pozostałych gminach Doliny Karpia. Obszar ten stanowi bezsprzecznie prawdziwy raj dla wędkarzy, jednak pewnym problemem są odrębne opłaty obowiązujące na każdym z łowisk komercyjnych. Problem ten dotyczy przede wszystkim osób przyjezdnych, ale także miejscowych wędkarzy. Wartym namysłu rozwiązaniem byłoby wprowadzenie wspólnej karty wędkarskiej, której wykupienie dawałoby prawo do łowienia ryb na kilku zbiornikach w różnych gminach Doliny.

II.3.2 Uzasadnienie spójności Doliny Karpią

Dolina Karpią stanowi obszar spójny pod względem położenia geograficznego, zasobów naturalnych, walorów środowiska naturalnego, ukształtowania terenu, uwarunkowań historycznych, dziedzictwa kulturowego, a także pod względem potencjału społecznego i gospodarczego oraz ze względu na najważniejsze problemy i bariery w rozwoju. Poniżej omówiono najważniejsze aspekty spójności regionu.

1. Spójność geograficzna i przyrodnicza

Gminy tworzące Dolinę Karpią sąsiadują ze sobą, tworząc półkolisty pas w zachodniej części województwa małopolskiego. Charakterystyczną cechą Doliny Karpią jest współistnienie – na obszarze poszczególnych gmin, a nawet poszczególnych miejscowości – obszarów nizinnych, występujących zwłaszcza w dolinach rzek Wisły, Skawy i Soły oraz obszarów wyżynnych i pagórkowatych o urozmaiconej rzeźbie (liczne jary i wąwozy). To malownicze ukształtowanie terenu łączy wszystkie gminy wchodzące w obszar ZSRÓW. Inna cechą wspólną wszystkich gmin Doliny Karpią jest bardzo rozwinięta sieć hydrograficzna – występowanie licznych rzek i potoków o charakterystycznych, meandrujących korytach, a także istnienie zakoli i starorzeczy. Jednak najważniejszą cechą łączącą Dolinę Karpią są duże kompleksy stawów hodowlanych występujące na całym jej obszarze. Największe kompleksy stawów – Przeręb, Spytkowice i Bugaj mają łącznie ponad 1100 ha. Niewielka głębokość większości stawów, występowanie roślinności szuwarowej oraz specyfika prowadzonej w nich gospodarki hodowlanej – przede wszystkim okresowe spuszczenie wody – decydują o tym, że tereny te stanowią wspaniałe środowisko życia wielu gatunków ptaków. Dolina Karpią jest bardzo ważną ostoją gatunków zagrożonych w Polsce i Europie, przede wszystkim ślepowrona i rybitwy białowąsej. Tym, co łączy wszystkie miejscowości Doliny Karpią jest także sieć wałów okalających zbiorniki wodne, potoki i rzeki, która stanowi dogodną bazę dla rozwoju turystyki rowerowej.

2. Spójność historyczna i kulturowa

O spójności Doliny Karpią – szczególnie w wymiarze identyfikowania się mieszkańców z tym regionem – w ogromnej mierze decyduje wspólna przeszłość historyczna. Gminy Doliny Karpią tworzyły w przeszłości samodzielny organizm - księstwo oświęcimsko-zatorskie, co na wiele stuleci ukształtowało więzi gospodarcze i społeczne w tym regionie (m.in. w zakresie gospodarki rybackiej). W późniejszym okresie poszczególne miejscowości należały do włości sławnych polskich rodów magnackich – np. Poniatowskich, Potockich, Tyszkiewiczów. Z czasów tych pochodzą wspaniałe zabytki kultury materialnej, które spajają Dolinę Karpią tworząc sieć zamków, pałaców i dworów. Należy podkreślić, że niewiele obszarów wiejskich w Polsce może poszczycić się takim zagęszczeniem oryginalnych i cennych zabytków, jakie występuje w Dolinie Karpią

Także dziedzictwo kultury w wymiarze duchowym spaja Dolinę Karpią. Na obszarze tym zachowały się charakterystyczne dla tego regionu zwyczaje i tradycje twórczości artystycznej i rzemieślniczej – przede wszystkim wikliniarstwa, które niegdyś wyróżniało te tereny. Gminy Doliny Karpią posiadają także wspólny, wyróżniający ich produkt lokalny – ryby, a przede wszystkim cenny gatunek karpią zatorskiego, od którego wzięła początek obecna nazwa tego obszaru.

Spójność kulturowa Doliny Karpią nie ogranicza się jednak tylko do przeszłości – obecnie podejmowane są liczne działania, aby spójność tę podtrzymywać i rozwijać. Warto wspomnieć przede wszystkim o dwóch inicjatywach: Świącie Karpią i Turnieju Doliny Karpią, które na stałe wpisały się w kalendarium kulturalne tego regionu. Ważnym celem przyświecającym organizatorom tych imprez jest wzmacnianie spójności kulturowej tego regionu, która bazuje na istniejącej wspólnocie duchowej i materialnej.

3. Spójność społeczna i gospodarcza

Wszystkie gminy Doliny Karpią cechuje podobna struktura lokalnej gospodarki oraz podobne problemy gospodarczo-społeczne. Dolina Karpią charakteryzuje się dużym potencjałem ludzkim i pozytywną – na tle kraju – strukturą demograficzną. W strukturze ludności przeważają osoby młode, a przyrost naturalny w większości gmin Doliny Karpią osiąga dodatnie wartości.

Gminy tworzące Dolinę Karpią mają w dużej mierze rolniczy charakter, jednak rolnictwo to jest mocno rozdrobnione: we wszystkich gminach występuje bardzo niewielka liczba gospodarstw większych niż 10 ha. Dominującą rolę na całym obszarze pełni uprawa zbóż. Wspólną cechą Doliny Karpią jest także rozwinięta gospodarka rybacka z długimi tradycjami.

Gminy Doliny Karpia charakteryzują się niezbyt wysokim poziomem przedsiębiorczości. Liczba zarejestrowanych podmiotów przypadająca na 1000 mieszkańców wynosi od 45 w gminie Osiek do 67 w gminie Brzeźnica (przy wskaźniku ogólnopolskim równym 94). Ogromna większość podmiotów zarejestrowana jest w formie prawnej „osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą”, a jedynie kilkanaście w formie spółek prawa handlowego. Większość podmiotów operuje w branży „Handel i naprawa”. Największa grupa osób pracujących w każdej gminie znajduje zatrudnienie w sektorze usług nierynkowych, który w dużej mierze obciąża budżet lokalnych samorządów. Na terenie całej Doliny Karpia występuje jedynie kilka przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 50 osób i tylko jedno przedsiębiorstwo zatrudniające powyżej 100 osób. Ze wspomnianych powyżej czynników wynika największy problem społeczno-gospodarczy Doliny Karpia – wysoki poziom bezrobocia. W czasie Narodowego Spisu Powszechnego, podczas którego gromadzono dane dotyczące liczby osób aktywnych zawodowo, stopa bezrobocia na terenie gmin Zator i Spytkowice wynosiła 21%, w gminach Brzeźnica i Preciszów kształtowała się na poziomie 18%, w Osieku wyniosła 14%, a najniższa była w Polance Wielkiej – 10%. Ze szczegółowej charakterystyki osób bezrobotnych z gmin tworzących Dolinę Karpia, sporządzanej przez Powiatowe Urzędy Pracy, wyłania się podobny obraz tej grupy osób w każdej gminie. wśród osób bezrobotnych dominują osoby młode: w wieku 18-24 bądź 25-34 lat. Osoby te z reguły posiadają bardzo niewielki staż pracy, bądź też w ogóle nie pracowały. Najbardziej niepokojący jest fakt, że w większości gmin Doliny Karpia odsetek osób pozostających bez pracy ponad dwa lata oscyluje wokół 30% - wskazuje to na w dużej mierze trwały charakter bezrobocia.

Z powyższych danych wynika, że pod względem społecznym i gospodarczym gminy Doliny Karpia łączy nie tylko bardzo podobna struktura lokalnej gospodarki, jak i podobny poziom przedsiębiorczości, ale także podobne problem społeczno-gospodarcze, przede wszystkim wysoki poziom bezrobocia dotyczącego przede wszystkim osoby młode. Można zatem w uprawniony sposób wysunąć tezę, że we wszystkich gminach Doliny konieczne jest zastosowanie podobnych środków zaradczych, mających na celu przede wszystkim podniesienie poziomu przedsiębiorczości, aktywizację lokalnej społeczności i wykorzystanie istniejącego potencjału. Działania te mają większą szansę powodzenia, jeżeli zostaną podjęte wspólnie – można zatem stwierdzić, że spójność społeczno-gospodarcza tego regionu jest nie tylko pewnym stanem faktycznym, ale może zostać skutecznie i efektywnie wykorzystana dla rozwoju i poprawy jakości życia jego mieszkańców.

III. Aktualnie wdrażane inicjatywy/projekty na obszarze ZSRÓW

Wśród projektów wdrażanych w Dolinie Karpią warto omówić przede wszystkim inicjatywy kulturalne, które mają na celu zintegrowanie lokalnej społeczności, prezentację osiągnięć artystycznych mieszkańców i promocję regionu. Do najbardziej charakterystycznych wydarzeń kulturalnych w Dolinie Karpią należy „Święto Karpią” odbywające się w ostatni weekend czerwca. Jest to huczna impreza, trwająca trzy dni. Początkowo święto to było jedynie lokalnym wydarzeniem w gminie Zator, jednak w 2005 roku nabrało charakteru święta całej Doliny Karpią oraz okolicznych gmin z powiatów oświęcimskiego, wadowickiego i chrzanowskiego. W czasie Święta Karpią można podziwiać występy artystyczne zespołów muzycznych z Polski i zagranicy, a także lokalnych grup artystycznych: dziecięcych i młodzieżowych zespołów działających przy Ośrodku Kultury w Zatorze i innych gminnych ośrodkach kultury oraz gminnych orkiestr dętych. W 2005 roku na występie grupy „Brathanki” na zatorskim rynku zgromadziło się ponad 3000 osób. Oprócz wydarzeń artystycznych, atrakcje Święta Karpią to między innymi: wesołe miasteczko dla dzieci, konkursy sportowe, rowerowy rajd rodzinny, mecze piłki nożnej, zawody wędkarskie i strzeleckie. W czasie święta organizowany jest także konkurs kulinarny „Przysmaki z Doliny Karpią”. Warto podkreślić, że w plebiscycie na największe wydarzenie kulturalne Małopolski w 2005 roku „Święto Karpią” zdobyło pierwsze miejsce.

Innym ważnym projektem wdrażanym na terenie Doliny Karpią, którego celem jest przede wszystkim integracja społeczności gmin tworzących Dolinę, jest Turniej Doliny Karpią. Impreza ta odbywa się co roku we wrześniu i ma charakter sportowy; biorą w niej udział reprezentacje sześciu gmin tworzących Dolinę. W ubiegłym roku reprezentacje te brały udział w następujących konkurencjach: turniej piłki nożnej, rodzinny tor przeszkód, tor przeszkód dla strażaków, przeciąganie liny, bieg w workach, tor przeszkód dla sołtysów, rzut na odległość dla przedstawicieli rady gminy, zawody wędkarskie. Ponadto oceniane były stoiska promujące poszczególne gminy.

Wśród innych imprez cyklicznych odbywających się w Dolinie Karpią można wymienić:

- Ogólnopolski Spływ Kajakowy Skawą: odbywa się co roku w połowie maja; bierze w nim udział około 70 kajaków. Organizatorem imprezy jest Śląski Klub Turystyki Kajakowej „Neptun” z Żor. Długość trasy wynosi 38 km;

początek spływu zlokalizowany jest pod mostem w Zembrzycach, a meta w Podolszu.

- Ogólnopolskie spotkanie Towarzystwa Ochrony Ptaków (czerwiec),
- Ogólnopolskie zawody wędkarskie dzieci i młodzieży (wrzesień),
- Wielkanocna prezentacja potraw świątecznych połączona z degustacją oraz wystawą i sprzedażą stroików, palm i pisanek (Niedziela Palmowa),
- Plener fotograficzny (kwiecień, czerwiec),
- Bieg Konstytucji 3 Maja (maj, miejscowość Rudze),
- Plener malarsko-rzeźbiarski (wrzesień).

Wiele imprez kulturalnych współorganizowanych jest przez Towarzystwo Miłośników Ziemi Zatorskiej, które gromadzi pamiątki związane z zatorszczyzną, udostępnia zwiedzającym galerie malarstwa i rzeźby, organizuje wycieczki, wystawy i konkursy.

W gminach Brzeźnica i Spytkowice hucznie obchodzony jest co roku Dzień Wsi Powiatu Wadowickiego, organizowany przez Wadowickie Centrum Kultury, Małopolski Oddział Doradztwa Rolniczego, Starostwo Powiatowe i Małopolską Izbę Rolniczą. Uroczystość ta ma na celu prezentację dorobku artystycznego i kulinarnego Kół Gospodyń Wiejskich i Związku Emerytów i Rencistów. Poszczególne koła i związki przygotowują potrawy, które następnie biorą udział w konkursie; program artystyczny związany jest z prezentacją lokalnych zwyczajów ludowych. Przez cały dzień odbywa się ponadto degustacja dań przygotowanych przez uczestników konkursu.

Ponadto w każdej gminie Doliny Karwia odbywają się co roku malownicze dożynki, uatrakcyjnione występami lokalnych zespołów artystycznych, konkursami potraw, jarmarkami, przejazdem ustrojonych bryczek. W gminach Doliny Karwia prężnie działają także Gminne Ośrodki Kultury, organizujące własne, lokalne imprezy artystyczne. Dobrym przykładem jest tu najmniejsza gmina Doliny Karwia – Polanka Wielka, w której odbywają się następujące imprezy cykliczne:

- Obchody Dnia Kultury (ostatnia niedziela kwietnia);
- Majowy Festiwal Muzyczny (pierwszy weekend majowy);
- Dni Polanki Wielkiej.

Należy podkreślić, że Polanka Wielka dysponuje dużym amfiteatrem – dogodnym miejscem do organizowania masowych imprez plenerowych. Gmina gościła u siebie w ostatnich latach m.in. Powiatowy Przegląd Ludowych Zespołów Artystycznych i Wojewódzki Przegląd Orkiestr Dętych.

Miasto i gmina Zator realizuje także projekt wymiany partnerskiej z miejscowością Berekfürdő na Węgrzech. Pierwsza oficjalna wizyta zatorskich władz w Berekfürdő odbyła się 26 października 2001 roku. Zawarto wówczas „Porozumienie Miast Zaprzyjaźnionych”; od tej pory rozwija się współpraca pomiędzy obiema miejscowościami. W 2004 roku grupa dzieci i młodzieży z gminy Zator uczestniczyła w wymianie młodzieży szkolnej; podczas ich pobytu w Berekfürdő odbył się tam „Dzień Polski”. Delegacja gminy Zator składająca się z: zespołu wokalnego, Zespołu Pieśni i Tańca „Laskowiaczy” z Laskowej, młodzieżowego zespołu rockowego „Tak i Tak” oraz zatorskiej Orkiestry Dętej zaprezentowała obszerny program artystyczny, któremu towarzyszyła degustacja potraw polskich, przygotowanych przez Koło Gospodyń Wiejskich. Władzom Berekfürdő przekazano także wyroby zatorskich rzemieślników i twórców ludowych, w tym m.in. efekty dorocznie organizowanych w Zatorze plenerów malarskich. Delegacja mieszkańców Berekfürdő gościła z kolei w Zatorze podczas Świąta Karpia, prezentując swój dorobek artystyczny i specjały kulinarne.

Gmina Zator podjęła także współpracę partnerską z miastem Dolina i gminą Wyszkiw na Ukrainie.

Oprócz omówionych powyżej inicjatyw kulturalnych i sportowych, większość gmin Doliny Karpia realizuje także projekty inwestycyjne, których celem jest rozbudowanie infrastruktury sportowej, rewitalizacja terenów wiejskich bądź ochrona środowiska naturalnego poprzez budowę sieci kanalizacyjnej. Większość gmin stara się o dofinansowanie tych projektów ze środków Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego Województwa Małopolskiego:

- W gminie Brzeźnica realizowany jest obecnie projekt budowy sali gimnastycznej w Zespole Szkół w Łączanach, który otrzymał dotację ze środków ZPORR;
- Władze gminy Polanka Wielka starają się o dofinansowanie ze środków ZPORR projektu odnowienia zabytkowego parku w Polance Wielkiej (trwa ocena projektu przez Instytucję Wdrażającą ZPORR); realizacja projektu wynika z zapisów Planu Rozwoju Lokalnego Polanki Wielkiej na lata 2007-2013.
- Władze gminy Osiek starają się o dofinansowanie II etapu budowy kanalizacji w sołectwie Osiek ze środków ZPORR (trwa ocena projektu przez Instytucję Wdrażającą); podstawą realizacji tego projektu jest Program Ochrony Środowiska Gminy Osiek;

- W gminie Przeciszów niedawno zakończyła się realizacja dwóch projektów: remontu szkoły w Piotrowicach, dofinansowanego ze środków Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich oraz budowy podjazdu dla osób niepełnosprawnych do ośrodka zdrowia w Przeciszowie, dofinansowanego ze środków PFRON i Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej; oba projekty mają swoją podstawę w Strategii Rozwoju Gminy Przeciszów;
- Władze gminy Spytkowice starają się o dofinansowanie ze środków ZPORR budowy dwóch sal gimnastycznych: w Ryczowie i Bachowicach (oba projekty w trakcie oceny); realizacja projektów ma swoją podstawę w Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice i Wieloletnim Planie Inwestycyjnym Gminy Spytkowice na lata 2005-2009.
- W gminie Zator realizowany jest obecnie projekt przebudowy drogi w celu zwiększenia dostępności do terenów inwestycyjnych w Palczowicach dofinansowany w ramach Zintegrowanego Programu Łagodzenia Skutków Restrukturyzacji Górnictwa, Hutnictwa oraz Wielkiej Syntezy Chemicznej w Województwie Małopolskim; realizacja projektu wynika z przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Zator na lata 2005-2013.

IV. Analiza SWOT obszaru objętego ZSRROW

Dla osiągnięcia możliwie wysokiej skuteczności procesu planowania strategicznego analiza SWOT została wykonana osobno dla poszczególnych obszarów planowania strategicznego. Jest to uzasadnione z następujących powodów:

- Szansa na specyficzne i szczegółowe zbadanie mocnych i słabych stron, powstały w efekcie analizy obraz ma walor odniesienia do „konkretu” w przeciwieństwie do analiz ogólnych,
- Możliwość precyzyjnego określania potencjału i barier rozwojowych,
- Możliwość bardziej precyzyjnego dopasowanie celów strategicznych i operacyjnych do zidentyfikowanych problemów i wartości,
- Możliwość zdefiniowania zasobów i barier dwu lub więcej osiowych (to co jest przewagą w zakresie turystyki, może być barierą w gospodarce – w przypadku obszarowej analizy SWOT tego typu sytuacje są łatwe do zdiagnozowania).

ANALIZA SWOT dla DOMENY STRATEGICZNEJ I ROZWÓJ TURYSTYKI	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> Wielowiekowe dziedzictwo historyczne: <ul style="list-style-type: none"> Duża liczba zamków, pałaców, ruin (obiekty obecne prawie w każdej z gmin); Niepowtarzalna tradycja związana z hodowlą karpia; Niepowtarzalne walory przyrodnicze: <ul style="list-style-type: none"> Możliwość wypoczynku na obszarze nieskażonym działalnością człowieka; Możliwość obserwacji unikalnych gatunków ptaków; 	<ul style="list-style-type: none"> Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura turystyczna: <ul style="list-style-type: none"> Brak gospodarstw agroturystycznych; Brak bazy noclegowej i gastronomicznej poza gminą Zator (oprócz gminy Brzeźnica – pałac w Paszkówce); Brak kąpielisk; Brak infrastruktury dla wędkarzy (zwłaszcza przyjezdnych) - parkingi, toalety, kosze na śmieci;

<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dogodne warunki dla uprawiania turystyki aktywnej: <ul style="list-style-type: none"> ▣ Wędkarstwo; ▣ Rowery i narciarstwo biegowe; ✚ Dogodne położenie komunikacyjne: <ul style="list-style-type: none"> ▣ Bliskość aglomeracji górnośląskiej i krakowskiej; ▣ Bliskość Wadowic, Kalwarii Zebrzydowskiej i Oświęcimia i Bielska Białej – ważnych ośrodków turystycznych i gospodarczych regionu; ▣ Stosunkowo dobra dostępność komunikacyjna (droga krajowa 44, bliskość dróg krajowych 28, 52 oraz autostrady A4); ▣ Dostępność komunikacji kolejowej; ✚ Rozbudowana sieć szlaków turystycznych: <ul style="list-style-type: none"> ▣ Zielony Szlak Greenways Kraków – Morawy – Wiedeń; ▣ Szlak EuroVelo 11; ▣ Szlak Architektury Drewnianej Województwa Małopolskiego; ▣ Szlak Zabytków Powiatu Oświęcimskiego; ✚ Wypromowane produkty turystyczne: <ul style="list-style-type: none"> ▣ Święto Karpia zwyciężyło w plebiscycie na największe wydarzenie kulturalne Małopolski; ▣ Karp – czołowe miejsce w plebiscycie „Małopolski Smak”; 	<ul style="list-style-type: none"> ▣ Brak infrastruktury dla uprawiania turystyki aktywnej (wypożyczalnie sprzętu, platformy obserwacyjne, pomosty); ▣ Zbyt mało oznakowanych tras rowerowych; ✚ Bardzo zły stan dróg na obszarze wszystkich gmin Doliny Karpia, co zasadniczo obniża jakość obsługi ruchu turystycznego; ✚ Niepełne wykorzystanie potencjału związanego z tradycją hodowli karpia: <ul style="list-style-type: none"> ▣ Brak dostępności najciekawszych wydarzeń związanych z hodowlą dla turystów (spuszczanie stawów); ▣ Brak produktów lokalnych i turystycznych opartych na tradycji hodowli karpia; ▣ Brak zaplecza infrastrukturalnego dla udostępniania dla odwiedzających dziedzictwa związanego z hodowlą ryb. ✚ Duże zróżnicowanie jakości oferty turystycznej w poszczególnych gminach oraz brak spójności w zakresie promocji: <ul style="list-style-type: none"> ▣ Na każdym łowisku komercyjnym obowiązują odrębne opłaty i zasady korzystania; ▣ Brak wspólnego kalendarza imprez; ▣ Brak wspólnych wydawnictw promocyjnych; ▣ Brak jednolitego systemu oznakowania atrakcji turystycznych;
---	--

SZANSE i OKAZJE	TRUDNOŚCI i WYZWANIA
<p>+ Dogodne warunki dla rozbudowy infrastruktury dla turystyki aktywnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▣ Znakomicie rozbudowana sieć zbiorników wodnych; ▣ Teren dogodny dla wytyczenia tras dla uprawiania narciarstwa biegowego oraz rozwoju kajakarstwa i innych sportów wodnych; ▣ Sieć wałów – bardzo dogodna baza dla budowy tras rowerowych; ▣ Unikatowy dolny bieg Skawy – możliwość wykorzystania jako atrakcji dla pasjonatów przyrody; <p>+ Możliwości wzmocnienia potencjału turystycznego w oparciu o tradycję:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▣ Rejestracja „karpia zatorskiego” jako produktu regionalnego w UE (trwają prace nad tym); ▣ Możliwości identyfikacji innych produktów lokalnych na bazie karpia i nie tylko; <p>+ Możliwość wykorzystania bliskości ośrodków miejskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▣ Szansa na rozwój turystyki weekendowej – „wypadów za miasto”; ▣ Szansa na tworzenie zaplecza dla odwiedzających Wadowice i Oświęcim; <p>+ Możliwość poprawy skuteczności działań promocyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▣ Możliwość zwiększenia nakładów na promocję wobec współpracy kilku gmin; 	<p>+ Niekorzystne zmiany i rozwiązania zewnętrzne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▣ Wykluczenie z dostępności środków w ramach Pilotażowego Programu Leader+; ▣ Opóźnienie we wdrażaniu Funduszy Strukturalnych w okresie programowania 2007-2013; ▣ Stałe obniżanie budżetów krajowych na działania związane z turystyką; <p>+ Wzrost zainteresowania turystów tańszą, zagraniczną ofertą turystyczną;</p> <p>+ Ograniczenie możliwości finansowania projektów ze środków budżetu gmin w związku z wzrostem kosztów obsługi zadań zleconych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▣ Zmniejszenie nakładów na inwestycje; ▣ Zmniejszenie nakładów na promocję; ▣ Ograniczenie środków budżetowych na przygotowanie konkretnych dokumentacji projektowych i wkłady własne; <p>+ Niewystarczające zaangażowanie przedsiębiorców w przedsięwzięcia z branży turystycznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▣ Tylko 3,6% zarejestrowanych podmiotów na terenie DK działa w branży „Hotele i restauracje”; ▣ Nikłe zainteresowanie inwestorów w związku z niską stopą zwrotu inwestycji; ▣ Wzrost opodatkowania przedsiębiorców hamujący ich rozwój;

<ul style="list-style-type: none"> ■ Możliwość budowy spójnej identyfikacji wizualnej Doliny Karpia; ■ Możliwość wprowadzenia karty wędkarskiej Doliny Karpia, której posiadanie uprawniałoby do łowienia ryb na różnych zbiornikach w różnych gminach; ✚ Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na projekty związane z budową potencjału turystycznego (w tym w szczególności środki pomocowe UE); 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Wzrost konkurencyjności innych miast nastawionych na przyciąganie turystów i inwestorów; ✚ Utrata możliwych do pozyskania Funduszy Strukturalnych UE: ■ Brak kwalifikacji kadry, w tym w szczególności NGO i biznesu do zarządzania projektami; ■ Brak gotowych projektów;
--	--

ANALIZA SWOT dla DOMENY STRATEGICZNEJ II
DZIEDZICTWO HISTORYCZNO – KULTUROWE I PRZYRODNICZE

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Wielowiekowe dziedzictwo historyczne i kulturowe: ■ Wyjątkowe nagromadzenie interesujących zabytków na małym obszarze – „sieć” zamków i pałaców; ■ Duża liczba innych interesujących obiektów historycznych – chaty, szopy, kościoły drewniane, inne objekty); ■ Bogata i doskonale zachowana tradycja hodowli ryb; ■ Bogata tradycja związana z wikliniarstwem; ■ Bogate zasoby archeologiczne, szczególnie na terenach po dawnych zwirowiskach; ✚ Aktywne instytucje i organizacje społeczne działające na obszarze kultury: ■ Prężnie działające gminne ośrodki kultury (działalność zespołów ludowych, orkiestr); ■ Aktywne organizacje pozarządowe – 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Nieuregulowane kwestie własnościowe dotyczące obiektów zabytkowych: ■ Brak możliwości zagospodarowania obiektów w celach turystycznych; ■ Niedostępność obiektów dla zwiedzających (np. Zamek w Spytkowicach, pałac w stylu mauretańskim w Osieku); ■ Brak inwentaryzacji oraz wykorzystania obiektów architektury drewnianej; ✚ Brak działań „miękkich” na rzecz zachowania dziedzictwa regionu: ■ Brak spisanych legend, podań oraz tradycji i zwyczajów ludowych charakterystycznych dla Doliny Karpia; ■ Brak wspólnej i kompleksowej publikacji na temat Doliny Karpia, np. prezentującej legendy regionu; ■ Brak aktywności instytucji kultury

<p>ochotnicze straże pożarne, kluby sportowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Postępująca integracja Doliny Karpia, np. poprzez organizowanie „Turnieju Doliny Karpia” <p>✚ Bogactwo dziedzictwa przyrodniczego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Unikalne tereny stanowiące środowisko życia wielu zagrożonych gatunków ptaków takich jak ślepowron czy rybitwa białowąsa; ■ Siedlisko innych gatunków rzadkich i zagrożonych, np. bąk, bączek rożeniec, hełmiatka, podgorzałka, zielonka, sieweczka obroźna, podróżniczek, wąsatka; <p>✚ Wyjątkowa symbioza środowiska naturalnego i działalności człowieka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Prowadzona jest gospodarka hodowlana (połączona np. z okresowym spuszczeniem wody w stawach – wspaniałe warunki dla ptaków brodzących); <p>✚ Unikatowe walory krajobrazowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Nieuregulowana, naturalnie meandrująca rzeka Skawa; ■ Niepowtarzalne krajobrazy stawów i zbiorników wodnych; <p>✚ Efektywna współpraca z organizacjami ekologicznymi w zakresie zachowania i promocji środowiska naturalnego;</p>	<p>i organizacji w zakresie przechowania tradycji i legend obszaru (przedstawienia, programy artystyczne);</p> <p>✚ Niewystarczająca promocja zasobów historycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Brak folderów, albumów, widokówek; ■ Brak przewodnika; ■ Brak wystarczającej liczby tablic informacyjnych; ■ Brak „wiosek historycznych” szczególnie promujących zasoby archeologiczne; <p>✚ Brak skutecznego wykorzystania i promocji walorów środowiska naturalnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Brak oznakowania siedlisk unikatowych gatunków, walorów krajobrazowych; ■ Brak wspólnego przewodnika; ■ Brak skutecznych i skoordynowanych działań związanych promocją zasobów przyrodniczych; <p>✚ Niekorzystny stan infrastruktury skutkujący postępującą degradacją środowiska;</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Brak kanalizacji – jedynie gmina Zator skanalizowana jest w 60% pozostałe gminy w co najwyżej w 20%; ■ Postępujący wzrost niskiej emisji zanieczyszczeń;
<p>SZANSE i OKAZJE</p>	<p>TRUDNOŚCI i WYZWANIA</p>
<p>✚ Dobry potencjał do wykorzystania zasobów historycznych jako jednej z osi promocji obszaru:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Możliwość organizacji wspólnej imprezy promującej zabytki w Dolinie Karpia, 	<p>✚ Możliwość wystąpienia impasu w zakresie wykorzystania obiektów zabytkowych w związku z niewyjaśnioną sytuacją własnościową:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Przeciągające się procesy spadkowe;

<p>np. „Noc zamków w Dolinie Karpia” (na wzór „nocy muzeów” w Krakowie);</p> <ul style="list-style-type: none"> ▣ Możliwość stworzenia strony internetowej „Zamki w Dolinie Karpia”, opracowanie gotowej 1-dniowej trasy zwiedzania; ▣ Możliwość zebrania legend i podań Doliny Karpia (np. w formie konkursu dla młodzieży); ▣ Możliwość promocji tradycji wikliniarstwa i hafciarstwa – także podczas potencjalnych jarmarków, na których sprzedawane byłyby przede wszystkim wytwory lokalnego rzemiosła; <p>✚ Wykorzystanie środków zewnętrznych (w tym pomocowych UE):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▣ W celu renowacji obiektów; ▣ W kierunku przekształcania ich w obiekty użyteczności publicznej (ukierunkowane na obsługę ruchu turystycznego); ▣ Tworzenie skansenów i muzeum; <p>✚ Pełne wykorzystanie zasobów przyrodniczych dla promocji oraz zachowania naturalnych walorów Doliny Karpia</p> <ul style="list-style-type: none"> ▣ Stworzenie oferty „Podglądanie ptaków” dla ornitologów – amatorów (wycieczki z lornetkami z przewodnikiem-ornitologiem, dodatkową atrakcją - wschód słońca nad Doliną Karpia); ▣ Włączenie Doliny Dolnej Skawy do obszaru Natura 2000; ▣ Wykorzystanie istniejących możliwości prawnych dla ochrony przyrody (prawo lokalne); 	<ul style="list-style-type: none"> ▣ Marginalizacja zabytkowych obiektów przez to, że nie są udostępniane zwiedzającym; ▣ Możliwość braku wykorzystania efektu synergii wspólnego podejmowania działań promocyjnych w zakresie obiektów zabytkowych; ▣ Możliwość „wywiezienia” obiektów architektury drewnianej do skansenów i wiosek powstających na terenie całego kraju. <p>✚ Zagrożenie całkowitym zanikiem tradycji rzemieślniczych, przede wszystkim wikliniarstwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▣ Brak kanałów dystrybucji dla lokalnych artystów i rzemieślników; ▣ Brak zainteresowania ludzi młodych podejmowaniem działalności w tym zakresie (nawet traktowanej jako hobby); <p>✚ Możliwość całkowitego zaniku tradycji, obrzędów, legend i podań obszaru:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▣ Bardzo niska wiedza na ten temat wśród ludzi młodego i średniego pokolenia; ▣ Brak projektów związanych z ocaleniem tego dziedzictwa dla przyszłych pokoleń; ▣ Brak projektów związanych z ocaleniem tego dziedzictwa oraz wykorzystania go w celach marketingowych; <p>✚ Zagrożenia dewastacją środowiska naturalnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▣ Katastrofa ekologiczna spowodowana grabieżczą gospodarką na zbiornikach wodnych (np. przekształcenie wszystkich zbiorników w obiekty rekreacyjne);
---	---

<ul style="list-style-type: none"> ■ Przyciągnięcie oraz zagospodarowanie turystyki naukowo-pasjonackiej (w związku z unikatowymi ekosystemami); 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Degradacja środowiska poprzez brak inwestycji w zakresie wod.-kan. ■ Dewastacja stanu środowiska w związku ze zwiększającym się ruchem turystycznym (konieczność promocji zasad zrównoważonego rozwoju w obszarze turystyki);
---	--

**ANALIZA SWOT dla DOMENY STRATEGICZNEJ III
KONKURENCYJNE ROLNICTWO I GOSPODARKA**

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dobre warunki dla rozwoju konkurencyjnego rolnictwa i rybactwa: <ul style="list-style-type: none"> ■ Wyróżniająca Dolinę Karpia gospodarka rybacka o długich tradycjach; ■ Stosunkowo dobre gleby (klasy bonitacyjne IIIa, IIIb, IVa); ■ Hodowla zachowawcza linii karpia zatorskiego; ■ Możliwość przywrócenie innych, zanikających gatunków hodowlanych (jesiotr); ✚ Możliwości w zakresie promocji i rozwoju produktów lokalnych i nowoczesnych form dywersyfikacji przychodów na obszarach wiejskich: <ul style="list-style-type: none"> ■ Dobre możliwości rozwoju rolnictwa ekologicznego; ■ Znaczący potencjał w zakresie identyfikacji, certyfikacji i promocji produktów lokalnych (funkcjonujące potrawy – karp wędzony, karp po zatorski); 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Niekorzystna struktura gospodarki rolnej i przedsiębiorstw działających na terenie Doliny Karpia; <ul style="list-style-type: none"> ■ Rozdrobnienie rolnictwa – znakomita większość gospodarstw zajmuje powierzchnię do 5 ha; ■ Brak rolnictwa ekologicznego i agroturystyki ■ Niski poziom przedsiębiorczości: najwięcej przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców posiadają gminy Brzeźnica i Zator – 67 i 66, najmniej gmina Osiek – 45. Średni wskaźnik przedsiębiorczości w Polsce = 94. ■ Bardzo mała liczba spółek prawa handlowego – silnych podmiotów gospodarczych (najwięcej w gminie Spytkowice – 12, w gminie Osiek – żadnej); ■ Brak średnich przedsiębiorstw – tylko 1 przedsiębiorstwo w całej DK zatrudnia powyżej 100 osób: Aksam w Osieku, producent paluszków;

<ul style="list-style-type: none"> ■ Bardzo korzystne warunki dla rozwoju agroturystyki, ekoturystyki; ■ Hodowla ekstensywna karpia z udziałem wyłącznie naturalnych pasz: karp zatorski może nosić miano produktu ekologicznego; ✚ Dobre warunki dla poprawy dynamiki gospodarki lokalnej: <ul style="list-style-type: none"> ■ Potencjał ludzki – korzystna struktura wiekowa ludności, w większości gmin dodatni przyrost naturalny; ■ Aktywna społeczność lokalna – w tym w szczególności silni i aktywni lokalni liderzy społeczni; ■ Dobre możliwości komunikacyjne dla prowadzenia działalności gospodarczej; ■ Bliskość ośrodków akademickich –dobre możliwości kształcenia; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Brak certyfikowanych produktów lokalnych; ✚ Wysoki poziom bezrobocia oraz zagrożenie trwałym bezrobociem – około 30% bezrobotnych w DK pozostaje bez pracy ponad 24 miesiące; <ul style="list-style-type: none"> ■ Brak wiedzy rolników o możliwościach dywersyfikowania źródeł dochodów w gospodarstwach; ■ Brak wiedzy ludzi młodych o możliwościach pozyskiwania wsparcia na rozpoczęcie działalności gospodarczej; ✚ Brak tradycji międzysektorowej partnerskiej realizacji przedsięwzięć z zakresu aktywizacji społeczności lokalnej: <ul style="list-style-type: none"> ■ Brak funduszu lokalnego; ■ Brak struktur organizacyjnych dla realizacji wspólnych projektów (szczególnie w zakresie współdziałania partnerów z sektora biznesu, NGO i samorządu);
<p>SZANSE i OKAZJE</p>	<p>TRUDNOŚCI i WYZWANIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Możliwości wynikające z zagospodarowania przewag polegających na tradycyjnej strukturze rolnictwa: <ul style="list-style-type: none"> ■ Rozdrobnienie rolnictwa i tradycyjne sposoby gospodarowania mogą być atutem przy rozwijaniu rolnictwa ekologicznego; ■ Stale rosnący popyt na produkty rolnictwa ekologicznego; ✚ Możliwości poprawy stymulowania wzrostu gospodarczego na poziomie lokalnym w związku z rozwojem turystyki: <ul style="list-style-type: none"> ■ Wyraźna nisza rynkowa w dziedzinie 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Zagrożenie niekorzystnymi tendencjami w zakresie zasobów ludzkich: <ul style="list-style-type: none"> ■ Zagrożenie „utrata” młodego pokolenia – migracja w kierunku aglomeracji; ■ Niski poziom wykształcenia ludności – 70% mieszkańców DK ma wykształcenie podstawowe bądź zasadnicze zawodowe; ✚ Zagrożenie nasilaniem się zjawiska wykluczenia społecznego: <ul style="list-style-type: none"> ■ W przypadku braku rozwoju nowoczesnych form kształcenia, w tym kształcenia dorosłych;

<p>udostępniania infrastruktury turystycznej;</p> <ul style="list-style-type: none">■ Zasadniczy potencjał Doliny Karwia w zakresie turystyki oraz możliwość rozwoju przedsiębiorstw (także nowe miejsca pracy); <p>✚ Szansa rozwoju zasobów ludzkich regionu, a poprzez to poprawa konkurencyjności lokalnej gospodarki:</p> <ul style="list-style-type: none">■ Możliwość rozwoju umiejętności mieszkańców w zakresie agroturystyki;■ Możliwość podniesienia umiejętności w zakresie podejmowania działalności gospodarczej;■ Pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji przedsiębiorstw;■ Możliwość współfinansowania miękkich projektów ze środków pomocowych UE;	<ul style="list-style-type: none">■ Zagrożenie trwałym bezrobociem – około 30% bezrobotnych w DK pozostaje bez pracy ponad 24 miesiące <p>✚ Niekorzystne oddziaływanie tendencji regionalnych i krajowych:</p> <ul style="list-style-type: none">■ Nasilanie się zjawiska nieopłacalności produkcji rolnej;■ Marginalizacja rolnictwa <p>✚ Niechęć organizacji do zawiązywania szerokiej współpracy:</p> <ul style="list-style-type: none">■ Ambicje poszczególnych organizacji i ich liderów;■ Brak doświadczenia w partnerskim realizowaniu projektów;■ Brak doświadczenia w nowoczesnym zarządzaniu projektami społecznymi;
---	---

V. ZSROW – cele i planowany budżet

V.1 Tematy wiodące i cele strategiczne ZSROW

V.1.1. Misja i wizja Doliny Karpia.

Przeprowadzony proces konsultacji i spotkań warsztatowych, w który wzięło udział ponad 500 uczestników, pozwolił na sformułowanie misji i wizji Doliny Karpia opartych odpowiednio na wartościach oraz pożądanym stanie docelowym:

Misja Doliny Karpia:

Dolina Karpia jako miejsce gościnne, dostępne i atrakcyjne turystycznie, gdzie mieszkańcy kierują się dobrem wspólnym, zasadami zrównoważonego rozwoju oraz troską o bogate dziedzictwo tej ziemi.

Tak sformułowana misja oddaje wartości, którymi kierują się Mieszkańcy Doliny Karpia, a więc gościnność, przywiązanie do tradycji, świadomość wartości otaczającej przyrody. Jednocześnie wprost wskazuje na możliwości rozwoju Doliny Karpia opartego na turystyce.

Wizja Doliny Karpia:

Dolina Karpia jako główny ośrodek hodowli karpia oraz wędkarstwa w Polsce, posiadający rozbudowaną i kompleksową ofertę turystyczną. Dolina Karpia stanie się miejscem bogatym w inicjatywy i przedsięwzięcia wspólne, z których korzyści przeznacza się na stałą poprawę jakości życia mieszkańców.

Tak sformułowana wizja wskazuje na pożądany stan docelowy obszaru Doliny Karwia w okresie realizacji Strategii, który polega na wzmocnieniu sektora turystycznego (w tym szczególnie w zakresie turystyki aktywnej i kwalifikowanej – wędkarstwo) oraz hodowlanego i przetwórczego.

Jak widać misja i wizja są ze sobą ściśle powiązane oraz dają precyzyjny obraz wyobrażeń o przyszłości Doliny Karwia oraz kierunkach planowanych działań prorozwojowych. Korelacja misji i wizji wskazuje ponadto, że ich wypracowanie zostało poprzedzone analizą spójności Doliny Karwia, a także osiągnięto porozumienie, co do kluczowych zasad, którymi będzie się kierować Lokalna Grupa Działania na etapie wdrażania działań zaplanowanych w Strategii.

V.1.2. Tematy wiodące Strategii Rozwoju dla Doliny Karwia

Zdefiniowanie misji i wizji Doliny Karwia określiło ogólne ramy i kierunki rozwoju Doliny Karwia. Te zasadnicze dla Strategii założenia pozwoliły na wybór dwóch tematów wiodących, zgodnych z tematami wiodącymi określonymi dla ZSROW przygotowywanych w ramach Schematu I Pilotażowego Programu Leader+:

Temat wiodący 1 dla Doliny Karwia:

Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich.

Tak sformułowany temat wiodący w pełni oddaje aspiracje wszystkich lokalnych środowisk Doliny Karwia – przedstawicieli Jednostek Samorządu Terytorialnego, liderów wiejskich, organizacji pozarządowych, lokalnego biznesu oraz osób indywidualnych. Wskazuje on na korzyści, które przyniosą mieszkańcom Doliny Karwia działania Lokalnej Grupy Działania związane ze wspieraniem rozwoju przedsiębiorczości, wzmocnieniem i wykorzystaniem potencjału tradycyjnej gospodarki rybackiej, a także wdrażania nowatorskich, ekologicznych projektów w rolnictwie. By sprostać wyzwaniom XXI wieku niezbędne jest dbanie o konkurencyjność lokalnych przedsiębiorstw, przyczyniającą się do niej nowoczesną edukację młodzieży oraz wysoką efektywność podejmowanych projektów inwestycyjnych, doradczych i szkoleniowych.

Temat wiodący 2 dla Doliny Karpia:

Wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych, w tym potencjału obszarów należących do sieci Natura 2000.

Temat wiodący wskazuje na duże możliwości rozwoju obszaru Doliny Karpia w oparciu o niepowtarzalne dziedzictwo przyrodnicze i historyczne terenu. Unikatowe walory przyrodnicze i krajobrazowe, a także mnogość ciekawych obiektów zabytkowych pozwalają planować dynamiczny rozwój Doliny Karpia w zakresie turystyki. Rozwój tej branży ma stanowić główne koło zamachowe rozwoju gospodarczego – wzrost liczby odwiedzających bezpośrednio przekłada się na powstanie nowych miejsc pracy w turystyce, poprawę warunków już funkcjonujących i nowopowstających firm z różnych sektorów. Równie ważna jest także dbałość o stan środowiska naturalnego, tak by piękno przyrody Doliny Karpia cieszyło mieszkańców i wszystkich odwiedzających.

Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz wykorzystanie zasobów naturalnych i potencjału przyrodniczego Doliny Karpia to dwa tematy wiodące Strategii, które podczas prac nad opracowaniem dokumentu uznane zostały za ściśle ze sobą powiązane oraz komplementarne. Zasadniczym celem aktywności Lokalnej Grupy Działania jest zatem doprowadzenie do sytuacji konsumowania korzyści z efektów synergii – rozwoju turystyki i przedsiębiorczości oraz zachowania i wykorzystania dziedzictwa naturalnego i historycznego.

V.1.3. Cele strategiczne Doliny Karpia.

W oparciu o powyższe podstawy i założenia rozwojowe (misję, wizję i dwa tematy wiodące) wyznaczono 3 domeny strategiczne – obszary planowania rozwoju Doliny Karpia, obejmujące 10 zidentyfikowanych celów strategicznych, których realizacja zapewni zrównoważony i harmonijny rozwój obszaru. Wszystkie cele strategiczne opracowane zostały w kontekście pogłębionej analizy SWOT, której dokonano w odniesieniu do poszczególnych domen planowania strategicznego. Każdy cel strategiczny zyskuje oparcie w postaci szczegółowej analizy potencjału oraz barier rozwojowych dla danego obszaru planistycznego. Poniżej przedstawiono uzasadnienie dla wyboru poszczególnych celów strategicznych. Następnie zaprezentowane zostały szczegółowo cele operacyjne i działania, których implementacja umożliwi osiągnięcie celów strategicznych.

Domena strategiczna 1. – Turystyka.

Cele strategiczne:

1.1. Wzmocnienie infrastruktury dla aktywnego wypoczynku;

Wykazane w analizie SWOT mocne strony Doliny Karpia, w szczególności ogromny potencjał związany z tradycyjną hodowlą karpia, niepowtarzalnymi walorami przyrodniczymi oraz historycznymi, a także dogodne położenie komunikacyjne, wskazują na duże możliwości rozwoju turystyki. Jednak podstawową barierą w tym zakresie jest brak wystarczającej infrastruktury dla obsługi ruchu turystycznego. Najistotniejszym elementem rozbudowy infrastruktury jest zagospodarowanie zbiorników wodnych. Konieczne jest podjęcie aktywnych działań związanych ze wzmocnieniem oferty w zakresie możliwości korzystania z infrastruktury zarówno w kontekście ilościowym jak i jakościowym. Aktywność Lokalnej Grupy Działania może się przejawiać w postaci inicjowania projektów (inicjowania partnerstwa, pozyskiwania i budowania seed-capital, etc.).

1.2. Rozszerzenie oferty skierowanej do odwiedzających

Atrakcyjna i skuteczna oferta turystyczna, poza swoim oparciem w naturalnym potencjale oraz rozwijającej się infrastrukturze wymaga bogatego kalendarza imprez – wydarzeń, które przyciągną turystów do odwiedzenia Doliny Karpia. Ważne jest by podejmowane przedsięwzięcia bezpośrednio korzystały z tradycji hodowli ryb, dogodnych warunkach do uprawiania różnych form turystyki aktywnej (wędkarstwo, rowery) oraz szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Ważne jest, by zapewnić odwiedzającym dużą ilość imprez, zarówno o charakterze ”wysokim”, jak też i popularnych, adresowanych do szerokiego kręgu odbiorców. Innym istotnym aspektem budowania nowoczesnej oferty turystycznej jest jej spójność, która polega na podejmowaniu działań uzupełniających się, nie zaś organizacja imprez konkurujących ze sobą.

1.3. Poprawa jakości i skuteczności działań promocyjnych;

Oferta turystyczna traktowana jako koło zamachowe rozwoju gospodarczego Doliny Karpia wymaga podejmowania kompleksowych i skutecznych działań marketingowych. Zasadnicze założenia dla osiągnięcia tego celu strategicznego to komplementarność promocji, podejmowanie działań partnerskich (możliwość kumulacji środków oraz docieranie do większych grup odbiorców). Niezwykle istotne jest także precyzyjne definiowanie grup odbiorców dla poszczególnych działań związanych z promocją oraz stałe sprawdzanie skuteczności projektów promocyjnych. Ważne jest także odpowiednie planowanie akcji promocyjnych w czasie (nie za wcześnie, nie za późno).

Domena strategiczna 2. – Dziedzictwo historyczno – kulturowo - przyrodnicze.

Cele strategiczne:

2.1. Ochrona niepowtarzalnego dziedzictwa historycznego i kulturowego.

Jednym z głównych zasobów Doliny Karpia jest rozbudowana sieć zamków, pałaców i innych obiektów zabytkowych. W związku z dużą liczbą zwirowisk na obszarze objętym Strategią powstała duża liczba „naturalnych” odkrywek archeologicznych, które można wykorzystać jako element uzupełniający dla promocji dziedzictwa historycznego. Element ochrony wielowiekowej tradycji historycznej obszaru stanowić może w przyszłości kluczowe wzmocnienie dla rozwoju oferty turystycznej, zarówno w kontekście organizacji imprez jak

i rozbudowy infrastruktury. Jest to szczególna szansa na renowację i zachowanie tych obiektów.

2.2. Aktywizacja mieszkańców w kierunku zapewnienia przetrwania tradycji hodowli ryb, innych ginących zawodów i rzemiosła.

Ważnym zadaniem, jakie stoi zarówno przed Lokalną Grupą Działania jak i innymi organizacjami i podmiotami zaangażowanymi w działanie na rzecz rozwoju lokalnego jest zachowanie i dyskutowanie potencjału związanego z wielowiekową tradycją hodowli karpia. Ma to znaczenie zarówno w aspekcie hodowli ryb jako znaczącego źródła przychodów mieszkańców, jak też promocji Doliny Karpia oraz budowy jej atrakcyjności turystycznej. Konieczne jest otoczenie tradycji hodowli karpia ochroną instytucjonalną (powołanie muzeum) jak i aktywizacja mieszkańców – prawdziwych nosicieli tradycji hodowli karpia.

2.3. Wykorzystanie zasobów historycznych jako atrakcji turystycznych.

Problemy wskazane w analizie SWOT dla tej domeny, a przede wszystkim kwestie własnościowe obiektów zabytkowych, nie powinny hamować działań związanych z wykorzystaniem zasobów dziedzictwa jako potencjału turystycznego. Należy podejmować wszystkie możliwe kroki w celu jak najszybszej inwentaryzacji oraz promocji zasobów dziedzictwa historycznego (w tym w szczególności tradycji hodowli ryb) jako elementów mogących stanowić skuteczną zachętę dla turystów do odwiedzenia Doliny Karpia. Coraz liczniejsi turyści interesują się kulturą wsi i swój przyjazd pragną połączyć z poznaniem folkloru, historii, zabytków, legend i tradycji. Nie bez znaczenia są oczywiście ceny, często niższe w miejscowościach rzadziej odwiedzanych. Stąd konieczność wykorzystania tych zasobów w Dolinie Karpia.

2.4. Ochrona i promocja zasobów przyrodniczych.

W związku z unikatowymi zasobami przyrodniczymi Doliny Karpią, konieczne jest podejmowanie kompleksowych działań związanych z jej ochroną, udostępnieniem i wykorzystaniem jako atrakcji turystycznej. Istotnym elementem jest w ramach tego celu strategicznego prowadzenie kompleksowych działań edukacyjnych w zakresie ekologii, które będą skutkować trwałością podejmowanych przedsięwzięć oraz wzrostem świadomości mieszkańców Doliny Karpią o mocnych stronach obszaru. Niezbędne jest także efektywne wykorzystywanie potencjału przyrodniczego jako atrakcji turystycznej, szczególnie w zakresie promocji. Niepowtarzalne zasoby naturalne powinny stać się jednym z motorów zrównoważonego rozwoju Doliny Karpią, poprzez oddziaływanie na gospodarkę opartą na turystyce.

Domena strategiczna 3. Konkurencyjne rolnictwo i gospodarka.

Cele strategiczne:

3.1. Promocja i tworzenie produktów lokalnych.

Tradycyjne rolnictwo w Dolinie Karpią może stanowić doskonałe zaplecze i uzupełnienie dla oferty turystycznej, a także dodatkowe źródło dochodów mieszkańców. Konieczne jest jednak bazowanie na nowoczesnych metodach promocji rolnictwa, w tym w szczególności certyfikowanych produktach lokalnych. Dolina Karpią posiada znakomite zasoby, które pozwalają na rozwój i promocję obszaru w oparciu o niepowtarzalne potrawy, w tym w szczególności potrawy, których głównym składnikiem jest karp. Dla skutecznej promocji produktów lokalnych konieczne jest współdziałanie przedstawicieli wszystkich sektorów, począwszy od samorządów, które odgrywają rolę wspierającą, po rolników i gospodarzy, którzy bezpośrednio przygotowują potrawy bądź receptury, aż po sektor biznesu zajmujący się sprzedażą produktów i organizacje pozarządowe promujące i koordynujące całość przedsięwzięć związanych z certyfikacją, produkcją i dystrybucją produktów lokalnych. Lokalna Grupa Działania może zatem odegrać kluczową rolę przy organizacji procesu identyfikacji, certyfikacji i promocji produktów lokalnych Doliny Karpią.

3.2. Wspieranie i promocja efektywnej gospodarki rybackiej.

Dolina Karpia to obszar o bogatych tradycjach hodowli ryb, w tym w szczególności karpia. Gospodarka rybna w Dolinie Karpia to przede wszystkim ogromne doświadczenie ludzi pracujących w tym sektorze rolnictwa, bogato rozwinięta sieć stawów hodowlanych, silne organizacje działające w tym sektorze. Wykorzystanie tego potencjału wiązać się musi ze skuteczną realizacją projektów współfinansowanych ze środków pomocowych Unii Europejskiej (w tym w szczególności z programów wspierających rozwój rybactwa), łączenie tradycji i nowoczesności w innowacyjne projekty badawcze, rozwojowe, promocyjne. Konieczna jest także szeroka promocja możliwości korzystania ze wsparcia pochodzącego bezpośrednio z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (w tym dopłat do zakupów tarlaków karpia).

3.3. Promocja przedsiębiorczości i nowoczesnego rolnictwa.

Harmonijny rozwój obszaru Doliny Karpia wymaga wzrostu dynamiki gospodarki, w oparciu o dwa kluczowe sektory – przedsiębiorczość oraz rolnictwo. Nowoczesna gospodarka to dynamiczny rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, w tym w szczególności poprzez wykorzystanie możliwości związanych z bezzwrotną pomocą Unii Europejskiej. Konieczne jest także stymulowanie przedsiębiorczości wśród młodzieży (możliwości samozatrudnienia) co będzie również pozytywnie oddziaływać na stosunkowo wysoką obecnie stopę bezrobocia oraz wspierać przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Szczególnie istotna będzie promocja podejmowania lub rozwijania działalności gospodarczej w sektorze turystyki. Innym istotnym elementem poprawy efektywności gospodarki jest promocja nowoczesnych form rolniczych, w tym w szczególności rolnictwa ekologicznego.

V.1.3.1. Część wdrożeniowa – plany operacyjne:

Poniżej zaprezentowano szczegółowe plany operacyjne, których wdrożenie jest konieczne dla osiągnięcia założonych Celów Strategicznych. Dla każdego celu operacyjnego wskazano też konkretne projekty lub grupy przedsięwzięć, które posłużą efektywnemu wdrażaniu Strategii. Trzeba podkreślić, że Strategia była budowana metodą „od ogółu do szczegółu” – najpierw rozpoznano główne bariery i możliwości rozwojowe, a następnie definiowano zasadnicze aspiracje rozwoju oraz cele strategiczne. Jednak spotkania z mieszkańcami oraz spotkania sektorowe (NGO, biznes, samorząd) były głównie poświęcone wypracowywaniu konkretnych rozwiązań i projektów, tak by w fazie wdrażania Strategii nie pozostawić Lokalnej Grupy Działania z suchymi zapisami o ogólnym charakterze strategicznym, lecz by mogła ona wdrażać kolejne projekty i w ten sposób stymulować poprawę jakości życia w Dolinie Karpia.

Domena: Turystyka.

Cel Strategiczny 1.1. Wzmocnienie infrastruktury dla aktywnego wypoczynku.

Cel operacyjny 1.1.1.

Zagospodarowanie zbiorników wodnych.

Działania:

- Utworzenie sieci łowisk specjalistycznych oraz wypożyczalni sprzętu wędkarskiego (wraz z instruktazem);
- Utworzenie kąpielisk;
- Utworzenie przystani sprzętu wodnego;
- Utworzenie pomostów i stanowisk dla wędkowania dla osób niepełnosprawnych;
- Powstanie na terenie Doliny Karpia jednego kompleksu (funkcje: sport, kultura, rozrywka);
- Budowa wysp na stawach – poprawa atrakcyjności krajobrazu korzystna dla środowiska naturalnego;

- Obsadzenie wybranych grobli drzewami i krzewami (poprawa walorów krajobrazowych i przyrodniczych oraz stworzenie bazy pokarmowej i miejsc do gniazdowania dla ptaków i innych zwierząt).

Cel operacyjny 1.1.2.

Wzmocnienie infrastruktury technicznej.

Działania:

- Budowa, tworzenie parkingów nad zbiornikami wodnymi;
- Budowa sztucznych wysp na zbiornikach;
- Budowa pomostów i punktów obserwacyjnych;
- Budowa 6 pomników Karpia;
- Wspieranie (zachęty dla inwestorów) powstawania zaplecza noclegowo-gastronomicznego;
- Budowa pól namiotowych, campingów.

Cel operacyjny 1.1.3.

Aktywizacja mieszkańców w kierunku rozwoju w oparciu o turystykę.

Działania:

- Działania edukacyjne związane z promocją agroturystyki (szkolenia, wyjazdy studialne);
- Utworzenie funduszu promującego otwierania gospodarstw agroturystycznych.

Domena: Turystyka.

Cel Strategiczny 1.2. Rozszerzenie oferty skierowanej do odwiedzających

Cel operacyjny 1.2.1.

Rozbudowa kalendarza imprez.

Działania:

- Festiwal Karpia (6 dwudniowych imprez promocyjnych – pod jednym szyldem);
- Organizacja imprez związanych z tradycją opuszczania stawów;
- Organizacja Rodzinnego Rajdu Rowerowego Doliny Karpia;
- Organizacja spływu kajakowego;

- Organizacja zawodów wędkarskich dla aktorów i dziennikarzy.

Cel operacyjny 1.2.2.

Poszerzenie oferty w zakresie dostępności szlaków i tras turystycznych.

Działania:

- Jednolite oznakowanie szlaków Doliny Karpia;
- Oznakowanie szlaków historycznych, przyrodniczych, rowerowych, kajakowych, dla narciarstwa biegowego;
- Przywrócenie trasy kolejki wąskotorowej;
- Przygotowanie gotowych programów wizyt w Dolinie Karpia dla grup zorganizowanych (w tym szczególnie młodzieży szkolnej).

Domena: Turystyka.

Cel Strategiczny 1.3. Poprawa jakości i skuteczności działań promocyjnych.

Cel operacyjny 1.3.1.

Budowa wspólnej kompleksowej oferty promocyjnej.

Działania:

- Identyfikacja zasobów turystycznych Doliny Karpia – raport;
- Opracowanie wspólnej mapy atrakcji turystycznej Doliny Karpia;
- Opracowanie wspólnego przewodnika po atrakcjach Doliny Karpia
- Opracowanie wspólnego kalendarza imprez;
- Coroczna publikacja wspólnego kompleksowego wydawnictwa promocyjnego zawierającego wskazane powyżej elementy;

Cel operacyjny 1.3.2.

Budowa spójnego wizerunku obszaru Doliny Karpia.

Działania:

- Opracowanie i wykorzystywanie wspólnego hasła promocyjnego;
- Wykorzystanie wspólnego logotypu Doliny Karpia;
- Wprowadzenie jednakowego oznakowania atrakcji turystycznych oraz usług okołoturystycznych (system wspólnej certyfikacji jakości usług);
- Sieć informacji turystycznej (dla wszystkich gmin);

- Posadowienie jednolitych tablic informacyjnych oraz tablic witających przy wjazdach do Doliny Karwia.

Cel operacyjny 1.3.3.

Intensyfikacja działań promocyjnych.

Działania:

- Promocja wspólnego portalu internetowego Doliny Karwia;
- Intensyfikacja działań promocyjnych na terenie Krakowa, Górnego Śląska, Wadowic i Oświęcimia – ulotki, gadżety;
- Prowadzenie promocji przy wykorzystaniu współpracy z mediami – pozyskanie stałego patronatu medialnego, reklama płatna w gazetach, zapraszanie radia i telewizji;
- Wydawnictwa promocyjne – książka kucharska, podania i legendy Doliny Karwia.

Domena: Dziedzictwo historyczno – kulturowe i przyrodnicze;

Cel Strategiczny 2.1. Ochrona неповtarzalnego dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego.

Cel operacyjny 2.1.1.

Ochrona zabytków architektury.

Działania:

- Uregulowanie i zamknięcie spraw związanych z własnością pałaców i zamków;
- Rewitalizacja obiektów zabytkowych w kierunku ich zagospodarowania na obiekty turystyczne (hotele, muzea, centra turystyczno-edukacyjne);
- Ochrona unikatowych zabytków architektury drewnianej;
- Utworzenie skansenu.

Cel operacyjny 2.1.2.

Wykorzystanie zasobów wykopaliskowych.

Działania:

- Nawiązanie współpracy z jednostkami archeologicznymi w celu identyfikacji eksponatów na byłych żwirowiskach;
- Udostępnienie eksponatów;
- Utworzenie wioski prehistorycznej;
- Powstanie Parku Legend dla dzieci i młodzieży (przy wykorzystaniu rzeźb lokalnych twórców);

Cel operacyjny 2.1.3.

Wskrzeszenie legend i podań Doliny Karpia.

Działania:

- Ogłoszenie konkursu na opracowanie legend i podań DK;
- Publikacja legend i podań;
- Opracowanie szlaku legend i podań wraz z tablicami informacyjnymi;
- Opracowanie scenariusza widowiska opartego na legendach i podaniach lokalnych, a następnie wystawienie spektaklu.

Domena: Dziedzictwo historyczno – kulturowe i przyrodnicze;

Cel Strategiczny 2.2. Aktywizacja mieszkańców w kierunku zapewnienia przetrwania tradycji „stawiarstwa”, innych ginących zawodów i rzemiosła

Cel operacyjny 2.2.1.

Zachowanie tradycji stawiarskich.

Działania:

- Utworzenie Muzeum Stawiarstwa (projekt techniczny, kosztorys, pozyskanie montażu finansowego, pozyskanie eksponatów, opracowanie koncepcji funkcjonowania placówki – formy interaktywne, opracowanie biznes planu placówki);
- Uruchomienie ścieżki edukacyjnej związanej z tradycją stawiarstwa;

- Opracowanie i publikacja monografii dotyczącej tradycyjnych form hodowli i połowów karpia i innych gatunków.

Cel operacyjny 2.2.2.

Zachowanie tradycji wikliniarstwa i innych tradycji rzemieślniczych.

Działania:

- Organizacja kursów wikliniarstwa (w tym także krótkich, kilkugodzinnych interaktywnych pokazów dostępnych dla turystów);
- Promocja rzemiosła w formie jarmarków, targów tradycyjnych (odbywających się podczas Festiwalu Karpia);
- Przywrócenie dawnych obrzędów ludowych – opracowanie spektaklów i przedstawień zespołów ludowych.

Domena: Dziedzictwo historyczno – kulturowe i przyrodnicze;

Cel Strategiczny 2.3. Wykorzystanie zasobów historycznych jako atrakcji turystycznych.

Cel operacyjny 2.3.1.

Promocja Doliny Karpia w oparciu o tradycję.

Działania:

- Udostępnienie turystom tradycyjnych form gospodarki rybackiej (obrzędy, tradycyjne narzędzia – możliwość aktywnego uczestnictwa turystów);
- Szlak historyczny – oznakowany i opisany - może być promowany w dorocznym wspólnym wydawnictwie;
- Tablice informacyjne, jednolicie oznakowane związane z historią regionu.

Domena: Dziedzictwo historyczno – kulturowe i przyrodnicze;

Cel Strategiczny 2.4. Ochrona i promocja środowiska naturalnego.

Cel operacyjny: 2.4.1. Ochrona zasobów przyrodniczych poprzez ustanawianie obszarów częściowo chronionych.

Działania:

- Kompleksowa inwentaryzacja wartościowych zasobów przyrodniczych;
- Badanie, ochrona i promocja unikatowych gatunków – m.in. ŚLEPOWRONA, PIÓROPUSZNIKA STRUSIEGO, SKRZYPU OLBRZYMIEGO;
- Ustanawianie projektowanych rezerwatów przyrody w gminach Spytkowice i Brzeźnica (Bachowiec i Burzynek);
- Ustanawianie pomników przyrody;
- Tworzenie stref ochrony przyrody niższego rzędu (wyłączonych/częściowego użytkowania).

Cel operacyjny: 2.4.2.

Promocja rozwiązań i zachowań proekologicznych.

Działania:

- Promocja zachowań proekologicznych w środowiskach opiniotwórczych – spotkania na radach gmin;
- Promocja postaw proekologicznych wśród młodzieży;
- Powstanie filmu i wystawy "polski Makrokosmos" (kręcony w Dolinie Karpia);
- Utworzenie centrum edukacyjno-naukowego na Przerębie wraz z Muzeum Doliny Karpia;
- Szkolenia dla rolników i rybaków oraz kompleksowa pomoc w tworzeniu gospodarstw agro- i ichtio- turystycznych.

Cel operacyjny: 2.4.3.

Promocja zachowań proekologicznych uzasadnianych ekonomicznie.

Działania:

- Promocja odnawialnych źródeł energii (cykl 12 szkoleń po 2 w każdej z gmin);
- Promocja nowoczesnej gospodarki odpadami (segregacja odpadów, wykorzystanie biomasy);
- Modernizacja i budowa sieci wodno – kanalizacyjnej (ochrona cieków wodnych).

Domena: Konkurencyjne rolnictwo i gospodarka.

Cel Strategiczny 3.1. Promocja i tworzenie produktów lokalnych.

Cel operacyjny 3.1.1.

Wykreowanie produktów lokalnych na bazie karpia, a także innych produktów.

Działania:

- Identyfikacja możliwych produktów lokalnych ze szczególnym uwzględnieniem potraw i przetworów z karpia;
- Przeprowadzenie serii 3 szkoleń z zakresu procedur certyfikacji produktów lokalnych oraz korzyści i dobrach praktykach z tego zakresu;
- Tworzenie grup producenckich przy aktywnym współdziałaniu Lokalnej Grupy Działania;
- Certyfikacja poszczególnych produktów z uwzględnieniem chronionej nazwy pochodzenia, chronionego oznaczenia geograficznego, gwarantowanej tradycyjnej specjalności.

Cel operacyjny 3.1.2.

Tworzenie sieci punktów gastronomicznych mających w swojej ofercie karpia żywego lub potrawy z karpia.

Działania:

- Identyfikacja podmiotów zainteresowanych uczestnictwem w sieci, organizacja spotkania właścicieli przedsiębiorstw gastronomicznych oraz rybackich, które chcą oferować karpia żywego w każdej z gmin;

- Wypracowanie znaku sieci podmiotów gastronomicznych na bazie logo Doliny Karpia (do umieszczenia w menu, w widocznym miejscu na obiektach, etc.);
- Wypracowanie standardu jakości i ceny oferty lokalnej w celu włączania nowych podmiotów do sieci;
- Systematyczne spotkania gestorów w celu poprawy jakości oferowanych produktów.

Cel operacyjny 3.1.3.

Promocja karpia jako specyfiki lokalnej poza Doliną Karpia.

Działania:

- Promocja karpia z Doliny Karpia w mediach (czasopisma, radio) regionalnych i krajowych;
- Promocja produktów lokalnych w wydawnictwach promocyjnych wydawanych przez partnerów i kolportowanych poza granicami gmin Doliny Karpia;
- Organizacja festiwalu produktów lokalnych, ewentualne połączenie z Festiwalem Doliny Karpia.

Domena: Konkurencyjne rolnictwo i gospodarka.

Cel Strategiczny 3.2. Wspieranie i promocja efektywnej gospodarki rybackiej.

Cel operacyjny 3.2.1.

Wspieranie produkcji przetworów rybnych oraz poprawa efektywności i wartości produkcji.

Działania:

- Efektywna współpraca z instytucjami zewnętrznymi w celu optymalizacji działań związanych z przetwórstwem rybnym;
- Poprawa stanu sanitarno-higienicznego obiektów, urządzeń oraz w procesie produkcji – możliwość animowania i wspierania pozyskiwania funduszy zewnętrznych;

- Zapewnienie pełnego łańcucha chłodniczego od chwili połowu do chwili sprzedaży - możliwość animowania i wspierania pozyskiwania funduszy zewnętrznych;
- Systematyczne zwiększanie produkcji i zatrudnienia w sektorze rybnym;
- Budowa nowych przetwórni ryb oraz zakup specjalistycznych środków transportu.

Cel operacyjny 3.2.2.

Promocja działań innowacyjnych w zakresie hodowli karpia i innych (w tym ginących) gatunków ryb.

Działania:

- Wprowadzenie nowych technologii w zakresie hodowli ryb;
- Tworzenie i wykorzystanie elektronicznych narzędzi marketingu (e-sprzedaż);
- Uczestnictwo w targach i wystawach – podejmowanie efektywnych działań promocyjnych w zakresie produktów rybnych;
- Zdobywanie certyfikatów, nagród i wyróżnień dla produktów rybnych i przetworów;
- Implementacja projektów innowacyjnych (ze szczególnym uwzględnieniem transferu technologii pilotażowych, będących w okresie testowym).

Domena: Konkurencyjne rolnictwo i gospodarka.

Cel Strategiczny 3.3. Promocja przedsiębiorczości i nowoczesnego rolnictwa.

Cel operacyjny 3.3.1.

Promocja postaw przedsiębiorczych, szczególnie wśród młodzieży.

Działania:

- Organizacja konkursu młodzieżowego na najlepszy biznes plan;
- Organizacja cyklu szkoleń – jak założyć nową firmę;
- Powstanie punktu doradztwa dla osób zakładających działalność gospodarczą, gdzie można uzyskać komplet wymaganych druków;
- Realizacja projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, mających na celu kompleksową promocję przedsiębiorczości;

- Utworzenie Funduszu LGD dla osób do 25 roku życia rozpoczynających działalność gospodarczą (o wartości 50 000 zł – 5 dotacji o wartości 10 000 zł rocznie).

Cel operacyjny 3.3.2.

Wspieranie zewnętrznego finansowania projektów realizowanych przez MSP.

Działania:

- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej o możliwościach pozyskiwania środków UE na projekty realizowane przez MSP – szkolenia, seminaria, konferencje);
- Utworzenie punktu konsultacyjnego dla MSP, w którym uzyskać będzie można rzetelną pomoc w zakresie wyboru programu, opracowania dokumentacji, dostępności środków (połączone z punktem doradczym w zakresie zakładania działalności gospodarczej).

Cel operacyjny 3.3.3.

Aktywne działania związane z doradztwem i edukacją rolniczą.

Działania:

- Rekrutacja grupy osób związanych z rolnictwem i rybactwem zainteresowanych nowoczesnymi metodami gospodarki rolnej;
- Organizacja cyklu szkoleń z zakresu rolnictwa ekologicznego;
- Organizacja wyjazdu studialnego do wzorcowych producentów żywności ekologicznej;
- Organizacja szkoleń z zakresu dywersyfikacji źródeł dochodów gospodarstw rolnych o dochody z agroturystyki;
- Organizacja wyjazdu studialnego do centrów agroturystycznych (Stryków, Istebna – Beskid Śląski, Lesko – Bieszczady).

Projekt dodatkowy - zwiększenie potencjału dla osiągnięcia wszystkich celów strategicznych:
Wzmocnienie instytucjonalne Stowarzyszenia Dolina Karpia – Lokalnej Grupy (fiszka projektu stanowi załącznik do strategii).

V.2 Uzasadnienie wyboru tematu wiodącego i celów strategicznych oraz partnerstwo

Uzasadnienie wyboru tematów wiodących oraz celów strategicznych w odniesieniu do przeprowadzonej analizy SWOT znajduje się w rozdziałach V.1.2. i V.1.3. W tym rozdziale zaprezentowano szczegółowy opis procesu konsultacji społecznych przeprowadzonych na potrzeby niniejszej strategii, w celu wykazania, że zaplanowane kierunki rozwoju stanowią bezpośrednią odpowiedź na potrzeby miejscowej ludności.

Opis procesu powstawania strategii stanowi zarazem opis budowy międzysektorowego partnerstwa lokalnego w Dolinie Karpia. Do udziału w tym procesie zaproszono bowiem przedstawicieli szerokiego spektrum środowisk, instytucji i organizacji i w związku z tym osiągnięto cel pełnej reprezentacji wszystkich sektorów, zarówno w powstałym w ramach projektu Stowarzyszeniu Dolina Karpia – Lokalnej Grupie Działania, jak w procesie diagnostycznym i planistycznym przy budowie strategii. Trzeba podkreślić, że budowa partnerstwa lokalnego w sześciu gminach Doliny Karpia miała dwa wymiary – po pierwsze konieczne było działanie na rzecz integracji i współpracy środowisk reprezentujących poszczególne gminy, drugi wymiar stanowiło stworzenie podstaw dla współpracy międzysektorowej, a w szczególności sektora samorządowego, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców. Skład oraz statut Stowarzyszenia Dolina Karpia, a także charakter ZSROW wskazują, że pierwszy etap budowy szerokiego partnerstwa w Dolinie Karpia zakończony został sukcesem.

Poniżej zaprezentowano wszystkie wykorzystane w ramach projektu narzędzia konsultacji społecznych oraz budowy międzysektorowego partnerstwa lokalnego. Szczegółowy wykaz wszystkich spotkań wraz z podaniem miejsca i czasu trwania spotkania oraz liczby uczestników znajduje się w rozdziale VIII niniejszego opracowania.

Narzędzia konsultacji społecznych ZSROW oraz budowania partnerstwa dla Doliny Karpia:

- **4 szkolenia dla Grupy Wsparcia Eksperckiego.**

Przeprowadzono szkolenia grupy 36 osób z następującej tematyki: zasady partnerstwa i cele strategiczne programu LEADER+, metody pracy, organizacji i zarządzania grupą, metody rozwiązywania i unikania konfliktów, monitoring i ewaluacja projektów. Szkolenia miały na celu dostarczenie grupie narzędzi do

efektywnego działania na rzecz rozwoju lokalnego – tworzenia zespołów projektowych oraz skutecznego implementowania przedsięwzięć. Szkolenia były prowadzone metodami warsztatowymi, a trenerzy mieli za zadanie pracować w oparciu o konkretne problemy i możliwości ich rozwiązania w Dolinie Karwia. Chodziło o zebranie od osób wytypowanych do GWE informacji na temat zasadniczych barier rozwojowych Doliny Karwia oraz wykorzystaniu, a także próbę pracy w doniesieniu do pomysłów na projekty służące przełamaniu tych barier. Szkolenia wykazały niski stopień integracji osób, które podjęły decyzję o zaangażowaniu w projekt, a także brak świadomości tego, że współdziałanie na terenie Doliny Karwia może przynieść wymierne efekty społeczne i gospodarcze. Fakt, że w ramach całego cyklu szkoleń pracowała jedna grupa uczestników, znacząco przyczynił się do zmiany tego nastawienia, a także do budowy szerokiej grupy osób, które jednoznacznie wskazują chęć podjęcia współpracy i wspierania realizacji projektów proponowanych do realizacji w niniejszej strategii.

– **12 spotkań informacyjnych z mieszkańcami.**

W ramach procesu przygotowania ZSROW przeprowadzono 12 spotkań, po 2 w każdej z gmin zaangażowanych w projekt. Mieszkańcy byli zapraszani na spotkania przy wykorzystaniu szerokiej akcji plakatowej oraz poprzez witryny internetowe urzędów gmin. Działania te miały na celu dostarczenie mieszkańcom Doliny Karwia podstawowego pakietu informacji na temat Pilotażowego Programu Leader+ i Inicjatywy Wspólnotowej Leder+, a także zdobycie możliwie wielu informacji na temat identyfikowanych przez mieszkańców mocnych i słabych stron Doliny Karwia. Wszystkie spotkania, o ile pozwalała na to frekwencja, po przeprowadzeniu części informacyjnej, miały charakter warsztatów strategicznych, podczas których prowadzący ekspert zbierał i na bieżąco analizował informacje na tablicy flip-chart. Zadaniem eksperta było opracowanie uzyskanych informacji syntetycznie w formie raportu. Seria 12 spotkań pozwoliła na uzyskanie niezwykle bogatego materiału dla opracowania analizy SWOT obszaru – mieszkańcy wskazywali bardzo konkretne problemy, których rozwiązanie pozwoli na zwiększenie dynamiki rozwoju obszaru. Jednocześnie uczestnicy spotkań bardzo często wskazywali na potrzebę realizacji konkretnych projektów. Usystematyzowanie tego materiału stanowiło główną podstawę dla przygotowania części

planistycznej ZSRROW – wyznaczenie celów strategicznych i celów operacyjnych.

– **12 dyżurów eksperckich dla lokalnych liderów.**

W ramach realizacji projektu odbyło się 12 dyżurów, na które zostali osobiście (w formie listownej) zaproszeni przedstawiciele środowisk opiniotwórczych Doliny Karpia. W spotkaniach udział wzięli radni, sołtysi, przedsiębiorcy, przedstawiciele stowarzyszeń i towarzystw działających na obszarze projektu. Dyżury miały na celu przekazanie lokalnym liderom podstawowego pakietu informacji na temat PPL+ i IW Leader+, a także budowę „dobrej” atmosfery społecznej (szerokiego poparcia) dla powstającej Lokalnej Grupy Działania oraz realizacji strategii. Jednocześnie ekspert miał za każdym razem za zadanie prowadzić indywidualny wywiad z liderami uczestniczącymi w dyżurze, który miał służyć zebraniu możliwie dużej ilości informacji koniecznych dla pełnego obrazu mocnych i słabych stron Doliny Karpia zaprezentowanych następnie w analizie SWOT. Trzeba podkreślić, że założone efekty dyżurów eksperckich zostały osiągnięte, a część liderów, którzy wzięli udział w spotkaniach włączyło się i zaangażowało w prace nad utworzeniem Stowarzyszenia Dolina Karpia, co zdecydowanie wzmocniło jego wiarygodność i potencjał.

– **3 sektorowe spotkania informacyjne.**

W ramach realizacji projektu zorganizowano spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz z młodzieżą. Spotkania miały na celu przekazanie kluczowych informacji o programie Leader+ oraz o realizowanym projekcie. Jednocześnie konieczne było wskazanie roli jaką poszczególne sektory mają do odegrania w wieloletnim programie rozwoju Doliny Karpia – konieczności zaangażowania w realizację projektów, w tym w szczególności w partnerskie – wspólne wdrażanie przedsięwzięć. Wskazywano także na korzyści i możliwości wynikające zarówno z szerokiego, długofalowego partnerstwa w celu poprawy jakości życia na obszarze wiejskim, jak i z partnerstwa zawiązywanego na potrzeby realizacji konkretnego przedsięwzięcia. Eksperti zbierali także informacje służące opracowaniu analizy SWOT obszaru jak i przedsięwzięć, które mogą przyczynić się do rozwoju Doliny Karpia. Jako słabe strony wskazywano złą jakość dróg oraz brak pełnego wykorzystania zbiorników wodnych i stawów oraz unikatowego dziedzictwa przyrody i historii. Skład Zarządu

Stowarzyszenia Dolina Karwia wskazuje na osiągnięcie efektu uczestnictwa przedstawiciele trzech sektorów we wspólnym przedsięwzięciu mającym na celu rozwój lokalny (długofalowe partnerstwo dla realizacji wspólnego programu działania).

– **1 podsumowujący warsztat strategiczny.**

Główne spotkanie odbyło się w celu przedstawienia zarówno wyników prac badawczych oraz analizy SWOT, jak również proponowanych kierunków rozwoju Doliny Karwia. Fakt, że w spotkaniu wzięły udział 43 osoby (mimo tego, że odbywało się ono od godziny 13) reprezentujące wszystkie środowiska, w tym organizacje pozarządowe, przedsiębiorców, władze samorządowe oraz wszystkie gminy świadczy o dużym zainteresowaniu partnerskim modelem stymulowania rozwoju Doliny Karwia, a także o wysokim poziomie zaangażowania w proces budowy wspólnego programu rozwoju. W trakcie spotkania w wyniku publicznej debaty dyskutowano poszczególne zapisy oraz uzupełniano listę projektów możliwych do realizacji. W ten sposób wszystkie instytucje i osoby zainteresowane realizacją celów strategicznych i operacyjnych niniejszej strategii są przekonane o możliwości ich skutecznego osiągnięcia.

– **2 warsztaty statutowe dla powstania Stowarzyszenia Dolina Karwia.**

Przeprowadzono dwa spotkania, które miały na celu opracowanie statutu oraz założenie, a następnie wyłonienie władz Stowarzyszenia Dolina Karwia. Terminy spotkań ustalono na podsumowującym warsztacie strategicznym. Liczna obecność mieszkańców Doliny Karwia reprezentujących różnorodne środowiska oraz wszystkie gminy na obu spotkaniach świadczy o dużej woli współdziałania w ramach stowarzyszenia na rzecz realizacji opracowanej strategii. Jednocześnie zapisy statutu gwarantują sprawne działanie Stowarzyszenia Dolina Karwia, a równomierna reprezentacja wszystkich sektorów w Zarządzie świadczy o partnerskim charakterze zarówno organizacji jak przyjętego programu działania.

– **Badania ankietowe wśród mieszkańców Doliny Karwia.**

W celu zebrania możliwie szerokiego materiału dla opracowania analizy SWOT oraz wyboru kluczowych kierunków rozwoju przeprowadzono szerokie badania ankietowe wśród mieszkańców Doliny Karwia. 10 000 ankiet zostało rozesłanych lub rozdanych mieszkańcom, osiągnięto zwrot na poziomie

872 ankiet. Materiał stanowił ważne źródło dla wskazania i usystematyzowania zasadniczych słabych stron Doliny Karwia oraz celów strategicznych i operacyjnych strategii. Należy podkreślić, że zasadnicze problemy rozwojowe wskazane w badaniach związane są ze stanem podstawowej infrastruktury technicznej (drogi) i leżą poza zasięgiem działania Stowarzyszenia Dolina Karwia (z wyjątkiem możliwości podejmowania działań promocyjnych lub inicjowania wspólnych wystąpień).

– **2 analizy eksperckie.**

Opracowanie analiz miało na celu zbadanie potencjału Doliny Karwia pod względem zasobów naturalnych, środowiska przyrodniczego, zasobów ludzkich, a także potencjału gospodarczego i kulturowego tego obszaru ze szczególnym uwzględnieniem takich zagadnień jak: dziedzictwo kulturowe, lokalna przedsiębiorczość, rzemiosło, produkt lokalny oraz baza dla rozwoju turystyki. W opracowaniach zawarto analizy dotyczące poszczególnych gmin, jak i ogólne wnioski dotyczące całego terenu Doliny Karwia. Analizy stanowiły materiał dodatkowo wspomagający opracowanie analizy SWOT oraz kierunków rozwoju w ramach niniejszej strategii. Analizy wskazały na duże możliwości Doliny Karwia zarówno w kontekście rozwoju gospodarczego jak i społecznego oraz konieczność wzmacniania wykorzystania potencjału turystycznego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Metodologia opracowania analiz oprócz wykorzystania dokumentów źródłowych i opracowań statystycznych wzbogacona została o materiał z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych w Dolinie Karwia oraz telefonicznie.

V.3 Sposób finansowania ZSROW

V.5.1. Finansowanie ZSROW z drugiego schematu LEADER +

Przedstawiony budżet dotyczy zadań wybranych do realizacji w latach 2006-2008 (do połowy 2008 r.) w przypadku uczestnictwa w schemacie drugim LEADER +. Pokazano projektowane koszty ponoszone w poszczególnych latach realizacji strategii.

Budżet przedstawiono w kwotach brutto. W związku z niemożnością odzyskania przez Lokalną Grupę Działania podatku VAT, stanowi on koszt kwalifikowalny. Ponadto z uwagi na problemy z określeniem w chwili obecnej poziomu kosztów związanych z nabywaniem towarów, wyrobów, sprzętów, wyposażenia, a także kontraktowaniem usług, nie wyodrębniono wartości podatku VAT.

Tabela 31. Budżet ZSROW na lata 2006 – 2008.

Lp.	Rodzaj kosztów	Koszty w zł								
		Etap I – 2006			Etap II - 2007			Etap III - 2008		
		całkowite	Vat	kwalifikowalne	całkowite	Vat	kwalifikowalne	całkowite	Vat	kwalifikowalne
1.	Koszty administracyjne, w tym zakup sprzętu	80 000	-	80 000	50 000	-	50 000	-	-	-
2.	Promocja i informacja	10 000	-	10 000	10 000	-	10 000	-	-	-
3.	Pomoc szkoleniowa i doradcza	10 000	-	10 000	40 000	-	40 000	-	-	-
4.	Analizy, ekspertyzy, itp.	24 000	-	24 000	50 000	-	50 000	-	-	-
5.	Działania na rzecz promocji regionu	100 000	-	100 000	300 000	-	300 000	-	-	-
6.	Współpraca i wymiana doświadczeń między LGD	26 000	-	26 000	50 000	-	50 000	-	-	-
Razem		250 000	-	250 000	500 000	-	500 000	-	-	-

V.5.2. Możliwe źródła finansowania zadań ujętych w Strategii w okresie do 2008 roku.

W przypadku braku możliwości uczestnictwa gmin „Doliny Karwia” w drugim schemacie LEADER+ oraz wobec ograniczonych środków pozostających w dyspozycji gmin, które będą one mogły przeznaczyć na planowane projekty w ramach realizacji ZSROW, niezbędnym będzie poszukiwanie wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. W okresie 2004-2006 największym potencjalnym źródłem dofinansowania dla zadań planowanych przez gminy są Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, w tym przede wszystkim Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Z punktu widzenia jednostek samorządu terytorialnego oraz Stowarzyszenia „Doliny Karwia” (uwzględniając problemy i szanse rozwojowe, zakres i „wielkość” planowanych projektów) zdecydowanie najbardziej interesującym jest Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR). Poniżej wskazane zostały działania ZPORR, które w związku ze specyfiką projektów planowanych na terenie Doliny Karwia można uznać za potencjalne źródło wsparcia finansowego.

Działanie 3.1.Obszary wiejskie.

Typy projektów, jakie mogą ubiegać się o wsparcie to projekty inwestycyjne zlokalizowane na obszarach wiejskich i miast do 20 tys. mieszkańców:

- Budowa lub modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków;
- Budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w wodę i poboru wody;
- Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;
- Poprawa jakości powietrza;
- Gospodarka odpadami;
- Przeciwdziałanie powodziom;
- Budowa lub modernizacja dróg gminnych i powiatowych o znaczeniu lokalnym;
- Kompleksowe uzbrojenie terenu pod inwestycje - projekty kompleksowego uzbrojenia terenu przeznaczonego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod inwestycje, z wyłączeniem terenów pod inwestycje

mieszkańcowe – uzbrojenie związane z dostarczeniem podstawowych mediów – kanalizacji, wodociągu, instalacji elektrycznych, gazowych oraz dróg wewnętrznych itp.;

- Budowa lub modernizacja lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej (w miejscowościach powyżej 5000 mieszkańców).

Montaż finansowy dla tego działania (możliwy poziom wsparcia) przedstawia się następująco:

- Dofinansowanie z EFRR: 75% kwalifikujących się wydatków publicznych lub (w przypadku projektów dotyczących kompleksowego uzbrojenia terenu, gdy inwestycja generuje znaczący dochód netto) 50% kwalifikujących się wydatków publicznych;
- Dofinansowanie z krajowych środków publicznych: z budżetu państwa – Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (10%) oraz np. Minister Kultury (zgodnie z zasadami ustalonymi przez danego dysponenta części budżetowej).

Działanie 3.5. Lokalna infrastruktura społeczna.

Działanie to podzielone jest na dwa poddziałania. W ramach Poddziałania 3.5.1. Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa możliwe jest uzyskanie wsparcia następujących typów projektów:

- Budowa nowych, przebudowa i rozbudowa istniejących obiektów dydaktycznych (w szczególności budynków szkolnych, przedszkolnych, laboratoriów dydaktycznych, sal do praktycznej nauki zawodu w szkołach ponad gimnazjalnych);
- Budowa nowych, przebudowa i rozbudowa istniejących bibliotek;
- Budowa nowych, przebudowa i rozbudowa istniejących obiektów sportowych (w szczególności sal gimnastycznych, basenów, boisk sportowych, stadionów, hal sportowych);
- Budowa nowych, przebudowa i rozbudowa istniejących obiektów infrastruktury społeczno – edukacyjnej (w szczególności burs, internatów, stołówek);
- Budowa, rozbudowa i przebudowa infrastruktury technicznej i sanitarnej;
- Wyposażenie obiektów sportowych, dydaktycznych i społeczno-edukacyjnych;

- Zagospodarowanie otoczenia obiektów wyłącznie w przypadku realizacji ww. projektów realizowanych w ramach poddziałania.

Montaż finansowy dla tego działania (możliwy poziom wsparcia) przedstawia się następująco:

- Dofinansowanie z EFRR: do 75% kwalifikujących się wydatków publicznych;
- Dofinansowanie z budżetu państwa - Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (10%).

Ze względu na charakter gmin Doliny Karpią istotnym źródłem wsparcia zadań, w tym tych zgłaszanych ze strony mieszkańców i organizacji społecznych, może być również Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich (SPO ROL). Program ten jest również finansowany przez Unię Europejską za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (sekcja Orientacji). Poniżej wskazano działania SPO ROL, interesujące z punktu widzenia zadań planowanych w strategii.

Działanie 2.3. Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego.

Pomocą finansową mogą zostać objęte koszty:

- Prac projektantów, architektów, konserwatorów zabytków oraz doradztwa związanego z realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych objętych wnioskiem o pomoc finansową;
- Modernizacji przestrzeni publicznej;
- Budowy lub modernizacji publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych i kulturalnych;
- Modernizacji i wyposażenia obiektów pełniących funkcje kulturalne, rekreacyjne i sportowe;
- Odnowy obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa wiejskiego regionu oraz ich adaptacji na cele kulturalne i społeczne.

Finansowaniu podlegają projekty realizowane w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich, w miejscowościach poniżej 5 tys. mieszkańców. Wnioski opracowywane są z inicjatywy mieszkańców wsi i podlegają opiniowaniu przez samorząd lokalny (radę sołectwa). Wnioski zgłaszane są za pośrednictwem samorządu szczebla gminnego. Zadania inwestycyjne, wchodzące w zakres wniosku, opisane w załączniku do wniosku, mogą być przyjęte do realizacji pod warunkiem, że są zgodne z przyjętą dla danego obszaru strategią rozwoju.

W ramach działania można oczekiwać wsparcia ze środków UE w wysokości do 80% całkowitych kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia. Wymagany jest również, co najmniej 20% udział gmin.

Działanie 2.6 Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem.

Działanie umożliwia wnioskowanie o dofinansowanie projektów dotyczących:

- Budowy lub modernizacji dróg wewnętrznych, nie zaliczanych do żadnej z kategorii dróg publicznych;
- Budowy lub modernizacji urządzeń zaopatrzenia w wodę;
- Budowy lub modernizacji urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków;
- Budowy lub modernizacji sieci i urządzeń zaopatrzenia w energię;
- Instalacji indywidualnych stałych łączy internetowych.

Wnioskodawcami w ramach działania mogą być osoby fizyczne lub prawne prowadzące działalność rolniczą oraz mieszkańcy obszarów wiejskich.

Poziom pomocy wynosi do 50% kosztów kwalifikowanych, w tym poziom wsparcia ze środków UE do 35% całkowitego kwalifikującego kosztu.

Oprócz funduszy Unii Europejskiej istotnym źródłem wsparcia mogą być również podmioty krajowe. W kontekście planów inwestycyjnych gmin Doliny Karwia należy przede wszystkim wskazać:

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Fundusz udziela pożyczek, kredytów, dotacji i dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów na cele określone w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, zgodnie z priorytetami NFOŚiGW, określonymi w oparciu o: „Politykę Ekologiczną Państwa”, listy przedsięwzięć priorytetowych wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz zgodnie z planem działalności i kryteriami wyboru przedsięwzięć, o których mowa w art. 414 ust. 1 pkt. 1 i ust. 2 pkt. 3 powołanej ustawy. Jako priorytetowe traktuje się te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej. Zadania planowane przez gminy Doliny Karwia mogą uzyskać dofinansowanie w ramach następujących programów priorytetowych:

Ochrona wód przed zanieczyszczeniem

W ramach programu będą dofinansowywane przedsięwzięcia związane z realizacją:

- „Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych”, w tym:
 - Dokumentacja techniczna przedsięwzięć;
 - Oczyszczalnie;
 - Kanalizacja;
- Oczyszczalni i podoczyszczalni ścieków przemysłowych.

Gospodarka wodna

W ramach programu będą dofinansowywane przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie i poprawę jakości zasobów wodnych oraz zwiększenie bezpieczeństwa przeciw-powodziowego, w tym:

- Wspieranie budowy szczególnie ważnych inwestycji wieloletnich;
- Poprawa jakości wody do picia – przedsięwzięcia współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, a wskazane przez Ministra Środowiska;
- Wspieranie ekologicznych form transportu wodnego poprzez fundusz żeglugowy;
- Poprawa jakości wody do picia – stacje uzdatniania wody.

Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem poprzez zapobieganie i ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz oszczędzanie surowców i energii.

W ramach programu dofinansowywane będą przedsięwzięcia mające na celu:

- Ograniczanie emisji zanieczyszczeń z dużych źródeł spalania paliw;
- Oszczędzanie surowców i energii;
- Poprawę jakości paliw i technologii silnikowych stosowanych w transporcie;
- Modernizację systemów ciepłowniczych;
- Wykorzystanie alternatywnych, a przyjaznych środowisku źródeł energii;
- Ochronę przed promieniowaniem jonizującym;
- Utylizację odpadów w procesie spalania;
- Ograniczanie emisji lotnych związków organicznych oraz odorów.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR).

ARiMR spełnia znaczącą rolę w rozwoju przedsiębiorczości na wsi. Agencja podejmuje wielokierunkowe działania, których podstawowym celem jest przyśpieszenie procesu przemian strukturalnych w rolnictwie i obszarach wiejskich.

Wsparciem Agencji objęte są w szczególności:

- Inwestycje w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa;
- Poprawa struktury agrarnej gospodarstw rolnych;
- Przedsięwzięcia tworzące nowe miejsca pracy na wsi dla mieszkańców obszarów wiejskich;
- Rozwój infrastruktury techniczno-produkcyjnej w obszarach wiejskich;
- Instytucje związane z tworzeniem giełd i rynków hurtowych;
- Przedsięwzięcia w zakresie oświaty rolniczej, doradztwa rolniczego i szkoleń w dziedzinie rolnictwa.

Potencjalnymi beneficjentami mogą być:

- Gospodarstwa rolne, zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego, jednostki świadczące usługi dla rolnictwa;
- Podmioty gospodarcze zainteresowane tworzeniem nowych, stałych miejsc pracy w działalnościach pozarolniczych na terenach wiejskich;
- Samorzady gmin realizujące na terenach wiejskich inwestycje z zakresu budowy infrastruktury komunalnej;
- Uczelnie, szkoły, ośrodki doradztwa rolniczego, instytuty naukowe zajmujące się oświatą i doradztwem dla sektora gospodarki żywnościowej;
- Podmioty tworzące giełdy rolne i rynki hurtowe.

Pomoc Agencji realizowana jest poprzez dopłaty do kredytów i pożyczek, udzielanie gwarancji kredytowych i poręczeń kredytowych, udział w finansowaniu przedsięwzięć z zakresu infrastruktury technicznej, pomoc finansową na działalność związaną z podnoszeniem i zmianą kwalifikacji zawodowych, doradztwem oraz informacją w rolnictwie i jego otoczeniu.

Fundacja EkoFundusz

EkoFundusz jest fundacją powołaną w 1992 r. przez Ministra Finansów, działającego w imieniu Skarbu Państwa, dla efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zagranicznego długu na wspieranie przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska. EkoFundusz dysponując pieniędzmi krajów wierzycielskich, dofinansowuje w formie dotacji projekty mające istotne znaczenie dla ochrony środowiska w skali regionu czy kraju. Ponadto zadaniem EkoFunduszu jest ułatwienie transferu na polski rynek najlepszych zagranicznych technologii, a także stymulowanie rozwoju polskiego przemysłu ochrony środowiska.

V.5.3. Możliwe źródła finansowania zadań ujętych w Strategii w okresie 2007 - 2013.

Planowane przez gminy Doliny Karpia oraz Stowarzyszenie zadania ujęte w ZSRROW, których okres realizacji przypada na rok 2007 i lata dalsze będą mogły liczyć na wsparcie również w kolejnym okresie programowania, tj. w latach 2007-2013. Aktualnie największe przybliżenie pozwalające ocenić zakres wsparcia z funduszy strukturalnych w tych latach w Polsce zawiera dokument opracowany w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego pt. **NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie**. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NSRO) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–13.

Odnosi się on do stanowiska Komisji Europejskiej w sprawie przyszłości polityki strukturalnej i jednocześnie wskazuje pola, na których będzie koncentrować się wsparcie oraz wstępnie określa mechanizmy, jakie będą stosowane w celu realizacji tej polityki.

NSRO będą realizowane przy pomocy Programów Operacyjnych (PO), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego oraz Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), zarządzanych przez Samorządy poszczególnych województw.

- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO);

- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej;
- Program Operacyjny Infrastruktura i środowisko;
- Program Operacyjny Kapitał ludzki;
- Program Operacyjny Konkurencyjna gospodarka;
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej;
- Program Operacyjny Pomoc techniczna.

Łączna wartość środków finansowych zaangażowanych w realizację Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia w latach 2007-13 wyniesie ok. 85,6 mld euro. Z tego ok. 9,7 mld euro stanowić będzie publiczny wkład krajowy, a na około 16,3 mld euro szacowana jest wartość wkładu podmiotów prywatnych. Ponad 59,5 mld euro będzie pochodziło z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Zaproponowano aby blisko 52% środków pochodziło z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a około 15% z Europejskiego Funduszu Społecznego, pozostałe około 33% środków pochodzić będzie z Funduszu Spójności.

Szczegółowy podział funduszy strukturalnych w Polsce w układzie poszczególnych programów operacyjnych kształtuje się w następujący sposób:

- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – 26,8% całości środków (ok. 15,9 mld euro),
- PO Rozwój Polski Wschodniej – 3,6% całości środków (ok. 2,2 mld euro),
- PO Infrastruktura i środowisko – 35,7% całości środków (ok. 21,3 mld euro),
- PO Kapitał ludzki – 13,7% całości środków (8,1 mld euro),
- PO Konkurencyjna gospodarka – 11,7% całości środków (7 mld euro),
- Programy Operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej – 1% całości środków (ok. 0,6 mld euro),
- PO Pomoc techniczna - 0,4% całości środków (0,2 mld euro).

W dokumencie tym wskazano również, że w okresie 2007-2013 zwiększona powinna zostać rola województw w kształtowaniu polityki regionalnej, co oznacza, że to województwa będą samodzielnie formułować programy operacyjne dostosowane maksymalnie do uwarunkowań regionalnych. Wstępny projekt takiego Programu Operacyjnego dla wojewoda małopolskiego został już przygotowany.

Zgodnie ze wstępnym projektem Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-13, gminy „Doliny Karpia” oraz Stowarzyszenie będą mogły realizować swoje projekty w ramach następujących priorytetów i działań:

PRIOTYTET 1. WARUNKI DLA ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OPARTEGO NA WIEDZY

Działanie 1.1. Poprawa jakości usług edukacyjnych

Typy projektów:

- Budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów dydaktycznych i socjalnych szkół wyższych;
- Wyposażenie bazy dydaktycznej szkół wyższych, służące praktycznej nauce zawodu, w nowoczesny sprzęt techniczno-dydaktyczny;
- Tworzenie informatycznych centrów edukacyjnych oraz regionalnych placówek służących kształceniu ustawicznemu, w tym: budowa, rozbudowa, adaptacja pomieszczeń, wyposażenie ich w sprzęt techniczno-dydaktyczny oraz ich uruchamianie (*cross-financing*);
- Modernizacja i wyposażenie w nowoczesny sprzęt techniczno-dydaktyczny oraz technologie informatyczne istniejących oraz nowotworzonych placówek służących kształceniu ustawicznemu, w tym: centrów kształcenia ustawicznego, centrów kształcenia praktycznego, placówek kształcenia i doskonalenia zawodowego, placówek doskonalenia nauczycieli, bibliotek publicznych i pedagogicznych.

Działanie 1.2. Rozwój społeczeństwa informacyjnego

Typy projektów:

- Budowa lub rozbudowa lokalnych lub regionalnych sieci szerokopasmowych współdziałającymi ze szkieletowymi sieciami regionalnymi lub krajowymi;
- Budowa lub modernizacja publicznych punktów dostępu do Internetu;
- Rozbudowa systemów autentykacji i identyfikacji użytkowników, klientów usług publicznych, w tym rozbudowa Infrastruktury Klucza Publicznego (podpis elektroniczny);
- Budowa lub rozbudowa systemów wspierających zarządzanie realizacją zadań publicznych w zakresie administracji publicznej, ochrony zdrowia, oświaty, gospodarki komunalnej;
- Budowa lub rozbudowa systemów wspomagających/służących digitalizacji zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym zasobów bibliotecznych i archiwalnych;

- Budowa, rozbudowa lub modernizacja systemów back-office administracji publicznej (obiegi dokumentów, archiwizacja, systemy bazodanowe, integracja systemów, GIS).

PRIORYTET 2. GOSPODARKA REGIONALNEJ SZANSY

Działanie 2.3 Rozwój infrastruktury turystycznej

Typy projektów

W ramach działania realizowane będą projekty związane z:

- Poprawą bazy noclegowej zgodnie ze standardami europejskimi i obowiązującą klasyfikacją i kategoryzacją;
- Budową i modernizacją infrastruktury rekreacyjnej i specjalistycznej służącej rekreacji i wypoczynkowi oraz szlaków i tras turystycznych;
- Remontem, adaptacją i modernizacją obiektów zabytkowych z przystosowaniem ich na cele turystyczne;
- Opracowaniem i utworzeniem systemów i centów informacji turystycznej, w tym nowoczesnej, interaktywnej sieci informacji internetowej wraz ze szkoleniem personelu (*cross-financing*);
- Przygotowaniem i realizacją programów rozwoju i promocji regionalnych produktów turystycznych;
- Rozwojem funkcji turystycznych stacji narciarskich i akwenów wodnych;
- Budową i modernizacją infrastruktury uzdrowskiej;
- Budową i modernizacją infrastruktury widowiskowo – sportowej;
- Zagospodarowaniem otoczenia obiektów wyłącznie jako jeden z elementów realizacji powyższych typów projektów;
- Budową parkingów przy miejscach widokowych.

PRIORYTET 3. INFRASTRUKTURA DLA ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Działanie 3.3. Tworzenie i rozwój stref aktywności gospodarczej

- Inwestycje służące tworzeniu nowych i zwiększaniu potencjału istniejących stref rozwojowych w zakresie:
 - Kompleksowego przygotowania terenów pod inwestycje przedsiębiorstw;
 - Promocji tworzonych i istniejących stref inwestycyjnych w kraju i zagranicą.

Zagospodarowanie stref obejmować powinno jedno lub kilka z następujących przedsięwzięć, w taki sposób, aby po zakończeniu projektu strefa rozwojowa umożliwiała lokalizację inwestycji:

- Wyposażenie w media (gaz, prąd, woda, kanalizacja, telefon, Internet itp.);
- Wewnętrzna sieć transportowa (drogi, szyny, itp.);
- Zapewnienie odpowiedniej jakości terenu (oczyszczenie, niwelacja, itp.);
- Infrastruktura dodatkowa (ochrona, monitoring, itp.);
- Infrastruktura specjalistyczna.

PRIORYTET 5: SPÓJNOŚĆ WEWNĄTRZREGIONALNA

Działanie 5.1. Infrastruktura lokalna

Typy projektów

Projekty typu I będą obejmować inwestycje realizowane **na obszarach miejskich**, w zakresie:

- Infrastruktury społecznej, związane z obiektami sportowymi i edukacyjnymi;
- Infrastruktury drogowej, związane z zapewnieniem lub polepszeniem dostępu do obiektów infrastruktury społecznej;
- Kompleksowej odnowy centrów miast;
- Poprawy funkcji mieszkaniowych;
- Promocji atrakcyjności miast.

Projekty typu II będą obejmować inwestycje **na obszarach wiejskich** w zakresie:

- Infrastruktury drogowej, związane z zapewnieniem lub polepszeniem dostępu do obiektów infrastruktury społecznej;
- Odnowy centrów miejscowości i przywrócenia im funkcji integrujących społeczność lokalną, w tym poprawy funkcjonalności ruchu kołowego, pieszego oraz bezpieczeństwa w centrach miejscowości;
- Infrastruktury społecznej, rekreacyjnej, sportowej i edukacyjnej;

PRIORYTET 6. INFRASTRUKTURA OCHRONY ŚRODOWISKA

Działanie 6.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Typy projektów:

- Budowa lub modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków (w tym budowa przydomowych oczyszczalni ścieków);
- Budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w wodę;

- Optymalizacja zużycia wody i edukacja ekologiczna w kierunku oszczędnej jej wykorzystywania (*cross-financing*).

Działanie 6.2. Poprawa jakości powietrza i zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii.

Typy projektów:

- Poprawa jakości powietrza:
 - modernizacja i rozbudowa miejskich systemów ciepłowniczych i wyposażenie ich w instalacje ograniczające emisje zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza;
 - przekształcenie istniejących systemów ogrzewania obiektów użyteczności publicznej w systemy bardziej przyjazne dla środowiska, w szczególności ograniczenie „niskiej emisji”.
- Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii:
 - Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii odnawialnej (energia wiatrowa, wodna, geotermalna, kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne, biomasa i inne).

Działanie 6.3. Gospodarka odpadami

Typy projektów:

- Budowa, modernizacja, rekultywacja lub likwidacja składowisk odpadów (w tym rekultywacja bądź likwidacja składowisk odpadów niebezpiecznych);
- Budowa lub modernizacja miejsc utylizacji opakowań i nieużytych środków ochrony roślin;
- Likwidacja dzikich wysypisk;
- Organizacja i wdrażanie systemów selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu;
- Kompleksowe systemy zagospodarowania odpadów, obejmujące w szczególności odbiór posegregowanych odpadów od mieszkańców, odzyskiwanie surowców wtórnych, recykling, kompostowanie odpadów organicznych, itp.;
- Wdrażanie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi (między innymi budowa - sortowni, kompostowni, obiektów termicznej, termiczno-chemicznej i mechanicznej utylizacji odpadów);

- Budowa i modernizacja spalarni odpadów niebezpiecznych;
- Edukacja ekologiczna (*cross-financing*);

Działanie 6.4. Bezpieczeństwo ekologiczne oraz ochrona przed skutkami klęsk żywiołowych

Typy projektów:

- Regulacja cieków wodnych (pogłębianie, zapory, stabilizacja brzegów, prace remontowe w korytach rzecznych, itd.), która poprawia bilans wodny i uwzględnia potrzeby ochrony przyrody;
- Tworzenie polderów, suchych zbiorników przeciwpowodziowych (w tym zalesienie) oraz odtwarzanie naturalnych terenów zalewowych;
- Budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych wraz z niezbędnymi drogami dojazdowymi;
- Budowa i modernizacja małych zbiorników retencyjnych i stopni wodnych;
- Powstrzymanie degradacji ekologicznej zbiorników retencyjnych.

PRIORYTET 7. ŚRODOWISKO KULTUROWE I PRZESTRZEŃ REGIONALNA

Działanie 7.1. Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego

Typy projektów

W ramach działania realizowane będą:

- Projekty związane z rewitalizacją, konserwacją, renowacją, rewaloryzacją, zachowaniem, modernizacją, adaptacją oraz zabezpieczeniem przed zagrożeniami historycznych i zabytkowych obiektów wraz z i ich otoczeniem, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów wpisanych do rejestru zabytków na listę światowego dziedzictwa UNESCO, miejsc pamięci i martyrologii itp.;
- Projekty związane z rewitalizacją, konserwacją, renowacją, rewaloryzacją, zachowaniem, modernizacją, adaptacją publicznych obiektów przemysłowych wraz z i ich otoczeniem w celu przystosowania ich na cele kulturalne- muzea nowoczesności, galerie sztuki- ze szczególnym uwzględnieniem projektów angażujących nowoczesne technologie;
- Projekty związane z konserwacją publicznych zbiorów zabytków ruchomych oraz zabytkowych księgozbiorów i archiwaliów a także tworzeniem kompleksowych systemów informacji i zabezpieczeń przed nielegalnym wywozem dzieł sztuki oraz zabezpieczeniem zabytków ruchomych i nieruchomości przed kradzieżą i zniszczeniem;

- Projekty związane z zachowaniem, ochroną, rewitalizacją oraz zabezpieczeniem przed zagrożeniami obiektów dziedzictwa przyrodniczego, w szczególności parków narodowych, parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, pomników przyrody, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000 itp.;
- Projekty związane z organizacją kampanii promocyjnych oraz informacyjnych na temat obiektów i obszarów o szczególnym znaczeniu kulturowym i przyrodniczym, w tym działania edukacyjne (*cross-financing*).

Działanie 7.2. Instytucje kultury

Typy projektów

W ramach działania realizowane będą:

- Projekty dotyczące budowy, rozbudowy, modernizacji i wyposażenia publicznej infrastruktury kulturalnej przyczyniającej się do aktywnego udziału społeczeństwa w kulturze, ze szczególnym uwzględnieniem projektów związanych z zaangażowaniem nowoczesnych technologii;
- Projekty dotyczące opracowania i utworzenia systemów informacji kulturalnej oraz informacji dotyczącej obiektów dziedzictwa przyrodniczego, w tym nowoczesnej, interaktywnej sieci informacji internetowej oraz dotyczące rozwoju i modernizacji publicznej infrastruktury informacyjnej (np. centra i punkty informacji kulturalnej);
- Projekty związane z organizacją imprez kulturalnych (festiwale, targi związane z kulturą, przeglądy filmów itp.);
- projekty związane z przygotowaniem i realizacją programów tworzenia, rozwoju i promocji lokalnych i regionalnych produktów turystyki kulturowej i przyrodniczej.

PRIORYTET 8 WSPÓLPRACA MIĘDZYREGIONALNA

Działanie 8.1 Promocja Małopolski na arenie międzynarodowej

Typy projektów

- Organizacja krajowych i zagranicznych własnych prezentacji promocyjnych Małopolski oraz tych przygotowywanych we współorganizacji z regionami partnerskimi (kampanie wizerunkowe, promocja gospodarcza, press tours, study tours);

- Projekty dotyczące działalności informacyjnej w zakresie rozwoju polityki regionalnej, działań, strategii i planów podejmowanych przez Komisję Europejską wobec regionu w danych obszarach tematycznych (konferencje, warsztaty, seminaria, biuletyny informacyjne, publikacje okresowe, itp.);
- W ramach współpracy polskich regionów projekty mające na celu tworzenie wspólnej „Reprezentacji w Brukseli”, dążącej do wzmocnienia pozycji i wpływu polskich regionów na arenie europejskiej, w tym np. utworzenie Domu Polskiego w Brukseli.

Działanie 8.2 Budowanie pozycji Małopolski w europejskich sieciach współpracy

Typy projektów

- Projekty dotyczące dziedzin z zakresu właściwości przedmiotowej województwa realizowane na szczeblu ponadregionalnym, w szczególności w ramach europejskich sieci współpracy (networks);
- Międzyregionalne projekty wzmacniające zdolność administracyjną i adaptacyjną jednostek samorządu terytorialnego;
- Projekty dotyczące wymiany wiedzy, know - how i doświadczeń w zakresie rozwiązywania wspólnych problemów między podmiotami pochodzącymi z różnych regionów (organizacja konferencji, sympozjów i spotkań z przedstawicielami innych regionów oraz organów UE nt. problematyki współpracy międzyregionalnej lub konkretnych problemów, przed którymi stoją regiony i ich mieszkańcy);
- Wsparcie w poszukiwaniu partnerów dla podmiotów z Małopolski.

VI. Wpływ realizacji ZSROW na rozwój regionu

VI.1. Spójność celów ZSROW z celami zawartymi w lokalnych i regionalnych strategiach rozwoju

Działania wskazane w Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich w Dolinie Karpią przyczynią się do zrównoważonego rozwoju poszczególnych gmin, powiatów oświęcimskiego i wadowickiego oraz całego regionu – województwa małopolskiego. Większość gmin Doliny Karpią posiada własne strategie rozwoju, plany rozwoju lokalnego a także inne dokumenty planistyczne: wieloletnie plany inwestycyjne czy programy ochrony środowiska. Cele wskazane w niniejszym dokumencie są w dużej części zbieżne z celami zawartymi w dokumentach poszczególnych gmin. Wśród najważniejszych celów wymienianych w strategiach rozwoju gmin Doliny Karpią można wskazać:

1. Podejmowanie działań na rzecz ochrony krajobrazu i przyrody;
2. Poprawę infrastruktury technicznej;
3. Modernizację rolnictwa;
4. Promocję postaw przedsiębiorczych, szczególnie wśród osób młodych;
5. Rozszerzenie oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej;
6. Rozwój turystyki w oparciu o dziedzictwo kulturowe i zasoby naturalne regionu;
7. Wsparcie agroturystyki, rzemiosła i wytwarzania produktów lokalnych;
8. Podejmowanie działań promocyjnych, w tym stworzenie kalendarza imprez cyklicznych.

Wszystkie wymienione powyżej cele, stanowiące najczęściej osie gminnych strategii rozwoju, są zbieżne z celami zaproponowanymi w ZSROW Doliny Karpią. Działania wskazane w ZSROW są także powiązane z celami wymienionymi w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013, a zatem w bezpośredni sposób przyczynią się do rozwoju regionu. Spójność celów proponowanych w ZSROW Doliny Karpią z celami uznanymi za priorytetowe w rozwoju całego regionu małopolskiego obrazuje poniższa tabela,

w której uszeregowano poszczególne cele strategiczne ZSROW wraz z odpowiadającymi im celami wymienionymi w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013.

Tabela 32. Uzasadnienie spójności ZSROW Doliny Karwia ze strategią rozwoju regionu

Strategiczne cele wskazane w ZSROW w Dolinie Karwia	Strategiczne cele wskazane w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013
1.1. Wzmocnienie infrastruktury dla aktywnego wypoczynku.	II.5 Rozwój sektora produktów i usług czasu wolnego; VII.1. Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego.
1.2. Rozszerzenie oferty skierowanej do odwiedzających.	II.5. Rozwój sektora produktów i usług czasu wolnego.
1.3. Poprawa jakości i skuteczności działań promocyjnych.	VIII.1. Promocja i wzmocnienie pozycji Małopolski na arenie krajowej i międzynarodowej; VIII.3. Promocja wewnątrzregionalna i wzmacnianie potencjału partnerów z Małopolski do uczestnictwa we współpracy terytorialnej.
2.1. Ochrona niepowtarzalnego dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego.	VII.2 Opieka nad regionalnym dziedzictwem kulturowym.
2.2. Aktywizacja mieszkańców w kierunku zapewnienia przetrwania tradycji „stawiarstwa”, innych ginących zawodów i rzemiosła.	V.5. Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego oraz budowanie tożsamości regionalnej; VII.2. Opieka nad regionalnym dziedzictwem kulturowym.
2.3. Wykorzystanie zasobów historycznych jako atrakcji turystycznych.	VII.1. Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego.
2.4 Ochrona i promocja środowiska naturalnego.	VI.1. Ochrona zasobów wodnych; VI.2 Ochrona bio-i georóżnorodności; VI.3. Ochrona powietrza i zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii; VI.4. Gospodarka odpadami; VI.5. Bezpieczeństwo ekologiczne i ochrona przed skutkami klęsk żywiołowych.

<p>3.1. Promocja i tworzenie produktów lokalnych.</p>	<p>I.3. Wspieranie indywidualnej przedsiębiorczości; I.4. Rozwój rynku pracy; I.5. Wsparcie i promocja talentów; VII.2. Opieka nad regionalnym dziedzictwem kulturowym.</p>
<p>3.2 Wspieranie i promocja efektywnej gospodarki rybackiej.</p>	<p>II.2. Rozwój innowacji; VII.2. Opieka nad regionalnym dziedzictwem kulturowym.</p>
<p>3.3. Promocja przedsiębiorczości i nowoczesnego rolnictwa.</p>	<p>I.3. Wspieranie indywidualnej przedsiębiorczości; I.4. Rozwój rynku pracy; II.2. Rozwój innowacji; II.3. Konkurencyjne rolnictwo, w tym rolnictwo ekologiczne.</p>

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, www.wrotamalopolski.pl

VI.2. Efekty realizacji ZSROW

Dzięki realizacji ZSROW Dolina Karpia ma szansę stać się regionem, w którym „lepiej się żyje” jego mieszkańcom i który jest niezwykle atrakcyjny dla turystów. Poniżej zaprezentowano efekty realizacji poszczególnych celów strategicznych:

Cel strategiczny 1.1. Wzmocnienie infrastruktury dla aktywnego wypoczynku.

W wyniku realizacji tego celu strategicznego, w Dolinie Karpia rozwinięta zostanie szeroka oferta usług czasu wolnego; trzeba podkreślić, że z usług tych będą korzystać nie tylko osoby przyjezdne, ale przede wszystkim mieszkańcy Doliny Karpia, zwłaszcza dzieci i młodzież. Oferta rekreacyjna powstanie przy wykorzystaniu istniejących zasobów, przede wszystkim licznych zbiorników wodnych: zbudowane zostaną kąpieliska i przystanie sprzętu wodnego, w których można będzie wypożyczyć rowery wodne i kajaki. Wędkarze będą mogli skorzystać z sieci specjalistycznych łowisk wyposażonych w parkingi, pomosty, punkty obserwacyjne oraz infrastrukturę gastronomiczno-noclegową. Ponadto dzięki utworzeniu na wybranych stawach wysp i obsadzeniu niektórych grobli drzewami i krzewami poprawiona zostanie atrakcyjność krajobrazu Doliny Karpia przy jednoczesnej poprawie warunków gniazdowania i żerowania ptaków i innych gatunków zwierząt. Efektem aktywizacji mieszkańców będzie powstanie nowoczesnych gospodarstw agroturystycznych, korzystających z najlepszych wzorców wypracowanych w regionie.

Cel strategiczny 1.2. Rozszerzenie oferty skierowanej do odwiedzających.

Dolina Karpia stanie się obszarem o wyjątkowo interesującej ofercie kulturalnej, w której największe znaczenie będzie miał wielodniowy i barwny Festiwal Karpia. Tradycyjne jesienne spuszczenie wody ze stawów hodowlanych zyska atrakcyjną oprawę i stanie się magnesem przyciągającym mieszkańców i osoby przyjezdne. Dolina Karpia stanie się także ośrodkiem wielu imprez sportowo rekreacyjnych, takich jak rajdy rowerowe, spływy kajakowe czy zawody wędkarskie. Spójnie oznakowane szlaki turystyczne oraz gotowe programy zwiedzania przyciągną do Doliny Karpia zarówno turystów indywidualnych, jak i zorganizowane grupy wycieczkowe.

Cel strategiczny 1.3. Poprawa jakości i skuteczności działań promocyjnych.

Dzięki skutecznej i zintegrowanej promocji atrakcyjna oferta Doliny Karwia zostanie w aktywny sposób zaprezentowana mieszkańcom ościennych gmin i powiatów oraz osobom przyjezdnym. Opracowane zostaną kompleksowe foldery i ulotki, wykorzystujące wspólne hasło promocyjne, logotyp Doliny Karwia i jednakowe oznakowanie atrakcji turystycznych. Dzięki stworzeniu wspólnego portalu internetowego i intensywnej współpracy z regionalnymi mediami, Dolina Karwia stanie się popularnym wśród mieszkańców aglomeracji śląskiej i krakowskiej miejscem wypoczynku.

Cel strategiczny 2.1. Ochrona niepowtarzalnego dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego.

Efektom realizacji tego celu strategicznego będzie uregulowanie spraw własności pałaców i zamków i wykorzystanie tych budynków w celach muzealnych, edukacyjnych i hotelowo-gastronomicznych. Dzięki temu Dolina Karwia zyska bazę do przyjmowania spotkań konferencyjnych i warsztatów wyjazdowych. Dodatkową atrakcją staną się niewykorzystywane dotychczas wykopaliska archeologiczne. Także najmłodsze pokolenie zostanie zaangażowane w odkrywanie dziedzictwa kulturowego swojej „małej ojczyzny” poprzez udział w konkursie na zebranie lokalnych podań czy opracowanie spektaklu opartego na legendach. Efektom tych działań będzie wzmocnienie tożsamości regionalnej wśród mieszkańców.

Cel strategiczny 2.2. Aktywizacja mieszkańców w kierunku zapewnienia przetrwania tradycji „stawiarstwa” i innych ginących zawodów i rzemiosła.

Unikalne dziedzictwo wielowiekowej gospodarki stawowej na terenie Doliny Karwia zostanie udokumentowane i wypromowane poprzez utworzenie Muzeum Stawiarstwa oraz stworzenie specjalnej ścieżki edukacyjnej. Dzięki organizacji kursów i warsztatów wikliniarskich, przywróceniu tradycji regularnych jarmarków i wsparciu zespołów ludowych powstrzymany zostanie zanik cennych tradycji rzemieślniczych i obrzędowych Doliny.

Cel 2.3. Wykorzystanie zasobów historycznych jako atrakcji turystycznych.

Zagospodarowanie i wykorzystanie dla celów turystycznych wspaniałych zabytków kultury materialnej Doliny Karwia, a także udostępnienie turystom tradycyjnych form gospodarki rybackiej nie tylko podniesie walory tego regionu w oczach osób przyjezdnym, ale także

przyczyni się do wzmocnienia pozytywnej identyfikacji z regionem jego mieszkańców, a tym samym zacieśni więzy łączące lokalne społeczności i wpłynie na ich integrację.

Cel strategiczny 2.4. Ochrona i promocja środowiska naturalnego.

Poprzez kompleksową inwentaryzację wartościowych zasobów przyrodniczych i powołanie obszarów przyrody chronionej zmniejszy się zagrożenie zanikania siedlisk rzadkich gatunków fauny i flory. Unikalne bogactwo lokalnej przyrody stanie się także jednym z podstawowych czynników wykorzystywanych w kampanii promocyjnej. Poprzez te działania zwiększy się świadomość ekologiczna mieszkańców, co w połączeniu z modernizacją infrastruktury technicznej zapobiegnie takim negatywnym zjawiskom jak powstawanie dzikich wysypisk śmieci, nieuporządkowana gospodarka ściekowa czy stosowanie środków ochrony roślin bez należytej dbałości o środowisko naturalne. Efektem realizacji ZSROW stanie się także poprawiony ład i estetyka przestrzeni wiejskiej.

Cel strategiczny 3.1. Promocja i tworzenie produktów lokalnych.

Dzięki realizacji tego celu strategicznego, wielokierunkowo wypromowany zostanie podstawowy produkt Doliny – karp. Przyczyni się to do powstania sieci lokali gastronomicznych, wyspecjalizowanych w potrawach z ryb. W Dolinie Karpia będą działały także grupy producenckie operujące w branży hodowli i przetwórstwa ryb. Dzięki stworzeniu i wypromowaniu innych lokalnych produktów, miejscowi artyści i twórcy ludowi zyskają możliwość prezentacji i sprzedaży swoich wyrobów.

Cel strategiczny 3.2. Wspieranie i promocja efektywnej gospodarki rybackiej.

Wyróżniająca Dolinę Karpia gospodarka rybacka stanie się efektywniejsza i w pełni wykorzysta przewagę, jaką daje jej wielowiekowa tradycja i potencjał naukowo-badawczy Rybackiego Zakładu Doświadczalnego w Zatorze. Dolina Karpia stanie się także znaczącym ośrodkiem przetwórstwa ryb, wykorzystującym nowoczesną bazę i innowacyjne technologie.

Cel strategiczny 3.3. Promocja przedsiębiorczości i nowoczesnego rolnictwa.

Efektom realizacji tego celu strategicznego będzie powstanie wielu nowych przedsiębiorstw – zwłaszcza w branży turystycznej i rybackiej oraz zwiększona opłacalność produkcji rolnej i powstanie gospodarstw ekologicznych.

Trzeba zaznaczyć, że realizacja ZSROW nie tylko przyczyni się do powstania wielu nowych inwestycji i inicjatyw kulturalnych, ale także będzie miała długotrwałe, znaczące efekty społeczne. Przede wszystkim przyczyni się ona do zbudowania stabilnego partnerstwa publiczno-prywatnego: administracji publicznej, prywatnych przedsiębiorców i organizacji pozarządowych, które spowoduje wzrost efektywności podejmowanych działań i większe zintegrowanie lokalnych społeczności. Wdrożenie ZSROW będzie skutkowało intensyfikacją rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez wykorzystanie wszystkich dostępnych źródeł finansowania pozabudżetowego. Wreszcie, realizacja ZSROW przyczyni się do neutralizacji napięć społecznych i zwiększenia partycypacji mieszkańców Doliny Karpią w działaniach i decyzjach dotyczących ich „małej ojczyzny”, będzie miała zatem istotne znaczenie dla budowania i umacniania społeczeństwa obywatelskiego.

Należy podkreślić, że pozytywne efekty realizacji ZSROW w Dolinie Karpią będą miały charakter dalece wykraczający poza sam obszar Doliny i przyczynią się do rozwoju całego regionu małopolskiego. Nie ulega wątpliwości, że województwo małopolskie należy do najatrakcyjniejszych z punktu widzenia turystyki regionów kraju. Warto jednak zwrócić uwagę na to, że Dolina Karpią dysponuje unikalnym - w skali województwa , a nawet kraju – potencjałem, którego wykorzystanie może przyciągnąć nową grupę turystów – przede wszystkim wędkarzy, ale także amatorów sportów wodnych czy turystyki rowerowej.

Realizacja ZSROW przyniesie pozytywne efekty w postaci intensywniejszej ochrony coraz rzadszych w kraju obszarów siedliskowych, na których bytują zagrożone gatunki fauny i flory, trudno zatem przecenić jej pozytywny wpływ na stan środowiska naturalnego w regionie, Polsce i Europie.

Wdrożenie ZSROW przyczyni się także do przezwyciężenia wielu problemów, jakie zostały zdefiniowane w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego. Niepokojącym zjawiskiem w wielu regionach kraju jest pogłębianie się nierówności pomiędzy metropolią a peryferiami: następuje daleko idąca koncentracja kapitału, siły gospodarczej i potencjału innowacyjnego w największych miastach, zaś oddalone od aglomeracji obszary wiejskie pozostawione są swojemu losowi. Problem ten jest znaczący w odniesieniu do województwa małopolskiego, gdzie szczególnie dominującą pozycję posiada Kraków. W diagnozie stanu

obecnego województwa małopolskiego zauważono ponadto, że zachodnia część województwa – obejmująca obszary Doliny Karpia – pozbawiona jest ośrodka o znaczeniu subregionalnym. Trzeba też podkreślić, że wiele działań podejmowanych przez władze województwa

w największym stopniu koncentruje się na krakowskim obszarze metropolitalnym – są to przede wszystkim regionalne strategie innowacyjne czy programy przyciągania inwestorów zagranicznych. Wdrożenie ZSROW na terenie Doliny Karpia przeciwdziała tej asymetrii w rozwoju województwa.

ZSROW wskazuje konkretne obszary i działania, które mogą w największym stopniu przyczynić się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej w Dolinie Karpia. Należy przy tym podkreślić, że wszystkie cele strategiczne opierają się na istniejącym potencjale, a zatem pozwalają na ewolucyjny – a nie rewolucyjny – rozwój regionu i nie podważają poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Doliny poprzez promowanie rozwiązań gwałtownych czy nie mających zakorzenienia w tradycji regionu. Takie rozumienie rozwoju oraz fakt, że w centrum inicjatywy „Dolina Karpia” stoją mieszkańcy tego obszaru wpłynął na wybór i sformułowanie dwóch wiodących tematów strategii, czyli poprawy jakości życia na obszarach wiejskich oraz wykorzystania potencjału zasobów naturalnych i kulturowych.

Można z pełnym przekonaniem stwierdzić, że dzięki realizacji ZSROW wizja Doliny Karpia – jako obszaru o rozbudowanej ofercie turystycznej, głównego ośrodka hodowli karpia i wędkarstwa w Polsce, miejsca, w którym korzyści ze wspólnie podejmowanych inicjatyw czerpią wszyscy mieszkańcy – stanie się rzeczywistością i przyczyni się nie tylko do poprawy jakości życia mieszkańców tego terenu, ale wzmocni potencjał całego regionu małopolskiego.

VII. Powiązanie ZSRROW ze strategią NPR (na lata 2004-2006)

Narodowy Plan Rozwoju określa najważniejsze działania strukturalne, które Polska – jako członek Unii Europejskiej – podejmie w latach 2004 – 2006. Jest to dokument planistyczny o zasięgu średniookresowym, który scala na poziomie krajowym horyzontalne, sektorowe i regionalne działania państwa. NPR jest wdrażany za pomocą Podstaw Wsparcia Wspólnoty, programów operacyjnych i projektów Funduszu Spójności. Trzy podstawowe dziedziny wsparcia w obrębie NPR to: rozwój przedsiębiorstw, rozwój infrastruktury i rozwój zasobów ludzkich.

Strategicznym celem Narodowego Planu Rozwoju jest rozwijanie konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, która będzie zdolna do długofalowego i harmonijnego rozwoju, zapewni wzrost zatrudnienia oraz poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie krajowym i regionalnym.

Realizacja celu strategicznego będzie się odbywać poprzez osiągnięcie celów cząstkowych. Cele cząstkowe zostały wyznaczone po dogłębnej analizie mocnych i słabych stron polskiej gospodarki; mają one stanowić odpowiedź na wyzwania globalnej konkurencji. Analiza struktury sektorowej wykorzystania zasobów pracy oraz wytwarzania produktu krajowego wykazuje, że problemu niskiej konkurencyjności polskiej gospodarki nie da się rozwiązać bez głębokich zmian, których głównym kierunkiem będzie redukcja nieefektywnych rodzajów działalności, głównie w rolnictwie i przemyśle, na rzecz działalności o wysokiej wartości dodanej - głównie usług rynkowych, oraz przemysłu opartego na wiedzy. W analizie SWOT Narodowego Planu Rozwoju zdefiniowano mocne i słabe strony polskiej gospodarki, a także najważniejsze szanse i zagrożenia dla jej rozwoju. Poniżej wymieniono te spośród nich, które mają szczególne znaczenie w kontekście najważniejszych celów Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich w Dolinie Karpia.

Mocne strony polskiej gospodarki to przede wszystkim:

- Dominacja sektora prywatnego, w którym wytwarza się już ok. 75% PKB i ponad 83% eksportowanych towarów i usług,
- Stały wzrost wydajności pracy, wyprzedzający wzrost PKB,
- Na tle krajów Unii Europejskiej stosunkowo mało przekształcone środowisko przyrodnicze.

Słabe strony polskiej gospodarki to przede wszystkim:

- Relatywnie niski poziom PKB na mieszkańca oraz wartości dodanej brutto na pracującego,
- Spadek dynamiki inwestycji w ostatnich latach,
- Pozostawanie bez pracy skutkujące wyłączeniem znaczących grup ludności z życia kulturalnego, społecznego i ekonomicznego,
- Wysoki poziom bezrobocia ukrytego na wsi,
- Niewystarczający poziom oraz wadliwa struktura kwalifikacji zawodowych, niski poziom wykształcenia w szczególności na obszarach wiejskich,
- Nadmierne rozproszenie osadnictwa wiejskiego,
- Wysoki stopień zagrożenia jakości środowiska przyrodniczego na niektórych obszarach.

Szanse rozwoju polskiej gospodarki wiążą się przede wszystkim z:

- Lepszym dostępem MŚP do kapitału oraz do efektywnych technik i technologii,
- Wykorzystaniem warunków przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i turystyki,
- Osiąganiem standardów ekologicznych UE poprzez modernizację przedsiębiorstw, wdrażanie nowych technologii, poprawę jakości wyrobów, rozwój badań i współpracy naukowo-technicznej,
- Wzrostem efektywności wydatkowania środków publicznych w wyniku upowszechnienia zasad i procedur stosowanych w UE,
- Ograniczeniem „szarej strefy” poprzez uzupełnianie i skuteczną egzekucję prawa gospodarczego i podatkowego,
- Poprawą jakości zasobów ludzkich dostępnych na rynku pracy.

Zagrożenia rozwoju w latach 2004-2006 to przede wszystkim:

- Emigracja wykształconych osób wkraczających na rynek pracy,
- Niebezpieczeństwo niepełnego wykorzystania szans, związanych z realizacją NPR w warunkach akcesji do UE, w szczególności w wyniku:
 - Przedkładania doraźnych celów i rozwiązań dotyczących polityki społeczno-gospodarczej nad promowanie działań długookresowych,

przynoszących efekt w późniejszym okresie, ale niezbędnych w kontekście pożądanych zmian strukturalnych,

- Braku efektywnego systemu montażu finansowego środków europejskich i polskich,
- Niewykorzystania możliwości, jakie dają środki UE dla poprawienia jakości gospodarowania środkami publicznymi w Polsce.

Na podstawie szczegółowej analizy SWOT, w obrębie Narodowego Planu Rozwoju wyznaczono następujące cele cząstkowe:

- Wspomaganie osiągnięcia i utrzymania wysokiego wzrostu PKB;
- Zwiększenie poziomu wykształcenia i zatrudnienia;
- Włączenie Polski w europejskie sieci infrastruktury transportowej i informacyjnej;
- Zwiększenie w strukturze gospodarki udziału sektorów o wysokiej wartości dodanej;
- Rozwój technologii społeczeństwa informacyjnego;
- Wspomaganie wszystkich regionów i grup społecznych w Polsce w uczestnictwie w procesach rozwojowych.

W Narodowym Planie Rozwoju zakłada się, że dla osiągnięcia powyższych celów cząstkowych dostępne środki finansowe powinny zostać przeznaczone w pierwszej kolejności na działania w obrębie pięciu głównych osi rozwoju:

1. Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw:

- Modernizacja struktury gospodarki poprzez wspieranie wdrażania nowych technologii i rozwój sektora usługowego, szczególnie w dziedzinie turystyki;
- Wspieranie wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw; wzrost inwestycji w sferze naukowo-badawczej;
- Restrukturyzacja niektórych sektorów przemysłu.

2. Rozwój zasobów ludzkich i zwiększanie zatrudnienia:

- Zwiększenie zatrudnienia;
- Rozwój przedsiębiorczości;
- Wzrost elastyczności przedsiębiorstw i pracowników w warunkach szybko zmieniającego się rynku;
- Wzmocnienie polityki równych szans na rynku pracy.

3. Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, trwałego rozwoju i promowania spójności przestrzennej:

- Podniesienie atrakcyjności kraju w oczach inwestorów poprzez rozbudowę i unowocześnienie sieci transportowej;
- Zwiększenie dostępu do sieci internetowej, szczególnie wśród mieszkańców małych miast i wsi;
- Modernizacja dróg lokalnych;
- Zapewnienie dostępności wszelkich placówek publicznych, szczególnie edukacyjnych (ale także administracyjnych oraz infrastruktury rynku pracy, zdrowia itp.);
- Poprawa jakości wód powierzchniowych;
- Poprawa jakości wody pitnej i zwiększenie jej dostępności;
- Poprawa jakości powietrza na obszarach o przekroczonych dopuszczalnych stężeniach zanieczyszczeń;
- Racjonalna gospodarka odpadami.

4. Przekształcenia strukturalne w rolnictwie i rybołówstwie, rozwój obszarów wiejskich:

- Rozwój infrastruktury na obszarach wiejskich;
- Rozwój i różnicowanie działalności gospodarczej w celu dywersyfikacji źródeł dochodu;
- Poprawa przetwórstwa i marketingu produktów rolnych i rybnych;
- Inwestycje w gospodarstwach rolnych, które będą miały na celu poprawę efektywności produkcji oraz jej dostosowanie do wymogów w zakresie higieny, ochrony środowiska i warunków hodowli zwierząt.

5. Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów:

- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury, która zwiększy konkurencyjność regionów;
- Restrukturyzacja bazy ekonomicznej regionów i tworzenie warunków do jej dywersyfikacji
- Rozwój zasobów ludzkich;
- Wsparcie obszarów wymagających aktywizacji i zagrożonych marginalizacją;
- Rozwój współpracy regionów.

Realizacja ZSROW w Dolinie Karpia przyczyni się do realizacji priorytetowych działań wskazanych w Narodowym Planie Rozwoju. Dzięki wdrożeniu ZSROW nastąpi modernizacja struktury gospodarki na obszarze Doliny Karpia i rozwój sektora usługowego,

szczególnie w dziedzinie turystyki, połączony z rozwojem przedsiębiorczości. Zwiększy się atrakcyjność regionu poprzez rozbudowę infrastruktury wiejskiej, zarówno technicznej jak i sportowo-rekreacyjnej. Wdrożenie ZSROW przyczyni się do zdywersyfikowania źródeł dochodów ludności wiejskiej oraz poprawy przetwórstwa i marketingu lokalnych produktów rolnych i rybnych. Podjęcie działań zapisanych w ZSROW zapobiegnie także marginalizacji obszarów wiejskich Doliny Karwia i wpłynie na aktywizację jej mieszkańców. Można zatem w uprawniony sposób powiedzieć, że realizacja ZSROW w Dolinie Karwia przyczyni się do realizacji celu strategicznego Narodowego Planu Rozwoju, jakim jest rozwój konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości oraz zwiększenie spójności na poziomie regionalnym i krajowym.

VIII. Promocja i informowanie o projekcie i ZSROW

Promocję i informację Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich należy podzielić na dwa obszary: informację w trakcie budowy ZSROW oraz informację i promocję na etapie jej wdrażania. Trzeba podkreślić, że opracowanie ZSROW odbywało się przy bardzo dużym zaangażowaniu społeczności lokalnej. Poniżej zaprezentowano w układzie schematycznym całość procesu, którego efektem jest niniejsza strategia oraz nowopowstałe Stowarzyszenie Dolina Karpia, które jako Lokalna Grupa Działania będzie odpowiedzialne za osiągnięcia zaplanowanych celów strategicznych.

1. Spotkanie Informacyjne – podpisanie umowy
Termin: 09.01.2006
lokalizacja: UM Zator
liczba uczestników: 11
2. Szkolenie o idei partnerstwa i celach programu LEADER+.
Termin: 12.01.2006
lokalizacja: ORT „KARPIK” Graboszyce
liczba uczestników: 30
3. Warsztaty na temat metod pracy i zarządzania w grupie.
Termin: 18.01.2006
lokalizacja: UM Zator
liczba uczestników: 31
4. Warsztaty na temat negocjacji konfliktów.
Termin: 25.01.2006
lokalizacja: UG Spytkowice
liczba uczestników: 31

5. Warsztaty na temat monitoringu i ewaluacji projektów.
Termin: 01.02.2006
lokalizacja: Dom Kultury Brzeźnica
liczba uczestników: 26

6. Spotkanie informacyjne z przedstawicielami organizacji pozarządowych z 6 gmin.
Termin: 16.02.2006, 15.00 – 19.00
lokalizacja: Gminne Centrum Kultury w Polance Wielkiej
liczba uczestników: 16

7. Spotkanie informacyjne z młodzieżą z każdej z 6 gmin.
Termin: 02.02.2006, 09.00 – 13.00
lokalizacja: Dom Kultury w Przeciszowie
liczba uczestników: 96

8. Spotkanie z przedsiębiorcami z każdej z 6 gmin
Termin: 20.02.2006, 15.00 – 19.00
lokalizacja: ORT „KARPIK” Graboszyce
liczba uczestników: 20

9. Spotkanie z pozostałymi mieszkańcami, w każdej z Gmin Doliny Karpia
 - a. Zator:

Termin: 15.02.2006, 16.00 – 20.00	Termin: 17.02.2006, 16.00 – 20.00
lokalizacja: Rest. „Myśliwska” Zator	lokalizacja: Rest. „Myśliwska” Zator
liczba uczestników: 8	liczba uczestników: 8

 - b. Przeciszów:

Termin: 15.02.2006, 16.00 – 20.00	Termin: 16.02.2006, 16.00 – 20.00
lokalizacja: Dom Kultury	lokalizacja: Dom Kultury
liczba uczestników: 2	liczba uczestników: 2

c. Spytkowice:

Termin: 15.02.2006, 16.00 – 20.00

lokalizacja: WDK Ryczów

liczba uczestników: 3

Termin: 16.02.2006, 16.00 – 20.00

lokalizacja: Dom Strażaka Bachowice

liczba uczestników: 8

d. Osiek:

Termin: 16.02.2006, 14.00 – 18.00

lokalizacja: sala WDK w UG

liczba uczestników: 1

Termin: 17.02.2006, 16.00 – 20.00

lokalizacja: sala WDK w UG

liczba uczestników: 6

e. Polanka Wielka:

Termin: 15.02.2006, 16.00 – 20.00

lokalizacja: Gminne Centrum Kultury

liczba uczestników: 1

Termin: 17.02.2006, 16.00 – 20.00

lokalizacja: Gminne Centrum Kultury

liczba uczestników: 1

f. Brzeźnica:

Termin: 15.02.2006, 16.00 – 20.00

lokalizacja: Dom Kultury

liczba uczestników: 4

Termin: 17.02.2006, 16.00 – 20.00

lokalizacja: Dom Kultury

liczba uczestników: 1

10. Przygotowanie i przeprowadzenie indywidualnych spotkań z lokalnymi liderami i autorytetami oraz aktywnymi przedsiębiorcami w formie dyżuru

a. Zator:

Termin: 14.02.2006, 17.00. – 19.00

lokalizacja: Miejski Ośrodek Kultury

liczba uczestników: 6

Termin: 18.02.2006, 10.00 – 11.30

lokalizacja: Miejski Ośrodek Kultury

liczba uczestników: 5

b. Przeciszów:

Termin: 14.02.2006, 17.00 – 19.00

lokalizacja: Dom Kultury

liczba uczestników: 1

Termin: 18.02.2006, 10.00 – 11.30

lokalizacja: Dom Kultury

liczba uczestników: 7

c. Spytkowice:

Termin: 14.02.2006, 17.00. – 19.00	Termin: 18.02.2006, 10.00 – 11.30
lokalizacja: sala narad w UG	lokalizacja: Świetlica wiejska
liczba uczestników: 7	liczba uczestników: 4

d. Osiek:

Termin: 14.02.2006, 17.00. – 19.00	Termin: 18.02.2006, 10.00 – 11.30
lokalizacja: Klub Centrum w UG	lokalizacja: Klub Centrum w UG
liczba uczestników: 5	liczba uczestników: 8

e. Polanka Wielka:

Termin: 14.02.2006, 17.00. – 19.00	Termin: 18.02.2006, 10.00 – 11.30
lokalizacja: Gminne Centrum Kultury	lokalizacja: Gminne Centrum Kultury
liczba uczestników: 3	liczba uczestników: 6

f. Brzeźnica:

Termin: 14.02.2006, 17.00 – 19.00	Termin: 18.02.2006, 10.00 – 11.30
lokalizacja: Urząd Gminy Brzeźnica	lokalizacja: Urząd Gminy Brzeźnica
liczba uczestników: 3	liczba uczestników: 7

11. Organizacja i przeprowadzenie zebrań założycielskich LGD

a. spotkania robocze

Termin: 13.03.2006 godz. 14.00-18.00
lokalizacja: Spytkowice GOK
liczba uczestników: 32

b. spotkanie założycielskie

Termin: 21.03.2006 godz. 14.00-18.00
lokalizacja: Osiek Restauracja Włosień
liczba uczestników: 46

12. Dodatkowe spotkanie – warsztat strategiczny

Termin: 06.03.2006 godz. 13.00 – 17.00

lokalizacja: Restauracja „Myśliwska” Zator

liczba uczestników: 43

Całość spotkań była promowana za pomocą plakatu wydanego w związku z realizacją projektu oraz folderu, który zawiera szczegółowe informacje o obszarze Doliny Karpia jak i Pilotażowym Programie Leader+.

Trzeba też zaznaczyć, że w ramach opracowania strategii przeprowadzono badania ankietowe. 10 000 ankiet zostało dostarczonych do mieszkańców Doliny Karpia, uzyskano zwrot na poziomie 872. Wyniki badań posłużyły jako kluczowy materiał pozwalający na identyfikację potrzeb społeczności lokalnej oraz oczekiwań mieszkańców, co do zasadniczych kierunków rozwoju obszaru objętego ZSROW.

Jednocześnie planowane są intensywne działania mające na celu promocję zarówno ZSROW jak i LGD na etapie realizacji zadań zapisanych w strategii. Przewiduje się wykorzystanie następujących narzędzi promocji i informacji:

- Spotkania informacyjne z mieszkańcami organizowane w gminach zaangażowanych w realizację projektu,
- Walne otwarte zebrania członków Stowarzyszenia Dolina Karpia,
- Promocja podczas imprez i wydarzeń angażujących społeczność lokalną (festiwale, konkursy, akademie),
- Promocja w lokalnych mediach (gazetach i czasopismach ukazujących się na terenie Doliny Karpia),
- Promocja przy wykorzystaniu internetu (wykorzystane zostaną głównie dynamiczne i często odwiedzane strony poszczególnych gmin).

W ramach promocji ZSROW i LGD nie planuje się akcji targetowanych (docieranie do poszczególnych grup mieszkańców). Generalnie prowadzona promocja będzie adresowana do wszystkich mieszkańców obszaru Doliny Karpia – zgodnie z założeniem tematu wiodącego ZSROW.

Główne zadania promocyjne stojące przed Stowarzyszeniem Dolina Karpia to:

- Promocja rozwoju partnerstwa publiczno – prywatnego, w zakresie realizacji strategicznych celów ZSROW, zwłaszcza w zakresie poprawy warunków życia na obszarach wiejskich.

- Promocja wieloletniego programu aktywizacji mieszkańców w celu zwiększenia ich udziału w realizacji strategicznych celów ZSRROW.
- Organizacja działań promujących integrację społeczności lokalnej - w obrębie gminy i pomiędzy gminami – partnerami ZSRROW. (np. inicjowanie lub organizowanie imprez integrujących i promocyjnych).
- Upowszechnianie wśród mieszkańców wiedzy na temat priorytetów ekologicznych, w tym: oczyszczalni przydomowych i likwidacji niskich emisji zanieczyszczeń oraz promocja unikatowych walorów środowiska naturalnego.
- Promocja wszystkich dostępnych pozabudżetowych źródeł finansowania rozwoju społeczno – gospodarczego, a zwłaszcza ochrony, rewitalizacji i zagospodarowania środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Narzędzia i środki przeznaczone na promocję będą każdorazowo dopasowywane do tematyki, celów i adresatów działań promocyjnych. Jeśli realizowane przedsięwzięcia będą wsparte finansowaniem z funduszy europejskich, wtedy wszystkie materiały promocyjno – informacyjne będą tworzone zgodnie z wymaganiami zawartymi w rozporządzeniu Komisji Europejskiej nr 1159/2000 z dnia 30 maja 2000 roku w sprawie prowadzenia przez Państwa Członkowskie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących pomocy udzielanej z funduszy strukturalnych.

Nadrzędną zasadą będzie umieszczanie na materiałach promocyjno – informacyjnych adnotacji, że przedsięwzięcie wynika z zapisów ZSRROW.

IX. Informacje o załącznikach

1. Kopie rekomendacji członków Stowarzyszenia Dolina Karpia.
2. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych na obszarze Doliny Karpia.
3. Karty projektów.
4. Listy obecności.

Spis tabel

Tabela 1. Identyfikatory jednostek podziału terytorialnego Doliny Karpia.....	26
Tabela 2. Powierzchnia gmin tworzących Dolinę Karpia (stan na 31.12.2004).....	28
Tabela 3. Powierzchnia lasów na terenie Doliny Karpia (stan na 31.12.2004)	31
Tabela 4. Liczba pomników przyrody w Dolinie Karpia (stan na 31.12.2004).....	41
Tabela 6. Liczba ludności Doliny Karpia (stan na 31.12.2004).....	60
Tabela 7. Liczba ludności w gminach Doliny Karpia w latach 2000-2004 (stan na 31.12) ...	61
Tabela 8. Gęstość zaludnienia (stan na 31.12.2004).....	62
Tabela 9. Struktura ludności ze względu na płeć (stan na 31.12.2004).....	63
Tabela 10. Struktura ludności - ekonomiczne grupy wieku (stan na 31.12.2004).....	64
Tabela 11. Struktura ludności według wykształcenia (według wyników NSP 2002)	65
Tabela 12. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Dolinie Karpia (stan na 31.12.)	66
Tabela 13. Charakterystyka osób bezrobotnych w Dolinie Karpia (stan na 31.12.2005).....	68
Tabela 14. Bezrobotni ogółem i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (stan na 31.12.2004)	69
Tabela 15. Liczba osób bezrobotnych w latach 2003-2005 (stan na 31.12)	69
Tabela 16. Aktywność zawodowa ludności (według wyników NSP 2002)	71
Tabela 17. Pracujący według form własności i płci (stan na 31.12.2003).....	72
Tabela 18. Pracujący według sektorów (stan na 31.12.2003).....	72
Tabela 19. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w REGON (stan na 31.12. 1995 i 2004)..	74
Tabela 20. Jednostki zarejestrowane w REGON wg sekcji PKD (stan na 31.12.2004)	76
Tabela 21. Jednostki zarejestrowane w REGON - % udział wg sekcji (stan na 31.12. 2004).	77
Tabela 22. Jednostki zarejestrowane w REGON wg formy prawnej (stan na 31.12.2004).....	78
Tabela 23. Indywidualne gospodarstwa rolne wg obszaru (według wyników PSR 2002).....	80
Tabela 24. Gospodarstwa rolne wg prowadzonej działalności (wyniki PSR 2002)	81
Tabela 25. Ochrona zdrowia (stan na 31.12.2004)	83
Tabela 26. Placówki oświatowe (stan na 31.12.2004)	85
Tabela 27. Biblioteki (stan na 31.12 2004)	87
Tabela 28. Sieć wodociągowa (stan na 31.12.2004).....	89
Tabela 29. Sieć gazowa (stan na 31.12.2004).....	90
Tabela 30. Sieć kanalizacyjna (stan na 31.12.2004)	91
Tabela 31. Budżet ZSROW na lata 2006 – 2008.	140
Tabela 32. Uzasadnienie spójności ZSROW Doliny Karpia ze strategią rozwoju regionu...	157

Spis wykresów i rysunków

Rysunek 1. Mapa Doliny Karpia.....	27
Wykres 1. Liczba ludności w gminach Doliny Karpia w latach 2000-2004.....	61
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	66
Wykres 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w latach 1995-2004.....	75